

Vuoksen Verkko

Antrean ja Vuoksenrannan pitäjälehti
• 2019

Anu Hälvä lauloi Antrea-juhlassa Lopella

Antrea-Seuran toimintaa 2020

- Helmikuussa** Talvi-iltamat 8. helmikuuta alkaen
klo 15.00 Punaisessa talossa
Riihimäellä. Merkkää kalenteriisi.
- Toukokuussa** Talkoomatka Antreaan
pe-su 15.-17.5.
- Marras-joulukuussa** ilmestyy Vuoksen Verkko,
pitäjäseurojen lehti.
- Joulukuussa** Itsenäisyyspäivän kynttilöiden vienti
Antreaan sankarihaudalle.

TUE VUOKSEN VERKON ILMESTYMISTÄ!

Ilmoitushinnat:

Koko sivu 350 euroa
1/2 sivua 230 euroa
1/4 sivu 120 euroa
Pienemmät 70 euroa

Myös yksityishenkilöt
voivat tukea lehteämme.

Ilmoituksiin ei tule alv:ia,
joten ne eivät ole alv-
vähennyskelpoisia.

MARKKU JUSELIOUS OY
Metallista melkein mitä vain.
www.mjuseliusoy.com

Vuoksen Verkko

Antrea-Seuran jäsenlehti
n:o 52/2019

Vuoksenranta-seuran
jäsenlehti n:o 37/2019
ISSN 2343-2128

Kirjoituksia ja kuvia otetaan
kernaasti vastaan lukijoilta.

Ensi syksyn lehteen materiaali
15.10.2020 mennessä.

Päätoimittaja: Marko Kekki,
0500 770 463, m.kekki@gmail.com
Perjalantie 5 as. 29, 11120 Riihimäki

Toimituskunnat:
Antrea: Antrea-Seuran hallitus
Vuoksenranta:
Vuoksenranta-seuran hallitus

Painopaikka: Grano, Vantaa. 2019.

30 vuotta kotiseutumatkoja

Vuosi sitten kirjoitin tällä palstalla merkkivuosista. Vaan eipä mene tuleva vuosikaan ilman merkkivuosia. Karjalan Liitto täyttää 80 vuotta ja suunnilleen kolmekymmentä vuotta on kulu-
nut siitä, kun ensimmäisiä kotiseutumatkoja –
siis oikein luvallisesti – päästiin tekemään.

Karjalan Liiton juhluvuoden teemana on sukupolvien ketju. Tämä ketjut-
taminen on kaikkien liiton jäsenseurojen, siis myös Antrea-Seuran tehtävä ja
haaste. Mielestäni me olemme tässä onnistuneetkin. Lukuisia toisen, kolman-
nes ja varmaan neljännen polven antrealaisia on toiminnassa mukana. Ja enää
ei ole perusteltua laskea, minkä verran tai monta prosenttia karjalaisverta suo-
nissa virtaa. Karjaisuutta samoin kuin antrealaisuutta vaalimaan ovat tervetul-
leita kaikki kiinnostuneet.

Kun karjalaisseuroilta on kysely toiminnan painopisteitä, kotiseutumatkat
ovat nousseet varsin merkittäviksi. Kolmekymmentä vuotta on jo matkailtu,
mutta yhä intoa ja uusia matkaan lähtijöitä löytyy. Matkojen luonne on muut-
tumassa kotikylävierailuista tutustumiseen laajemmalti Kannaksen ja Karjalan
eri osiin eri teemoilla: luonto, arkkitehtuuri, historia, edelleenkin myös sota-
historia.

Muutenkin kiinnostus koko luovutettuun alueeseen ei ole ainakaan vähene-
mässä. Tästä osoituksena vaikkapa Karjala-talon pitäjäsittelyt, jotka ovat tänä
syksynä vetäneet täysiä salillisia kiinnostuneita. Suosittelen. Nyt olisi vain ai-
ka nykytekniikalla lähettää nämä mainiot tilaisuudet katsottavaksi muuallekin
Suomeen. Karjala-Liiton toimintaa on monesti syytetty liian pääkaupunkiseu-
tukeskeiseksi. Tässä siis pallo Pitäjähdistysten liitolle, joka ansiokkaasti pi-
tjääsittelyjä järjestää.

Matkat ovat tärkeitä myös Antrea-Seuralle. Sukupolvien ketjua ovat raken-
taneet keväiset siivousmatkat, jotka ovat tuoneet uusia, nuoria ja aktiivisia toi-
mijoita mukaan. Eri ikäpolvia edustavat matkalaiset ovat haravoinnin lomassa
tutustuneet ja tietoa on välitetty sukupolvelta toiselle. Samalla tavalla lukuisat
kotikylämatkat ovat varmasti tuoneet uusia ikäpolvia mukaan. Toivottavasti
uusi viisumikäytäntö alentaa edelleen kynnystä lähteä matkoille mukaan.

Tämän vuoden kohokohta oli yhdessä vuoksenrantalaisten kanssa järjes-
tetty matka ja muistojuhla Vuoksenrannassa. Päällimmäiseksi muistoksi mi-
nulle jäi – pikku kuljetusvaikeuksien lisäksi – paikallisten asukkaiden aikai-
sempaa runsaampi osallistuminen juhlaan. Vuosi vuodelta paikalliset ihmiset
ovat yhä enemmän kiinnostuneita ja tietoisia alueen historiasta. Kunpa vain
löytyisi lisää sopivia kanssakäymisen muotoja ja useammin yhteinen kieli.
Viralliset suhteet ovat viranomaisten välisiä, ihmiset lähestykööt toisiaan ih-
minä.

Vuosi toimintaa on taas kohta takana. On aika kiittää kaikkia matkoilla
ja seuran tapahtumiin osallistuneita sekä aktiivisia toimijoita, jotka ovat näi-
tä järjestäneet. Viekkämme viestiä juuristamme ja tietenkin Antrea-Seurasta
edelleen eteenpäin ja laajemmille joukoille. Kun kahvipöytäkeskusteluissa
niin työympyröissä kuin muuallakin jotenkin vain mainitsen karjalaisuudes-
tani, kun jo kohta löytyy yksi, jos toinenkin samanmoinen. Karjala kiinnostaa!

Reijo Martikainen
Antrea-Seuran puheenjohtaja

SISÄLTÖÄ

*ANTREA-JUHLA PIDETTIIN
LOPELLA s. 5-7*

*NUORISON SUHDE
KARJALA-ASIAAN s. 8-10*

*VIUDEN TALKOOLAINEN
KATI KUISMA s. 11*

*KARJALAN KIEHTOVAT
KIRKONKELLOT s. 12*

*SÄTEESSÄ SOUDETAAN
SYDÄMELLÄ s. 14*

*PERTTI HAKANEN VUOK-
SENRAANASSA s. 18-21*

*PIIRAKOIDEN
LUMOISSA s. 22-23*

*LEIPÄJUUREN
JÄLJILLÄ s. 24-26*

*ARVO HENTTONEN
ON POISSA s. 31*

*TALVI-ILTAMIEN
KUVASATO s. 32-33*

*VIUKSI PÄÄSTÄ
PÄÄHÄN s. 34-36*

*LÄRKKIPUURYHMÄ
VIENAN VIERAANA s. 38-42*

*PIKKU-REETTA
SEIKKAILEE s. 43*

*TOIVO UUSKALLION
JALANJÄLJILLÄ s. 44-47*

*HANNA GRANFELTISTA
LAULUNÄYTELMÄ s. 52*

Karjala tuotava lähemmäs nuoria

Syyskuisella Karjala lehden Näkökulma-palstalla pohdiskeltiin nuorison tiedonjanoa ja oikeita keinoja lähestyä heitä. Kirjoittaja totesi: ”jotta kiinnostus Karjalaa kohtaan säilyisi myös tulevaisuudessa, olisi tärkeää tuoda sitä lähelle nuorempia” ja ”näkyminen somessa voisi myös kannustaa nuoria tulemaan mukaan seurojen toimintaan”.

Jäin tätä itsekin pohdiskelemaan. Vuoksenrannassa syntyneiden joukko on käynyt pieneksi ja meillä toisen, kolmannen ja neljännen polven karjalaisilla ei ole omakohtaisia kokemuksia aiheesta. Tietoa tiedonjanoisille löytyy paljon, mutta miten tehdä se nykyisessä ajassa eläväksi?

Yksi keino lieenee kasvava innostus sukututkimukseen. Se tuntuu olevan harrastus, joka imaisee koko käden, jos sille antaa pikkurillin. On varmasti kiehtovaa pystyä seuraamaan omia alkujuuriaan mahdollisimman pitkälle. Kuka minä olen ja mistä minä olen tullut. Matkan varrelta löytyy mielenkiintoisia ihmiskohtaloita, niin menestyneistä kauppamiehistä tai metsästäjistä aina konniin ja hevosvarkaisiin.

DNA-testin on tänä päivänä tehnyt yksi jos toinenkin. Itsekin siihen puolisensa kanssa läksin mukaan. Tällä hetkellä työ haittaa pahasti ajankäyttöä, joten haplot, osumat ja kitit ovat vielä outoa vierasta kieltä. Vähän paremmalla ajalla kyllä tuohonkin haluan perehtyä. Hauskaa sinänsä on törmätä puolittuttuun, joka kertoo, että ollaankin osumia, serkkuja viidennessä polvessa.

Kansallispukujen tuunaus ja sekakäyttö tuovat nekin uutta väkeä perinteen äärelle. On hienoa, että pukujen käyttöön suhtaudutaan rennommin ja niitä kannustetaan pukemaan päälle useammin vuodessa. Uskoisin, että varsinkin nuoret inspiroituvat yhdistelemään pukujen osia ns. tavallisten vaatteiden kanssa. Silti myös tarkastetut ja ”puhtaat” asukokonaisuudet tulevat säilymään ja elämään sulassa sovussa uuden ilmiön kanssa.

Matkat luovutettuun Karjalaan kiinnostavat edelleen kaiken ikäisiä. Niiden luonne vain on muuttunut. Enää ei juuri ole mukana heitä, jotka ovat kylissä itse eläneet ja osaisivat kertoa omia muistojaan. Asuinpaikat ovat pusikointuneet eikä näitä välttämättä löydä vanhojen ajo-ohjeiden perusteella. Gsm-paikannuksen saaminen mahdollisimman kattavaksi antaa oman historian tutkimukselle jälleen uusia ulottuvuuksia. Kiinnostaa ainakin heitä, jotka pelaavat mielellään nykyteknologian kanssa. Asia olisi tärkeä saada vireille myös Vuoksenrannassa, kunhan vain löytäisimme hankkeelle hyvän tekijän.

Tehtiin pikavisiitti Tallinnaan ja saman viikon aikana parin päivän piipahdus Viipuriin. Oli mukava huomata, että Viipurissa oli talojen julkisivuremontteja paljon vireillä. Ehtiipä ainakin osa kaunista rakennuskulttuuria vielä pelastua. Myös Viipurissa on alettu huomata, että länsimainen hapatus turistivirtoineen tuo rahaa paikkakunnalle. Selkeän eron huomaa Tallinnan Raatihuoneen torin ja Viipurin Punaisen lähteen torin välillä. Viipurissa oli kesällä torilla tasan yksi ulkoterassi. Tallinnan Raatihuoneen tori oli vielä lokakuussa ympäriinsä täynnä kesäterasseja, jotka olivat täpösen täynnä päivää paistattelevia turisteja. Saapa nähdä kauanko kestää, että Punaisen lähteen torilla näytää samanlaiselta. Toisaalta Viipurin palvelukulttuuri on kehittynyt aikamoisen harppauksen. Tässä meidän epätieteellisessä tutkimuksessamme palvelu oli Viipurissa parempaa kuin Tallinnassa. Englannilla pärjäsikin mainiosti, palvelu oli ystävällistä ja sitä tarjottiin hymyjen kera.

Päivi Virolainen

Vuoksenranta-seuran puheenjohtaja

Vuoksenranta-Seura ry:n toimintaa vuonna 2020

Kevät

3-ottelu Antrea-Kirvu-Vuoksenranta (Vuoksenranta järjestää)

Kyykkäottely Antrea-Vuoksenranta (Vuoksenranta järjestää)

Toukokuu

Hautausmaiden ja kirkon kunnostustalkoot Vuoksenrantaan Helatorstaiviikonloppuna to-la 21.-23.5.2020

Kesäkuu

Karjalaiset Kesäjuhlat ja Karjalan Liiton 80-vuotisjuhlat Helsingissä 12.-14.6.2020.

Sysmän Suvisoutu 27.6.2020 (kirkkovenejoukkue)

Heinäkuu

Sysmän Kirjakyläpäivät 3.-5.7.2020

Elo-syyskuu

Matka Pietariin, tutustumiskohdeena mm. Pyhän Jobin ortodoksinen kirkko ja Vuoksenrannan kirkon kello

Lokakuu

Perinnepäivä ja vuosikokous Asikkalassa, Järvi-Hämeen OP:n koustilassa la 24.10.2020

Marras-joulukuu

Vuoksen Verkko -pitäjälehti ilmestyy

Tulossa vuonna 2021

Pitäjäjuhla järjestetään joka toinen vuosi ja se on seuraavan kerran seuran 50-vuotisjuhla Sysmässä sunnuntaina 8.8.2021

Antrea-juhlassa ei tarvitse erikseen patistaa laulamaan. Yhteislauluna kajahtivat komeasti mm. Antrealaisten laulu, Karjalaisten laulu ja Karjalan kunnalla.

Lopen vuoro järjestää pitäjäjuhla

Antrean pitäjäjuhlassa Lopella julkaistiin Vuoksen Säätiön 70-vuotishistoriikki. Juhlat olivat jo viime vuonna.

Säätiö jakoi apurahoja, ja sen hallituksen uusi puheenjohtaja Seppo Kuparinen kertoi Riihimäen kaupunginmuseon ja sen Antrea-huoneen alustavista uudistussuunnitelmista.

Digitaalisuus on tulossa museoihin. Kuparisen mukaan säätiö on varautunut 5 000 euron avustukseen sillä ehdolla, että se saa yksityiskohtaisemman suunnitelman ja kaupungin päätökset museon suhteen.

Riihimäki on suunnitellut, että taidemuseo ja kaupunginmuseo siirrettäisiin säästösyistä keskustasta lasimuseon yhteyteen kaupungin museokeskukseksi, museoyhdistyksen ylläpitämän Suomen Metsästysmuseon viereen.

– Kaupunginmuseon Antrea-huoneella on myös museostatus, Seppo Kuparinen muistutti.

Raakel Henttonen esitteli kirjoittamaansa Vuoksen Säätiön 70-vuotishistoriikkia. Takana säätiön hallituksen uusi puheenjohtaja Seppo Kuparinen.

Edellinen historia julkaistiin 1999

Vuoksen Säätiön edellinen historia julkaistiin 1999.

– Sen jälkeen on paljon vettä virrannut Vuoksessa, ja ihmiset ovat vaihtuneet säätiön hallinnossa. Toimintatavat ovat edelleen alkuperäisen mukaiset. Yhteistyö nykyisen

Kamennogorskin ja Viipurin aluehallinnon kanssa on vakiintunut kahdenkymmenen vuoden aikana, säätiön asiamies Raakel Henttonen kuvaili.

Yhteistyöstä nykyisten asukkaiden ja hallinnon kanssa kertoo se, että kesäkuiseen antreaalaisten ja vuoksenrantalaisten entisiltä kotiseuduiltaan lähtemisen 75-vuotismuistojuhlaan osallistuivat muun muassa Kamennogorskin varakaupunginjohtaja Larissa Koplikova ja Viipurin ulkomaankauppakomitean puheenjohtaja Vladimir Vasiljev.

Kiireinen kevät ja kesä

Pitäjäjuhlan järjestäjän, Lopen Karjalaseuran, puheenjohtaja Harri Hatakka kertoi kevään ja kesän olleen kiireisen.

– Seura osallistui Karjalaisten kesäjuhlan järjestelyihin Hämeenlinnassa. Paljon aikaa on vienyt myös testamenttilahjoituksena saadun Sulumäen tilan hoitaminen.

– Lopella on epäkiitollinen tehtävä järjestää vuorollaan Antrea-juhlalat aina samana vuonna, kun pitäjäseurat tekevät viiden vuoden välein juhlamatkan Antreaan. Se ei voi olla vaikuttamatta Lopen kävijämäärään.

Antrealaisjuurinen Anu Hälvä esiintyi

Pitäjäjuhlassa musiikkia esitti antrealaisjuurinen ja hyvinkääläissyntyinen näyttelijä-laulaja Anu Hälvä säestäjänä Eveliina Jurkka.

Vuoksen Säätiö on myöntänyt 700 euron kannustusapurahan laulaja Jani Forsmanille ja tekniikan tohtori Panu Hiekkataipaleelle.

Jani & Jetsettersistä tutun Forsmanin juuret ovat Antreassa, Hiekkataipaleella Vuoksenrannassa.

250 euron opiskelija-apurahoja säätiö on myöntänyt tänä vuonna 34 hakijalle.

Tukea 2 500 euron verran saa myös muun muassa karjalaista eräperinnettä käsittelevä kirjahanke.

OLAVI SAARINEN

Lopen Karjalaseuran puheenjohtaja Harri Hatakka kertoi kevään ja kesän olleen kiireisen.

Juhlan päätössanat Lopella lausui Antrea-Seuran puheenjohtaja Reijo Martikainen.

Pitäjäjuhlassa näyttelijä-laulaja Anu Hälvää säesti Eveliina Jurkka.

Antrean ja Vuoksenrannan perintösäätiö

Vuoksen Säätiö perustettiin tammi-kuun 25. päivänä 1948 Riihimäellä, jonka lähikuntiin sijoitettiin jatkosodan päättymisen jälkeen valtaosa Antrean evakoista. Viime sotien jälkeen isännättömiksi jääneet varat koottiin eri lähteistä yhteen. Pohjakkassaa rakennettiin Antrean kunnan hoitokunnan ja seurakunnan varoista, oli holdingeja, obligaatioita ja osakeita. Lisäksi kassaa kartutettiin eri rahastojen tuella sekä yhdistyksiltä, manttaali- ja osuuskunnilta jääneillä varoilla.

Kun asian tiimoilta ensimmäinen kokous oli pidetty jo edellisvuoden toukokuussa, oli Vuoksenrannan hoitokunta mukana saman vuoden syyskuun 28. päivästä lähtien. Sen osuus oli noin 1/3 perustetun säätiön pääomasta, joka oli 550 542 markkaa (24 360 euroa v. 2019).

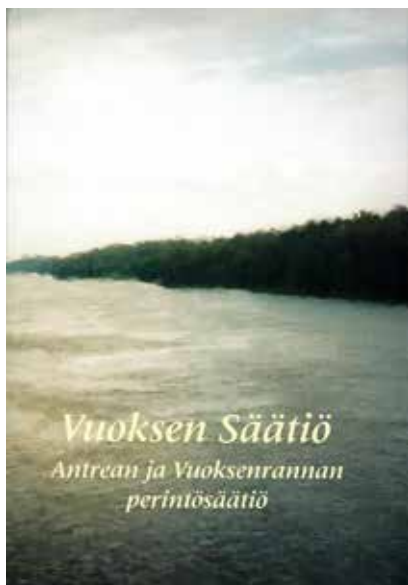
Vuoksen Säätiön säännöt määrittävät säätiön tarkoituksen. Vaikka säännöt ovat vuosikymmenten mittaan jonkin verran muuttuneet, tarkoitus on edelleen entisten Antrean ja Vuoksenrannan kuntien asukkaiden ja heidän jälkeläistensä henkisten, sosiaalisten ja taloudellisten pyrintöjen tukeminen. Käytännössä se tapahtuu jakamalla avustuksia apurahojen muodossa.

Säätiötä hallinnoivat hallitus ja hallintoneuvosto ja sitä valvoo Patentti- ja rekisterihallitus.

Säätiön perustamisen jälkeen lahjoituksia tuli vielä lukuisilta eri tahoilta, jopa enemmän kuin peruspääoma oli. Myöhemmin varallisuutta kartutettiin nimikkorahastoja perustamalla, ja niillä on ollut huomattava merkitys säätiön taloudelle, mitä nykyisin hoidetaan ammattisijoittajien avulla.

Säätiö tunnetaan parhaiten apurahoista

Säätiö tunnetaan parhaiten opiskelijoille suunnatuista apurahoista sekä tieteen, taiteen ja urheilun saroilla kunnostautuneille jaettavista mittavammista kannustusapurahoista. Silti alusta lähtien säätiön taholta on tuettu kaikkea kirjallista tuotantoa, mikä käsittelee menetettyä kotiseutua. En-

simmäinen tällainen tuki myönnettiin 1951 filtri Seppo Simosen kirjoittamalle Antrean historialle. Seuraava oli tarinakokoelma Karjalassa eletystä elämästä, Hiilkoukku.

Säätiön tukemaa kirjallisuutta on vuosikymmenten mittaan ilmestynyt kymmenittäin. Merkittävimpiä niistä uusi Antrean historia "Kotiseutumme Antrea" sekä Vuoksenrannan historia.

Huomattava on ollut myös Karjalan Tietokantasäätiön tuottama Katiha-tietokannan tukeminen. Tietokantaan on tallennettu luovutetun alueen seurakuntien tiedot 1700-1949 kirkonkirjoista.

1989 alkoi ryntäys entisille kotitankuille.

Kun raja entiselle kotiseudulle aukesi 1989, alkoi Karjalan jättämään joutuneiden evakkojen ja heidän jälkipolvien ryntäys entisille kotitankuille. Se on kestänyt vuosikymmeniä, mutta muuttanut vähitellen muotoaan. Vanhojen kotien kivijalkojen lisäksi on pidetty tärkeänä entisten suomalaisten hautausmaiden ja niillä olevien muistomerkkien kunnosta huolehtimisesta. Antreassa vanhalla hautausmaalla on yksi harvoista Kannaksella olevista vuoden 1918 muistomerkeistä, jonka sivuille vuonna 1998 saatiin sikäläisten hallintoviranomaisten luvalla pystyttää muistokivet viime sodissa kaatuneille. Antrean kirkon-

mäellä on kirkon paikalla kookas risti ja rinteessä muistokivi. Vanhan hautausmaan lisäksi hoidettavana on erityinen muistopuistoalue Tuonenlehto.

Vuoksenrannassa on pystyssä yhä luterilainen kirkko, jota on kunnostettu. Lisäksi Vuoksenrannassa on hoidettavana kaksi hautausmaata, luterilaisen seurakunnan ja Vuoksenlaakson metodistiseurakunnan hautausmaat. Kirkon tuntumaan on pystytetty viime sotien sankarihautamuistomerkki. Näitä alueita ja kirkkoa hoidetaan keväisin ja syksyisin tehtävillä talkoomatkoilla, joiden käytännön järjestelyistä vastaavat pitäjäseurat, Antrea-Seura ry. ja Vuoksenranta-seura ry. Kaikki toimet tapahtuvat yhteistyössä Kamenogorskin hallinnon kanssa ja avulla. Myös alueen kiviteollisuus on ollut tärkeä yhteistyökumppani. Hyviä yhteyksiä Leningradin oblastin Viipurin aluehallinnon sekä paikallisen hallinnon kanssa vahvistetaan vierailemalla puolin ja toisin vuosittain. Sekä Antreassa että Vuoksenrannassa on pidetty useita Karjalasta lähdön muistojuhlia.

Vuoksen Säätiö on vuodesta 2013 lähtien myöntänyt pronssista Vuoksi-mitalia henkilöille ja yhteisöille, jotka ovat erityisen vahvasti tukeneet säätiön tarkoituspäitä. Mitalin on suunnitellut antrealaisjuurinen kuvanveistäjä Pertti Kukkonen.

Mitalin numero 1 vastaanotti Suomen tasavallan presidentti Sauli Niinistö, mitalin numero 2 sai Karjalan Liitto. Viimeisin mitali, numero 11 on annettu Kamennogorskin kaupungille.

Säätiön talous on vakaa ja omaisuutta hoidetaan ammattisijoittajien avulla. Tavoitteena on, että vähintään 60 prosenttia vuosittaisista menoista suuntautuu apurahoihin ja muihin säätiön myöntämiin tukiin. Vuoksen Säätiö toteuttaa edelleen tehtävänsä karjalaisen kulttuurin kokoajana, tallettajana ja siitä tietouden levittäjänä.

Teksti on lainaus Vuoksen Säätiön historiikista, 2019: Raakel Henttonen. Vuoksen säätiö - Antrean ja Vuoksenrannan perintösäätiö

Nuorison suhtautuminen Karjala-asiaan

Vuoksenranta-seuran puheenjohtaja Päivi Virolainen kysyi syyskuun alussa, olisinko halukas kirjoittamaan lehteemme otsikon mukaisesta asiasta. No, mikäs siinä, voisinhan yrittää, sanoin, olenhan vasta hieman yli 70-vuotias nuori.

Oleellinen kysymys asian käsittelyssä lienee, miten ymmärrämme ”Karjala-asian”. Arvelisin, että kysyttäessä ”Karjala-asian” -sisältöä, tulee lähes yhtä monta erilaista vastausta kuin kysyttäviäkin on; yksi näkee sen toisin ja toinen kai taas ”toisin”. Ja sitten näiden välissä on iso kirjo siitä, mitä kaikkea se pitää sisällään.

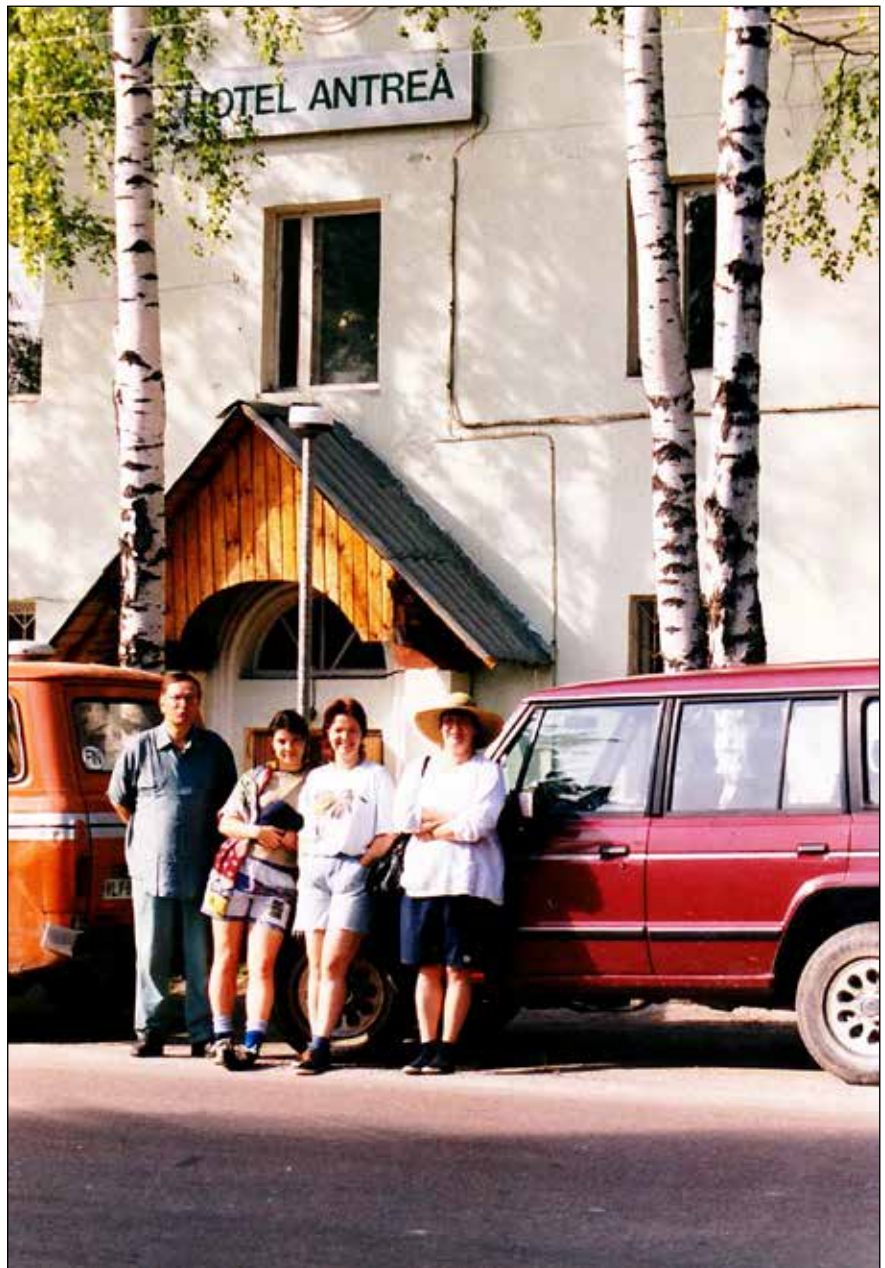
Sukupolvierot ja ajan kulku näkyvät selvästi tässä suhtautumisessa. Lisäksi myös asiasta asianmukaisesti keskustelemiseen varsinkin vanhemman sukupolven osalta -mutta ei vain sen osalta- vaikuttaa sotien jälkeen maamme poliittiselta johdolta tullut kehoitus välttää ”Karjala-asiasta” (ja varsinkin sen palauttamisesta) elämöimistä.

Tällainen kehoitus ulkopoliittiseen varovaisuuteen eri asioissa taisi jatkua aina 1990-luvun alkupuolella saakka.

Mutta asian, eli ”Karjala-asian” avoin ja ennakkoluuloton käsittely on paikallaan nykyään. Eikä se tarkoita sitä, että pohdinta kärjistetään tunteita herättävään palautusasiaan. Karjalaisen menneisyyden, kulttuurin ja perinteiden esilläpitäminen on enemmän nykyaikaa.

Itse asiassa Päivi kai tarkoitti sitä, että perheemme nuoriso oli mukana 90-luvun alusta kun aloimme käydä Antreassa ja Vuoksenrannassa. Tässä valossa on paikallaan miettiä omaa kokemusmaailmaa menetetyistä Karjalasta 70-vuoden ajalta, erityisesti Kannakselta, ja yrittää sovittaa siihen, vertailla omien lasten suhtautumista rajantakaisiin, heidän isovanhempiensa taustoihin entisillä kotiseuduilla.

Vaikka lapsemme ovat olleet jo kauan aikuisia, niin samat asiat siirtyvät varmaan sopivalla tavalla aikaan sopeutuneina myös lastenlapsiimme. Joistain merkeistä sen selvästi huomaakin. Näille ”neljännen polven evakoille” asiat ja suhtautuminen ovat

Hotelli Antrea toimi vielä vuonna 1996.

paljolti erilaisia kuin aikaisemmille sukupolville.

Arvelenkin, että lastemme käsityksissä ”Karjala-asiassa” heijastuu heidän vanhempiensa taustat, arvot ja käsitykset. Näinhän on monissa muissakin asioissa, vaikka sitä ei usein haluta myöntääkään. Mutta eiväthän lapsemme ole meidän klooneja, joten erojakin, joskus merkittäviäkin, on suhtautumisessa asioihin.

Samahan se oli 50- ja 60-luvuilla kun kuuntelimme Karjalan omakohteisesti kokoneiden mummojemme ja vaariemme ja muiden sukulaisten juttelua menneestä maailmasta. Nuorison malttamattomuudesta kai silloinkin johtui, että se kaikki ei silloin kiinnostanut eikä jäänyt päähän. Ja sitten tuli opiskelu- ja työelämäaika, perheen perustaminen ym. mikä vei ajan. Eli siis tuossa elämän vaiheessa ei siis ollut aikaa paneutua menneisyyteen. Kuten nyt on.

Oma suhtautumistaustani

Karjala-lehti haastatteli minua laajasti v. 2005. Olen siinä mm. todennut, että ”olen ikionnellinen siitä, että isä lähti v. 1991 oppaaksi matkallemme Vii-

puriin ja Vuoksenrannan Kaskiselän kylään ja että hän innostui siellä kertomaan vanhoja asioita ja näyttämään meille nuoremmille tärkeitä paikkoja. Se oli merkittävä siitäkin syystä, että mukana oli myös kolmatta polvea.”

Samassa jutussa totean myös, että mummoni osasi siirtää myönteisellä tavalla asioita yleensä karjalaisen heimon ja erityisesti oman suvun menneisyydestä jälkipolville. Arvojen ja muistojen siirtäminen jäi paljolti juuri vanhemman polven vastuulle, koska seuraavan sukupolven aika meni maan jälleenrakentamisessa.

Haastattelijan kysymykseen, mitä evakon poika ajattelee Karjalan tulevaisuudesta, olin vastannut, että ”Kun lapseni tulivat 15 vuoden ikään ja suunnittelimme tuota kesän 1991 Karjalan matkaa, tiesin odottaa kysymystä ”pitäisikö Karjala saada takaisin”.

Sanoin, että totta kai, mutta realiteetit tulee ottaa huomioon. Vastaukseni oli siis kyllä, mutta alueen kohdalon järjestäminen on kiinni monesta asiasta. Nuoret halusivat ilmeisesti ennen kaikkea testata, olinko rehellinen. Vastaus näytti tyydyttävän jälkipolvea ja ehkä jäi heidän mieleensä.”

Tuo suhtautumistapa, joka ehkä edelleenkin vaikuttaa kolmannessa polvessa, perustuu kaikkiin niihin keskusteluihin, joita pojannaskalina 50-luvulla kuulin sukulaisvierailuilla vanhempien suusta. Katkeruuttakin oli taustalla ilmeisesti, mutta ei revanssihenkisyttä. Se oli karjalaisuut-

ta parhaimmillaan.

Erityisesti vaikuttivat ne jutut ja kertomukset, jota mummoni kahdenkesken kertoi sukumme elämästä Antreassa ja Vuoksenrannassa sekä evakkomatkoista Isäni ei ollut innostunut kertaamaan sotapolkunsa vaihteita, vaikka niitä kai me pojat olimme olleet halukkaita kuulemaan. Sodan aikana syntyneet vanhemmat veljeni ja minä ”suurten ikäluokkien edustajana” tiesimme kuitenkin, mitä oli tapahtunut ja mihin Suomen eloonjäämistarina perustui.

Koulukaupunki Viipurin näkeminen ja käynti Vuoksenrannassa avasivat v. 1991 kuitenkin elävästi isän kertomaan meille kesän 1944 oma-kohtaiset dramaattiset tapahtumat meille nuoremmille. Tämän kruunasivat vielä yöpymishotellissamme Drushbassa tapaamamme vuoksenrantalaiset sukulaiset.

Opiskelujen ja armeijan jälkeen koko työelämäni olin ulkoasianministeriön palveluksessa. Siihen sisältyi matkoja Neuvostoliittoon ja Venäjälle, ml. myös työskentelyä siellä. Tämä ei juuri muuttanut suhtautumista menetettyihin alueisiin, päinvastoin ehkä lisäsi kiinnostusta alueen historiaan. Aina junan jatkaessa matkaa Viipurista kohti Pietaria ja Moskovaa Leipäsuon aseman kyltin näkyessä kyllä sävähdettiin.

90-luvun alussa jotkut työasiat sivusivat hyvin läheltä lähialueitamme ja Karjalan Kannasta. Tällöinkin lähtökohtana oli aikaisemmin mainitse-

mieni ”vallitsevien realiteettien” hyväksyminen lähtökohdaksi.

Lasten suhtautumistausta

Lähiympäristön ja perheen vaikutus lapsiin on itsestään selvää. Tuputtaminen tuottaa vastareaktioita ei vain teini-ikäisissä vaan myös vanhemmissa. Oma kokeminen ja eläminen jättää parhaat muistot ja luovat pohjan tulevalle toiminnalle. Kannetusta vedestä ei useinkaan jää paljoa jäljelle.

Muistan hyvin teini-ikäisten mykistyneen hiljaisuuden, kun he näkivät Viipurin tilan v. 1991, sotilaskontrollipisteiden toiminnan Ihantalassa ja muuallakin, Hotelli Antrean palvelutason, turvattomuuden tunteen, Vuoksenrannan kirkon toimimisen lampolana ja tietenkin yleisen rappion.

Mutta toisaalta he kuulivat myös isäni koulukaupunkijutut Viipurista rakennuksineen, tuomiokirkon tarinan, näkivät Aallon kirjaston, Punaisenlähtementorin ”pikku-Töölön” ja Monrepos'n puiston vielä pystyssä olevine rakennuksineen tai Sökanlinnan historian.

Kun isoisä vielä näytti kauppahallin edessä sen toripaikan numeron, jossa Rapalan talostakin oli myyty marjoja, niin varmaan monia vastausta vailla olevia kysymyksiä pyöri mielessä. Ehkä niihin sitten vuosien varrella on löytynyt vastauksia.

Lasten kanssa kävin Kannaksella myös vuosina 1996 ja 2001. Matkoihin

Lampaat pakenevat Vuoksenrannan kirkosta vuonna 1991.

Monrepos'n päärakennus vuonna 2001, nyt sitä ei ole enää.

oli tuolloin laitettu mukaan myös käynnit Terijoella ja muuallakin. Se on ilmeisesti avartanut kuvaa Venäjästä samalla tavalla kuin yhden lapsen koulunkäynti Moskovassa siellä työskennellessäni v. 1996-97. Vanhemmat lapset vierailivat tuolloin useasti luonamme.

Iän myötä luonnollisesti lapset ja nuoriso katsovat entistä enemmän eteenpäin eikä historia ja lähihistoria ole samalla tavalla taustalla kuin vanhemmalla sukupolvella. Menneisyyden olennaisten asioiden säilymiselle luo pohjan se, että ei hukuta yksityiskohtiin vaan pidetään isot asiat mielessä. Tarvittaessa niille sitten voi rakentaa historialliset yksityiskohdat.

Eteläisen naapurimme Viron kokemukset jälleenitsenäistymisen jälkeen perustuvat hieman samanlaisiin muistikokonaisuuksiin kuin oma ja lasteni sukupolvet kokevat ”Karjala-asian”. So-tahistoriaakaan ei voi ohittaa.

Ei omien lasteni suhtautuminen rajantakaiseen Karjalaan ja ”Karjala-asiaan” todennäköisesti oleellisesti poikkea muiden saman ikäpolven ”nuorten” suhtautumisesta. Ehkä erona on kuitenkin se, että ne, jotka eivät ole vierailleet naapurissa, eivät ole aivan samalla tavalla ”rokotettuja” Karjalaan. Sen vuoksi omakohtaisen kokemuksen merkitystä ei voi liioitella. Mutta ne kokemukset eivät kuitenkaan millään tavalla tee ajankohtaiseksi aiemmin viitattua palautuskeskustelua.

Lähtökohtana ovat realiteetit. Sopi-valla tavalla menneisyyden sitominen nykyaikaan esim. kotikylämatkoilla avaa kuitenkin metsittyneet pellot ja kivi-jalat aivan toisella tavalla kuin ilman näiden näkemistä.

Toisaalta aika tekee tehtävänsä; nostalgia muuttaa muotoaan. Ja siihen täytyy sopeutua. Mutta elinehto, että sukupolvet näkevät tämän muutoskehityksen, muuten edessä voi olla näivetyminen.

Annetaan vastuuta, näinhän oli myös agraarivaltaisessa Vuoksenrannassa, kun tuli aika sukupolvenvaihdokseen. Perinnetyö ja kulttuurin vaalien tuleekin sopeuttaa aikaan.

Entä lastenlapset?

Lastenlasten osalta heidän maailman-

Yllättävä vesieste Vuosalmi-Räisälä tiellä vuonna 2001.

kuvansa on luonnollisesti jo nyt suhteellisen laaja nuoresta iästä huolimatta. Osa heistä on syntynyt ja asuu pysyvästi ulkomailla.

Oli mielenkiintoista havaita, että viime joulumarkkinoilta löytämäni ja lahjaksi USA:han lähettämäni Karjalainen Nuorisoliiton myymä Karjalapeli sai 6-9-vuotiaiden joukossa suursuosion. Eikä vain sen vuoksi, että se oli uutta Afrikan Tähti -faneille vaan myös sen vuoksi, että pelin hauskat tehtävät olivat omintakeisia. Ne olivat lasten mielestä hauskoja.

Mutta mielestäni parasta oli se, että poikien joukossa heräsi kysymyksiä rajasta ja menetettyjen alueiden historiasta. Ja mitäpä poikien äiti oli kertonut muuta kuin sen lähihistorian.

Kesälomilla käydessään pojat olivat heittäneet joitain kysymyksiä asiasta. Niihin vastatessa kyllä oli mielessä, miten olin toistakymmentä vuotta aikaisemmin vastannut vastaaviin Karjala-lehden kysymyksiin. Ehkäpä tässäkin olisi tulevia talkoomatkalaisia.

Miten tästä eteenpäin?

Se työ, mitä Kannakselta aikanaan

lähteneet evakot tekivät menetettyjen kotiseutujensa tietojen kokoamiseksi sodan jälkeen, on korvaamattoman arvokasta. Lukemattomat pitäjä-, kylä-, muistelu- ja sukurijat ovat se pohja, jolle nyky- ja tulevat polvet voivat omista lähtökohdistaan pohjata oman Karjala-agendansa. Ja rakentaa nostalgiamatkat lasten ja nuorten kiinnostuksesta lähteviksi uudella ”formaatilla”.

Kotikylien kartta- ja paikkatietojen digitalisointi on esimerkki siitä, millä tulevat polvet voivat kohdata oman kiinnostuksensa kohteet ja tavata kohdata Karjala. Silti ”Karjala-asia” voi säilyä yhtä monisisältöisenä kuin se oli ja on Karjalassa syntyneille.

Samalla tulee kärsivällisesti ole-massa olevat poliittiset ja muut realiteetit huomioden jatkaa yhteistyötä paikallisten viranomaisten ja asukkaiden kanssa. Ei voi kuvitella, että alueen historia ei voisi olla kiinnostamatta myös nyky- ja tulevien sukupolvien venäläisiä. Ajan riento voi olla rajua, vaikka - fraasia käyttäen - ennustaminen, vaikka tulevaisuudenkin, on haasteellista.

ESKO KIURU

Vuoden talkoolainen on Kati Kuisma

Hartolalainen Kati Kuisma oli ensi kertaa kesäkuussa talkoomatkalla Vuoksenrannassa. Samalla matkalla hänet palkittiin Vuoden talkoolaisena, joka ilahdutti toista vuotta maanmittaustekniikkaa opiskelevan nuoren mieltä.

Helteessä huhkiminen Vuoksenrannan kirkon ja pihapiirin ympäristössä oli luonnollisesti rankkaa ja hytetytsetkin vaivasivat ajoittain. Päivän päätteeksi tuli hyvä mieli työn tuloksesta.

Kuisman mukaan hyväntuulinen ilmapiiri, yhteenkuuluvaisuus ja yhteishenki olivat sydäntä lämmittäviä, työ oli siis vaivan arvoista.

- Kaikki tekivät tehtävänsä sydämellä ja joku herkistyi jopa kyyneliin saakka. Olen todella otettu tittelistä ja yritän jatkossakin päästä talkoomatkoille, Kuisma kaavailee.

Katin vuoksenrantalaiset juuret tulevat, vaijan, eli isänsän kautta, joka on kotoisin Vuoksenrannan Korpi- lahdelta ja sieltä Lapinkallion talosta. Karjalaisuus on kuulunut perheen arkeen aina ja karjalaisuuteen liittyvistä asioista on keskusteltu useinkin.

Vaijan puolelta ei lapsena ollut suurta kontaktia karjalaisuuteen, sillä kotipaikkakin jäi rajan taakse, eikä lähisukulaisia ole paljon elossa. Kesälahdelta kotoisin olevan mummon puolen sukua asuu siellä edelleen.

- Olen käynyt mummon kotipaikalla, josta he joutuivat aikoinaan lähtemään, Kuisma sanoo.

Vaijan puolelta kiinnostus on he-

Kati Kuisma paikallisten miliisien seurassa Vuoksenrannan kirkon mäellä kesäkuussa 2019.

rännyt myöhemmin nimenomaan Kuisman suvusta ja juurista Karjalassa. Ensikertalainen Karjalan kävijä Kati ei ole, sillä ensimmäisen kerran hän kävi kuusi vuotta sitten.

- Vaijan kotipaikan raunioilla käyminen oli ikimuistoinen ja hieno kokemus. Siitä matkasta jäi paljon muistoja, perustelee Kati.

Kati on toiminut nyt toista vuotta

Vuoksenranta-seuran hallituksessa, mutta harmittelee, että esteiden vuoksi on päässyt osallistumaan harvoin kokouksiin ja muihin tapahtumiin.

- Vuoksenrannassa tulen käymään jatkossa useinkin. Viimekesäinen matka oli sen verran mukava kokemus, Kati sanoo.

EIJA VIROLAINEN

Tule mukaan Facebookiin, liity myös pitäjäseuran jäseneksi!

Molemmilla pitäjäseuroilla on omat facebook-ryhmät: vuoksenranta-seura ry ja Antrea. Vuoksenrannan ryhmä on nuorempi ja siinä on jäseniä lähes 300. Antrea-ryhmässä jäseniä on jo 900.

Molempiin ryhmiin kaivataan mukaan aktiivisia seurustelijoita, juttujen ja kuvien tallentajia tai muuten vain mukana olevia seurailijoita. Tule mukaan ja kerro kaverillekin! Muista myös nettisivut www.antrea.fi ja www.vuoksenranta.fi.

Kaikki face-ryhmäläiset ovat

myös lämpimästi tervetulleita seurojen varsinaisiksi jäseniksi.

Liittymisohjeet löydät nettisivuiltamme.

Pitäjäseuroissa on tarjolla monenlaista toimintaa niin ulkoilmassa kuin sisätiloissakin.

Kello on sijoitettu veden äärelle koristeeksi.

Vuoksenrannan Kankaalan kirkon kelloista Noinmäen kirkon kelloihin

Maaailmaan mahtuu mielenkiintoisia sattumuksia. Sodan päättymisen jälkeen 75 vuotta teillä tietymättömillä olleet Vuoksenrannan molempien kirkkojen kellot ovat nyt löytyneet noin vuoden sisällä.

Viime vuonna kirjoitin tähän lehteen, kuinka venäläinen historioitsija, Dmitry Odintsov, oli sattumalta löytänyt Pietarissa sijaitsevan Church of St. Job at Volkovsky -ortodoksikirkon kellotornista Vuoksenrannan Kankaalan kirkon kellot. Oli hauska kuulla, että kellot ovat tallessa ja soivat edelleen.

Löydöstä virisi vilkasta keskustelua mm. Vuoksenranta-seuran facebook-sivuilla ja Dmitry lähetti muutaman kuvan, jotka hänen luvallaan julkaistiin.

Tänä vuonna heinäkuussa sain postia Karhulasta kotoisin olevalta, nykyisin Helsingissä asuvalta Juhani Pekkotalta. Juhani juuret ovat äidin puolelta Säkijärvellä.

Hän on mukana Koiviston pitäjähdistyksen sankarihautatyöryhmässä, joka pyrkii kunnostamaan jatkosodan aikana Koiviston kirkon viereen haudatun n. 102 sankarivainajan hautausmaa-alueen. Heillä on tarkoituksena rajata alue, rakentaa kunnan istutukset ja laittaa sinne muistokivilaatat, joissa on kaikkien

Kellossa on teksti: "Vuoksenrannan seurakunta v. 1922, Tampere Lokomo".

vainajien nimet.

Tällaiset projektit ovat aikaa vieviä ja hekin ovat touhunneet asian parissa jo kolme vuotta ja reissanneet paikalla toistakymmentä kertaa.

Kello on sijoitettu veden äärelle koristeeksi ja Juhani lähetti kuvia, joissa näkyy teksti "Vuoksenrannan seurakunta v. 1922, Tampere Lokomo".

Kellon on laittanut esille varakas liikemies Sergei, joka rakentaa Koivistolle parhaillaan pienvenesa-

tamaa ja mökkikylää, omistaa oman helikopterifirman ym. ym. Hän on Juhaniin mukaan käytännössä pelastanut Koiviston kirkon maksamalla huonoon kuntoon päässeeseen peltikaton korjauksen omista varoistaan.

Sergei oli kertonut saaneensa kellon ortodoksikirkon papilta, joka oli puolestaan kertonut, että se oli joskus aikoinaan löydetty ojasta. Kirkko oli säilyttänyt kelloa, mutta koska heillä ei ollut sille käyttöä, he antoivat sen Sergeille.

Sergei rakennutti telineen oman pienvenesatamansa rantaan ja siellä kello nyt on ohikulkijoiden ihailtavana. Juhani kertoi kokeilleensa, että kello myös soi.

Vuosiluvusta päättelemme tietenkin, että kyseessä on v. 1921 perustetun Vuoksenlaakson metodistiseurakunnan v. 1922 valmistuneenpuisen metodistikirkon, Noinmäen kirkon, kello.

Olisihan se hauskaa käydä joku päivä noita molempia kelloja katsomassa. Tästä innostuneena Vuoksenranta-seura suunnitteleeekin v. 2020 syksylle Pietarin retkeä.

Siitä kuulet tarkemmin tuonnempana nettisivuillamme, facebookissa ja jäsenkirjeissä.

PÄIVI VIROLAINEN

Ristin sielut muistuttavat meitä torppareista

Lahtelainen taiteilija Tiina-Liisa Kaalamo voitti Lions Club Hartolan ulko-veistoskilpailun. Lions

Club Hartola järjesti 50-vuotisen toimintansa kunniaksi kilpailun aiheella: torpparien muistomerkki. Idean torppareiden muistomerkistä oli esittänyt edesmennyt maanviljelijä Heikki Pahalahti.

Lions Club toteutti hankkeen kunnoittaakseen hartolalaisia torppareita ja heidän perheitään.

Hartolan kunnan, Järvi-Hämeen Osuuspankin ja Lions Club Hartolan taloudellinen tuki sekä talkootyö mahdollistivat muistomerkkin toteutuksen.

Tiina-Liisa Kaalamon ehdotus, Ristin sielut, voitti yksimielisesti valintaraadin suosion. Teokseen Kaalamo oli valinnut viisi mäntyistä pystytyhirttä, joiden jokaiseen yläosaan on kiinnitetty vaakatasoon heinäseipäät. Hirret ja seipäät muodostavat ristin.

Hirret kuvaava torppareiden käyttämää rakennusainetta torpissa ja muissakin rakennuksissa. Heinäseipäät muistuttavat torppareiden päivätyistä niin isäntiensä kuin omillakin pelloilla.

Ensimmäiset torpat Hartolan alueelle vuonna 1639

Ensimmäiset viralliset torpat muodostuivat nykyiselle Hartolan alueelle vuonna 1639. Tuolloin Sipi Henrikinpojan poika Henrik sai aatelisarvon ja nimen Silfverbögel. Enimmillään Hartolassa on ollut 700 torppaa.

Alueen ensimmäiset torpparit itsenäistyivät jo vuonna 1905 Econ kartanon myytyä maansa valtiolle. Tuolloin torppareilla oli mahdollisuus lunastaa torpat itselliseksi kiinteistöiksi. Samoin jo 1910-luvulla Koskipään kartanon omistaja Annie von Gerdten-Boisman myi torppareille alueita itselliseksi tiloiksi.

Vuonna 1918 Hartolassa ei ollut sotatoimia. Suuri vaikutus oli vuonna 1908 perustetulla Itä-Hämeen kan-

Itä-Hämeen museon museonhoitaja Vesa Järvinen Torpparien muistomerkkin paljastustilaisuudessa. Muistomerkkin paikka kuvastaa hyvin torppareiden taivalta 380 vuoden takaa ja muutosta sivistyksen ja suvaitsevaisuuden voimasta eri kansanryhmien välillä.

sanopistolla ja torppareilla, joka olivat jo itsellisiä tilallisia.

Samasta syystä viime sotien jälkeen Karjalaisten asuttaminen Hartolaan tapahtui melko kivuttomasti. Uudistiloja muodostettiin niin valtion kuin metsäyhtiöiden omistamista maista.

Entisillä torppareilla oli muistissa, reilun 30 vuoden takaa torppareiden muodostaessa itsellisiä tiloja, kuinka tärkeää oli saada oma tupa asuttavaksi

ja maa-ala viljeltäväksi.

Ristin sielut sijaitsee Koskipään tien ja Kaikulan tien risteyksessä vanhan kirkon muistomerkkin läheisyydessä. Paikka soveltuu hyvin muistomerkille. Alkuaan alue on kuulunut Koskipäälle ja sitten Echolle.

Nykyisin maan omistaa Itä-Hämeen kansansivistystyönsäätiö, joka ylläpitää Itä-Hämeen opistoa.

VESA JÄRVINEN

Säteen joukkueessa soudetaan sydämellä

Vuoksenrannan Säteen soutujoukkue on osallistunut erilaisiin soutukilpailuihin kirkkovenesarjassa jo vuosien ajan. Mommilanjärven Soutelussa on ollut nyt taukoa ja joukkue on osallistunut jo muutaman vuoden Sysmän Suvisoutuun Suopellossa.

Tapahtumassa on ollut mökkisoutusarja, jossa kilpailuvälineenä on ollut lasikuituvene. Muutama vuosi sitten tapahtumaa laajennettiin kirkkovenesoudulla ja tänä vuonna mukana on ollut kilpavenelähdöt yksiköille ja parisoutuun.

Vuoksenrantalaiset ovat olleet mukana kirkkovenelähdön perustamisesta lähtien ja antaneet hyvän vastuksen paikallisen kuukausia kesäaikana harjoittelevan Sysmän Sisun joukkueelle.

Tuulisia tunnelmia

Viime kesäkuussa järjestetyssä Suvisoudussa oli tuulisia tunnelmia. Joukkueen perämies Martti Talja perustelee, että kirkkovene on merikelpoinen ja kestää aallokkoa. Hän korostaa, että soutajien täytyy olla huolellisia, että he seuraavat aallon korkeutta airon alla, jottei vedä ”tyhjään”.

- Pyrimme soutamaan aina airon lapa lähellä pintaa, joten pelivaraa ei ole paljoa ja airon asennon säätäminen

on tärkeää, tarkentaa Talja.

Taljan mukaan joukkueen yhteishenki on mahtava ja aina on ollut mukana ensikertalaisia. Soutuun ei lähdetä aivan kylmiltään, vaan keskeiset soutuun liittyvät asiat kerrataan.

- Yhteishenki oli hyvä, kuten aina ja pärskeet aiheuttivat enemmän hilpeyttä, kuin mielihapaa, naurattaa Talja.

Perämies muistuttaa, että kirkkovene on jo Karjalassa ollut perinnekulkuneuvo, jolloin esivanhemmat Vuoksenrannasta kävivät kirkkoveneellä ennen Kiviniemen perkausta vuonna 1857 Antrean kirkossa. Tuolloin Pikku-Vuoksi ulottui Korpilahden keskusta Paapanlammelle ja pappilan seudulle.

- Silloin kapea Sintolan harjanne saatettiin kulkea jalan odottavaan toiseen veneeseen tai vaihtoehtoisesti kierrettiin niemi. Olemme aina valmiina mukaan, teemme työtä muiden pitäjaseurojen ja yhteisöjen saamiseksi mukaan Sysmän Suvisoutuun, Talja sanoo.

Ylpeät soutajat Vuoksenrannan Säteen padoissa

Sysmälinen Pekka Kemppi ja hartolalainen Olli Kuisma ovat ylpeitä soutuessaan Vuoksenrannan Säteen paidat päällä. Soutu ei miesten yk-

kösharrastus ole, mutta peruskuntoa muissa lajeissa salibandyn ja lenkkeilyn ohella tulee.

Kuisma on ollut Mommilanjärven Soutelussa joukkueessa mukana yhtä kertaa lukuun ottamatta. Suvisoudun nuorena historiassa hän on ollut joka kerta mukana.

Viime kesäkuun tuulisessa kelissä soudun jälkeisissä tunnelmissa Kuisma on toteaa, että keli oli kaikille sama, mutta haastetta riitti. Toki hän tarkentaa, että tyynempi keli olisi helpompaa, mutta draamaa ei kelin vuoksi saatu.

- Puen Vuoksenrannan Säteen paidan ylpeänä päälleni, tarkentaa Kuisma.

Kemppi on samoilla linjoilla ja karjalainen tausta tuo oman sävynsä kilpailuun. Veren maku suussa Kemppikään ei souda, mutta Säteen paita päällä tilanne on toinen.

- Isäni on Vuoksenrannasta kotoisin ja hänen kanssaan olen usein keskustellut niistä ajoista. Juurien tiedostaminen antaa soutamiseenkin vauhtia, sillä olen ylpeä karjalaisesta taustastani, tarkentaa Kemppi.

Näillä näkymin Vuoksenrannan Säde on lähdössä myös ensi kesänä Sysmän Suvisoutuun. He toivovat, että kirkkovenejoukkueita tulisi lisää.

EIJA VIROLAINEN

Tuomas Karvonen, Olli Kuisma, Jarkko Malola, Pertti Ruponen, Anne Kuisma, Markku Kemppi, Päivi Virolainen, Juho Kemppi, Vilho Ruponen, Jussi Sokka, Hannu Virolainen, Tarmo Korhonen, Pekka Kemppi ja perämies Martti Talja. Edessä Juha Kuusinen ja uutta soutajasukupolvea.

TALKOOMATKA VUOKSEN RANTAAN

Torstaista lauantaihin 21.-23.5.2020

Perinteinen talkooreissumme järjestetään Helatorstai-viikonloppuna 21.-23.5. Matkanjärjestäjä on tuttu JaPi-Matkat Oy Haminasta ja tällä kertaa lähdemme yhdellä bussilla, jonka reitti on Sysmä-Lahti-Vaalimaa-Viipuri (tarvittaessa Kouvola). Helsingistä ehtii kyytiin, kun tulee junalla Lahteen.

Majoitumme vähän tuntemattomammassa, mutta siistissä ja asiallisessa hotellissa, North Crownissa, joka sijaitsee Patterinmäen tuntumassa. Hotelli on hiljattain remontoitu, entinen kaupunginsairaala. Hotellista on n. 2 km kauppatorille, mutta se sijaitsee aivan uuden Cubus-kauppakeskuksen lähellä. Vieressä on myös kauppiaita, baareja ja ravintoloita. Matkan hinta on 365 €/ hlö, jos lähtijöitä on vähintään 25. Tästä vähennetään mahdollisesti myönnettävä Vuoksen Säätiön talkoomatkatuki. Nuorille alle 30-vuotiaille on tiedossa reilumpi matkatuki.

Hinta sisältää bussimatkat, ryhmäviisumin (e-viisumia selvitetään), hotellimajoituksen aamiaisella 2 hh:ssa sekä yhteisen illallisen. Omasta viisumista saa hyvitystä -80 €. Matkustamme ensimmäisenä päivänä Vaalimaan

kautta suoraan Viipuriin, jossa rajamuodollisuuksista riippuen olemme hyvissä ajoin iltapäivällä.

Perjantaina lähdemme hyvissä ajoin heti aamupalan jälkeen kohti Vuoksenrantaa. EHDITÄÄNKÖ KÄYDÄ: SOKALINNA/ ORAVANKYTÖ?? Talkootöiden lomassa pidetään kahvi- ja makkarataukoja. Illaksi ehdimme yhteiselle illalliselle Viipuriin. Lauantaina on aamupäivä Viipuri-aikaa ja paluumatkalle lähdemme n. klo 12.00.

Ilmoittautumiset 28.2.2020 mennessä: Matka täyttyy ilmoittautumisjärjestyksessä. Armi Marklund, puh. 040 7764 094, armi.marklund@gmail.com.

Ilmoittautumisen yhteydessä ilmoitetaan matkustajan nimi, osoite, puhelinnumero, sähköpostiosoite ja kuljetukseen mukaantulopaikkakunta, sekä maininta tarvitseeko ryhmäviisumin. Matkaan ilmoittautuneille lähetetään ryhmäviisumiin tarvittavien tietojen keruulomake ja lasku sekä lähempänä matkaa tarkemmat ohjeet.

Tervetuloa mukaan!

Vuoksenranta-seura r.y

Sukujuuria etsimässä Karjalassa

Viime keväänä minulla alkoi herätä kiinnostus lähteä sukujuurilleni Karjalaan. Löysin Facebook-sivulta Vuoksenranta-seuran ryhmän, johon liityin. Tarkoitukseni oli löytää yhteyksiä ja tietoja suvustani.

Vuoksenranta-seuran jäsenkirjeessä kerrottiin 75-vuotisjuhlamatkasta Vuoksenrantaan kesäkuussa, samalla voisi mahdollisesti päästä tutustumaan menetettyyn vanhempieni sukutilaan Oravankydössä.

Soitin tyttärelleni Jaanalle ja kysyin, olisiko hän kiinnostunut lähtemään Karjalaan. Vastaus oli yksiselitteinen, lähdetään vaan. Vanhempieni Albert ja Aino (o.s. Ikonen) Virkin Töyrymäki on niitä harvoja vielä pystyssä olevia taloja Oravankydössä.

Töyrymäessä asuu kesäisin pietarilainen perhe

Töyrymäessä asuu kesäisin pietarilainen perhe, joka on pitänyt tilaa pystyssä ja he kasvattavat perunat ja juurekset siellä. Kaksi veljeäni, toisen poika ja siskoni poika perheineen ovat siellä käyneet useasti, mutta minua ei missään vaiheessa kiinnostanut.

Olin toki paljon kuullut niistä ajoista, kun vanhempani asuivat siellä ja heidän lähdistään. Tuntuu mukavalta, kun tyttäreni Jaana on kovasti kiinnostunut menneestä ajasta.

Keskusteltuani kokeneen Karjalan matkaajan ja Karjalaan perehtyneen virkaveljeni kaupunginvaltuutettu Martti Taljan kansa, hän arveli pystyvän järjestämään niin, että pääsemme kotipaikalla käymään.

Anneli Viinikka etsi juuriaan Karjalasta. Matkalla oli mukana myös Jaana Moilanen.

Vastaanotto oli erittäin lämmin ja ystävällinen

Emme oikein osanneet tietää mitä odotimme, tunne oli aika sekava. Odotimme jännittyneenä, miltä veljeni noin kymmenen vuoden takaisen matkan jälkeen on tapahtunut.

Matka Viipurista Oravankytöön tuntui pitkältä ja kiviseltä, mutta oli todella mukava kuulla, kun Martti Talja kertoi kouluista, kaupoista ja alueen historiasta.

Meillä oli vähän tuliaisia uudelle isäntäväelle. Vastaanotto oli erittäin lämmin ja ystävällinen. Olin kirjoittanut kirjeen heille, jossa kerroimme, että tämä on isäni ja äitini kotipaikka, sekä kahdeksan sisarustani on syntynyt tässä talossa. Kolme meitä on syntynyt muualla.

Venäjäksi kirjeessä kerrottiin

myös, että kaksi veljeäni on käynyt Töyrymäessä ja minä tyttäreni kanssa nyt ensi kertaa.

Pietarilainen opettajarouva oli säästänyt valokuvia ja lehtikirjoituksia veljeni ja siskon pojan perheen käynneistä, hän oli todella ilahtunut käynnistämme ja kutsui käymään uudelleen.

Rouva esitteli taloa meille ja saimme luvan ottaa valokuvia, siellä oli vanhemmiltani jääneitä huonekaluja, jotka olivat säilyneet näin kauan. Ikkunat oli laudoitettu, ettei tulisi heidän poissa ollessaan kutsumattomia vieraita.

Paljon jäi avoimia kysymyksiä, joten saatamme tehdä vierailun uudelleen tyttären puolison ja heidän kolmen poikansa kanssa. Lisäksi tyttäreni puolison äidin suku on myös lähtöisin Karjalasta.

Kirjakyläpäivät sateisessa Sysmässä

Tänä vuonna Sysmän Kirjakyläpäiville sattui sateinen viikonloppu, mutta urheasti kaikki tapahtumat vedettiin läpi ulkona torilla alusta loppuun. Puolet päivistä olivat sateettomia, joskus jopa aurinko pilkisti. Sadekuuron sattuessa leviteltiin pressut kirjojen päälle ja hetken päästä taas pois.

Kirjakyläpäivät avasi kirjailija Heidi Köngäs. Hänen sanomansa oli huoli älylaitteiden ja somen leviämisestä lupiin tavoin.

– Se tuhoaa muut kukat ympäriltään. Kirjailijan mielestä romaani on paras käyttöliittymä! Kirjan lukeminen pidentää tutkimusten mukaan ikää ja vilkastuttaa aivotointia.

Kirjojahan meillä Vuoksenranta-seuran myyntipisteelläkin oli isot pinot. Kiihtois aikaisempien aktiivisten kirjoittajien ja puheenjohtajien, meillä on merkittävä annos vuoksenrantalaista perinnettä talennettuna kirjankansien väliin. Kirjojen lisäksi menekkiä on myös heimopaidoil-

Myyntivuorossa Hannu Virolainen ja Pirjo Virolainen-Kuisma.

la ja isännänviireillä.

Tänä vuonna tehtiin ihan hyvin kauppaakin, mutta kaikkein parasta tällaisella kojulla päivystämisessä on kuitenkin haasteleminen. Luovutetun Karjalan iso

kartta on hyvä sisäänheittäjä. Ihmiset tulevat sitä tutkimaan ja kertoilemaan omista sukujuuristaan.

PÄIVI VIROLAINEN

Kuvassa vasemmalta oikealle edessä Lassi Heikkonen, Kalevi Virolainen, Veikko Kuisma, Veikko Heikkonen ja Väinö Kiuru. Kaikki paitsi Lassi ovat syntyneet Karjalassa.

Härk'korpoiset tapasivat Joutsan ABC:llä

Härk'korpoisten tapaaminen on aina ollut samoihin aikoihin huhtikuussa, ensimmäinen oli 24.4.1982 Sysmän veteraanitalolla. Yrjö Ruponen järjesti tapaamisen usein Lahdessa, aina 2016 kuolemaansa asti ja 2017 alkaen tapaaminen on järjestetty Joutsassa.

Ruokailun ja haastamisen lisäksi

Leena Kuikka kertoi viime tapaamisessamme ruisleivän historiasta sekä saimme maistaa Kuisma/Virolaisen vanhasta leipäjuuresta tehtyä leipää. Leipäjuurta oli myös halukkaille koettiin vietäväksi.

Ohjelmassa Martti Kuikka lauloi itseään kitaralla säestäen ja tietopan-

killemme Veikko Heikkoselle esitettiin runsaasti kysymyksiä elosta ja henkilöistä ”siel koton Karjalas”.

Seuraavan kerran tapaamme 26.4.2020 klo 11.00 Joutsan ABC:llä Tervetuloa kaikki mukaan.

LIISA RÖKSÄ

Pertti Hakanen Vuoksenrannassa: Karjalaisuus on ja pysyy osana Suomea

Antrean ja Vuoksenrannan muistojuhlaa vietettiin kesäkuussa Vuoksenrannassa. Juhlaan saapui myös Karjalan Liiton puheenjohtaja Pertti Hakanen.

Juhlapuheessaan hän totesi karjalaisuuden olevan osa Suomea nyt ja myös jatkossa. Samoin karjalaisuus on ollut keskeisessä osassa muodostamassa isänmaamme identiteettiä, ja että sen vaikutus on yksinkertaisesti lähtemätön.

- Niin kauan, kun on olemassa Suomi ja suomalaisuus, on olemassa myös rajantakainen Karjala ja karjalaisuus, Hakanen muistuttaa.

Hakanen perustelee, että siirtokarjalaisten historia antaa koko nykypäivän Suomelle ja suomalaisille loistavan esimerkin siitä, kuinka miltei voittamattoman tuntuista vaikeuksista voidaan selvitä.

Se auttaa asettamaan omia ongelmiamme oikeisiin mittasuhteisiin osoittamalla, kuinka huonosti asiat ovat vain muutamia vuosikymmeniä sitten olleet lähes 400000 ihmisen kooisella väestönosalla.

- Sukulaistemme kokemukset auttavat meitä ymmärtämään, että ei onnellisuuteen vaadita paljoa. Korostamalla niitä perusarvoja, jotka ovat meitä suomalaisia erilaisten vastoin käymisten edessä opettaneet, auttavat selviämään ja luoneet yhteisöllisyyttä, pärjäämme jo erittäin pitkälle, sanoo Hakanen.

Keskipisteessä on muistojen elossa pitäminen

Hakasen mukaan juhlan keskipisteenä on muistojen kunnioittaminen ja niiden elossa pitäminen.

- Meillä jokaisella on mielellämme kiitollisuus nykyhetken tilanteeseen, mahdollisuuksiin olla täällä ja juhlistaa meille tärkeitä perinteitä, toteaa Hakanen.

Juhlapuhujan mukaan emme voi rakentaa jotain tulevaa ilman, että opimme menneestä. Hän toteaa, että jatkuvasti kauempana ovat ne hetket, kun Vuoksenrannassa asuneiden kar-

Inkerin kirkon kanttori Sergei Andreevin musiikkiesitykset innostivat myös Terho Serjonmaan ja Martti Taljan laulamaan.

jalaisten elämänmeno oli parhaimmillaan.

- Tänä kunnioitamme edeltävien sukupolvien työtä ja niitä uhrauksia, joita he tekivät jättäessään taakse kotiseutunsa. Tänä olemme palanneet juurille. Tänä, tässä ja nyt kunnioitamme perintöä, joka kulkee sydämissämme, korostaa Hakanen juhlassa.

"Suomalaiset ovat maailman onnellisimpia ihmisiä"

Kamennogorskin varakaupunginjohtaja kertoi kaupungin tervehdyksessään esille, että hän ei ole syntyperäinen kamennogorskilainen, mutta hänen lapsensa pitävät kaupunkia kotinaan. Hän tietää, että Suomessa elää onnellisia ihmisiä.

- Olen ylpeä siitä, että lapseni voivat asua paikassa, jossa aikoinaan ovat eläneet suomalaiset, jotka ovat nyt maailman onnellisimpia ihmisiä. Tässä juhlassa koen juuri onnellisuuden käsinkosketeltavana, hän sanoi.

Vuoksen Säätiöstä Martti Talja toi säätiön tervehdyksessä esille sen, että vuoksenrantalaiset voivat koontua entisessä isänmaan osassa.

- Olemme tehneet tämän mahdollisuuden yhdessä suomalaisten toimijoiden kesken ja venäläisten yhteistyökumppaneiden kanssa. Toivottavasti voimme jatkaa karjalaista perinnettä edelleen sukupolvelta toiselle, Talja muistuttaa.

Juhlapäivän aamu valkeni osin sateisena

Sunnuntaisen 9.6.2019 juhlapäivän aamu valkeni osin sateisena ja Antrean kirkonmäellä pidettäväksi suunniteltu muistotilaisuus siirrettiin juhlan jälkeiseen hetkeen kotimatalla.

Ehtoollisjumalanpalveluksen Vuoksenrannan kirkossa toimittivat rovasti Irma Kalke ja pastori Antti Mustonen. Jumalanpalveluksen ja päiväjuhlan välissä nautittiin maittavaa kenttälounas.

Pertti Hakasen puheen lisäksi kuultiin Inkerin kirkon kanttori Sergei Andreevin musiikkiesityksiä.

Juhlan juonsivat Vuoksenranta-seuran puheenjohtaja Päivi Virolainen ja Antrea-seuran puheenjohtaja Reijo Martikainen. Seurojen lisäksi juhlaa oli järjestämässä Vuoksen Säätiö.

EIJA VIROLAINEN

Karjalan Liiton puheenjohtaja Pertti Hakanen totesi juhlapuheessaan karjalaisuuden olevan osa Suomea nyt ja myös jatkossa.

Pastori Antti Mustosen saarna evakkoon lähdön 75-vuotismuistojuhlissa entisessä vuoksenrannassa 9.6.2019

Teema: ”Ja Samuel sanoi”: Tähän asti on Herra meitä auttanut. Sam.7:12

Rakas juhlakansa. Tänään vietämme helluntaijuhlaa. Hellunta on kristillisen kirkon ja seurakunnan syntymäjuhla. Ensimmäiset kristityt saivat Pyhän Hengen voiman lähes 2000 vuotta sitten. Siitä voimasta elää myös meidän päiviemme seurakunta.

Vietämme tänään myös jatkosodan viimeisen täältä evakkoon lähdön 75-vuotismuistojuhlaa. Yhdeksän päivän päästä tulee kuluneeksi tasan 75 vuotta, kun täältä Vuoksenrannan Korpilahden kylästä lähdettiin kiireellä sotaa pakoon kohti länttä. Niin kiireesti, että juuri tässä kirkossa päivällä 18.6.1944 avioliittoon vihityn pariskunnan juhlaruoat jäivät syömättä. Minunkin lähisukuni lähti verkonpaikkamuistomerkin läheltä. Äitini kotipaikkaan on tästä vain muutaman kilometrin matka. Isäni

Kaskiselän kylästä oli sotarintamalla. Minä synnyin sitten evakkomatalla viisi viikkoa myöhemmin Etelä-Pohjanmaalla Töysän pitäjän Housunkylässä.

1 5. heinäkuuta noin 10 km:n päässä Kaskiselän Noinmäellä sijainnut metodistikirkko paloi tykistötulen seurauksena maan tasalle. Tiedossamme on, että myös Antrean suuri, komea kirkko tuhoutui 16. elokuuta 1941. Parasta aikaa olemme siinäkin mielessä pyhällä paikalla, että tässä kirkon vieressä lepää 39 suomalaista sankarivainajaa.

Yksi erikoinen asia on se, että tämän kirkon kellot soivat yhä, mutta ei yllämme olevassa kellotapulissa. Viime vuoden puolella ennen joulua ilmestyneessä Vuoksen Verkko-lehdessä saimme lukea ajatuksia antaneen uutisen: Venäläinen historian tutkija Dimitri Odintsov löysi kellot Pietarin kaupungista Pyhän Jobin or-

todoksikirkon kellotapulista. Siellä ne nyt soivat kutsuen kirkkokansaa Herran huoneeseen. Myös tämä Vuoksenrannan kirkko vahingoittui jonkin verran sotatoimissa syksyllä 1941.

Historian ja sotien myllerryksissä Hvoimme tänään kiitollisina sanoa: ”Tähän asti on Herra meitä auttanut!” Me karjalaiset olemme erityisesti kokeneet todeksi Raamatun Hebrealaiskirjeen kirjoittajan tavoin ”Ei meillä ole täällä pysyväästä kaupunkia, vaan tulevaista me etsimme.” Pyrimme pääsemään Jumalan taivaaseen, mistä ei koskaan tarvitse lähteä pakomatalle. Me täällä olemme vielä matkalla oleva Jumalan kansa. Tänään muistamme rakkaudella ja kunnioituksella edesmenneitä sukupolvia. He ovat oman uskonkilvoituksensa taistelleet. He ovat rukoilleet Jumalaa, uskoneet ja toivoneet. On niin kuin runoilija Aaro Hellaakoski on lausunut: ”Uskomalla, toivomalla eletty on moni marraskuu...”

10 vuotta sitten olin puhumassa Antrean tuhoutuneen kirkon raunioilla. Aamupäivällä olimme samalla paikalla kuuntelemassa rovasti Irma Kalkkeen hartauspuhetta. Tunsin silloin sielussani voimakkaasti, miten erään nuoren sotilaan kohtalo minua jälleen puhutteli. Tästä sotilaasta ja hänen läheisistään mainitsin hartaushetkessä silloin 10 vuotta sitten. Kerroin sen uudelleen: Talvisota oli juuri alkanut. Nuori sotilas oli valmistunut hyvään ammattiin. Hän oli myöskin vanhempiensa ainoa lapsi. Isä ja äiti toivoivat hänestä vanhuutensa turvaajaa. Opintojensa rahoittamiseksi nuori mies joutui ottamaan läheiseltä sukulaismieheltä suuren rahalainan. Niinkuin tiedämme, talvisota alkoi 30. marraskuuta 1939. Nuori mies lähti rintamalle sotilastehtäviin. Vain muutama päivä sodan alkamisen jälkeen vanhemmat saivat rintamalta järkyttävän viestin: Poikanne on kaatunut sankarivainajana Ägläjärvellä 4. joulukuuta. Suuri suru mursi vanhemmat. Velvollisuudentuntoinen isä lähti kuitenkin viemään suruviestiä rahaa lainanneelle sukulaismiehelle. Samalla isä ilmoitti, että hän on valmis maksamaan kaatuneen poikansa koko rahavelan.

Silloin tapahtui jotakin erikoista: Sukulaismies otti hallussaan olleen velkakirjan kaapistaan, veti kyynällä paksut ristit velkakirjan ylitse ja kirjoitti tekstin: Velka maksettu kokonaan Ägläjärvellä 4. joulukuuta. Kun ensimmäisen kerran tämän kuulin, kyynel tuli silmääni. Nuori mies antoi kalleimman uhrin, mitä ihminen voi antaa. Nuoren elämänsä isänmaan puolesta!

Meidän Herramme ja Vapahtajamme Jeesus antoi koko maailmaa ajatellen suurimman uhrin. Syntivelkamme on maksettu. Viaton, synnitön sovintoveri virtaili Golgatan kummulla sinun tähtesi - ja minun tähteni. Uskonpuhdistaja Martti Lutherin Vähän katekismuksen Kristinopissa on kysymys ihmisen elämän kalleimmasta asiasta. Ja Luther vastaa: Elämämme kallein asia on Vapahtajamme Jeesuksen Kristuksen tunteminen ja Jumalan lapseksi pääseminen.

Usko ei synny omin voimin. Se on Jumalan teko. Seurakunnan tärkeä tehtävä ja merkitys on julistaa Jumalan Sanaa, että usko syntyi ja syttyi ihmisiydämeen. Tähän Jeesuksen antama lähetyskäsky ja helluntain sanoma Pyhän Hengen voimasta meidät velvoittaa. Herran sana ei tyhjänä palaja sanoo profeetta Jesaja jo Vanhassa Testamentissa. Tunnustamme apostolisessa uskontunnustuksessa: MInä uskon Pyhään Henkeen, pyhän yhteisen seurakunnan, pyhän yhteyden j.n.e. Psalminkirjoittaja sanoo Psalmissa 42:2-3: "Niinkuin peura janoissaan etsii vesipuroa, niin minä kaipaan sinua Jumala. Minun sieluni janoaa elävää Jumalaa". Tämä jano ja kaipaus on hyvä ja oikea rukousaihe. Siihen Herra vastaa.

Noinmälle pystytettiin 22 vuotta sitten kaksi valkoista ristiä, siis sodassa tuhoutuneen kirkon paikalle. Pastori Tapani Rajamaa totesi silloin muistoristien paljastustilaisuudessa: "Meidän Jumalamme sana pysyy iäti. Jumalan lupaukset pysyvät ja kestävät. Vaikka kaikki kirkot ja rukoushuoneet hävitettäisiin, Jumalan lupaukset säilyvät... Sana, jota täällä on julistettu, pysyy iäti.

Monissa maissa on viime vuosinakin kulkenut sodan ja hävityksen aaltoja. Afrikkalainen Zimbabwe koki muutama vuosi sitten pahan sisällissodan. Se hävitti kokonaisia kyliä ja asutuksia, myös kirkon ja lähetyskeskuksia. Vanhalta lähetysseurakunnalta kysyttiin: "Eikö ole masentavaa, kun koko elämäntyö on hävitetty? Elämäntyönikö hävitetty?, ihmetteli lähetysseurakunta. Ei suinkaan ole hävitetty. Se elää niissä ihmisissä, joita olemme auttaneet. Näin on myös tässä kirkossa julistetun Jumalan sanan laita." Tähän asti yhä Helsingissä elävän Rajamaan puheen tekstiä.

Apostoli Paavali kärsi paljon, jotta evankeliumi leviäisi. Hän todisti: "Minä luen tappioksi tuon ylen kalliin, Jeesuksen Kristuksen, minun Herrani tuntemisen rinnalla, että voittaisin omakseni Kristuksen,

tunteakseni hänet ja hänen ylösnousemuksensa voiman, ja hänen kärsimyksiensä osallisuuden. Ei niin, että olisin sen saavuttanut tai että olisin tullut täydelliseksi, vaan minä riennän sitä kohti, että minä sen omakseni voittaisin, koska Kristus Jeesus on voittanut minut." Apostoli koki monet ahdistukset ja oli usein kuoleman vaarassa. Lopuksi hän kärsi keisari Neron vainoissa noin vuonna 67 marttyyrikuoleman.

On jotakin, mitä meiltä ihmisiltä ei voi ottaa pois: 1) rakkautta. Kaikkea sitä hyvää, mitä olemme itse saaneet tai toisille antaneet Rakkaus ei koskaan häviä, 2) muistoja. Vaalikaamme hellävaroen muistojen liekkiä! Täällä me nyt yhdessä olemme, tuhansien muistojen Antrean ja Vuoksenrannan seu-
duilla. Vanhat, vielä elossa olevat, haastavat yhä... siel koton Karjalas ol sitä ja sitä. Asiat ja elämä ol niin ja niin..., 3) Kristillistä jälleen näkemisen toivoa. Meille on valmistettu iäinen koti taivaassa. Sieltä ei koskaan tarvitse lähteä evakkoon sotaa pakoon.

Rauha ja sovinto eri kansojen ja Ryksityisten ihmisten välillä on arvokas ja tavoittelemisen arvoinen asia. Toivomme ja rukoilemme, ettei sotaa enää syttyisi. Omasta isänmaastamme, Suomesta, olemme kiitollisia. Kiitos Jumalalle lähes 75 rauhan vuodesta! Paikallaan on 1 Tim. 2:1-3 teksti: "Kehoitan ennen kaikkea anomaan, rukoilemaan, pitämään esirukouksia ja kiittämään kaikkien ihmisten puolesta, kuninkaiden ja kaikkien vallanpitäjien puolesta, jotta saisimme viettää työntä ja rauhallista elämää, kaikin tavoin hurskaasti ja arvokkaasti. Tällainen rukous on oikea ja mieluisa Jumalalle, meidän pelastajallemme".

Arvokkainta on Jumalan rauha. Se on kaikkea ymmärrystä ylempi. Se rauha varjellee meidän henkemme, sielumme ja ruumiimme iankaikkiseen elämään. Saamme käydä uskalluksella armon istuimen eteen, kun kohta vietämme Herran Pyhää Ehtoollista. Siinä Vapahtajamme itse meitä palvelee. Amen

Kesäjuhlakulkuessa Hämeenlinnassa

Kansallispuvun paljinsolki kimmelsi aamuauringossa kesäkuun 16. päivän aamuna klo 7, kun hyppäsin Eija-serkun auton kyytiin Sysmässä. Lähdimme Karjalaisille Kesäjuhlille Hämeenlinnaan.

Päysin tänä vuonna mukaan airueeksi kulkueeseen. Edellisinä vuosini olin jäänyt puotipuksuksi Vuoksenranta-seuran myyntipöydän taakse, koska minulla ei vielä ollut kansallispukua, mutta nyt olin pitkän haaskelun jälkeen onnistunut ostamaan itseleni sellaisen.

Piirakkakahvilassa ensin hörpätettiin kohvit ja sitten Vuoksenranta-seuran osastolle. Rupattelijoita siellä riitti ja joku ostikin jotakin. Ilmeni, että meillä olikin pieni ongelma, koska kyltinkantaja ei päässyt mukaan. Onneksi paikalle tupsahti Koljosen Heikki Sysmästä, joka pitemmittä puheita lupasi kantaa Vuoksenrannan kylttiä.

Hannu kantoi lippua ja me Päi-

vin kanssa olimme airueita. Kierrettiin vielä Karjalaista toria, mistä olisi löytynyt ostettavaa vaikka kuinka. Oli kuitenkin jo kulkueen aika.

Kulkue lähti klo 12 uimahallilta. Mikä hulina se olikaan ensikertalaiselle. Kulkuepaikalle oli edestakainen bussikuljetus 2 euroa suuntaansa.

Sullouduimme lippujen kanssa busseihin hikiset eurot koprissamme, etsimme lähtöpaikalta kylttimme ja oikean ryhmän kulkueessa. Aurinko paistoi kuumasti ja yritimme saada varjoa Vuoksenrannan lipun turvin.

Ihmiset vilkuttivat kadun varrella iloisesti

Kulkue siunattiin ensin. Kärkiajoneuvo johti kulkuetta, seuraavaksi rummunlyöjä, kulkueenjohtaja, Suomen lippu, Karjalan Liiton lippu, Karjalan Liiton hallitus ja juhlatoimikunta. Sitten tulivat aakkosjärjestyksessä Kar-

jalan Liiton jäsenpitäjäyhteisöt, mihin ryhmään me kuuluimme. Meidän jälkeemme tulivat Karjalan Liiton jäsenkuseurat ja Karjalaseurojen piirit.

Oli kyllä juhlovaa marssia. Ihmiset vilkuttivat kadun varrella iloisesti. Värikkäät liput ja kansallispuvut olivat kaunistavaa katseltavaa. Tarkkana oli oltava, että etäisyys kylttiin ja lippuun oli oikea sekä rivi suorassa. Airueet ja kyltinkantajat lopettivat marssinsa 1,2 kilometrin jälkeen Eino Leinon puistoon ja liput jatkoivat vielä 300 metriä Linnankasarmille.

Ei voi kuin ihmetellä, miten kulkueväki löysi oikean paikkansa lähtöryhmytyksessä. Eivät liene olleet ensikertalaisia.

Piirakka, kahvi ja vesi maistuivat lenkin jälkeen. Sitten olikin aika pakata seuran tavarat autoon ja lähteä kohti kotia. Ensi vuonna juhlitaankin sitten Helsingissä.

PIRJO VIROLAINEN-KUISMA

Vuoksenranta-seura ry:n hallitus ja toimihenkilöt 2020

Puheenjohtaja **Päivi Virolainen**, Päijätsalontie 91, 19700 Sysmä, puh. 0400715933, paivi.virolainen(at)op.fi, Korpilahti.

Varapuheenjohtaja **Pekka Kemppi**, Kotirannantie 33, 19700 Sysmä, puh. 040 5887290,

pekka.kemppi(at)phnet.fi, Karkeala

Sihteeri **Pirjo Virolainen-Kuisma**, Töijensalontie 173, 19700 Sysmä, puh. 0400 605562,

pirjo.virol(at)kolumbus.fi, Oravankytö

Hallituksen muut jäsenet:

Taina Eskola, Oksatie 8, 18120 Heinola, puh. 040 8385660, eskola, taina(at)gmail.com, Oravankytö

Esko Kiuru, Sibeliuksenkatu 11 A 7, 00250 Helsinki, puh. 050 5569135, esko.kiuru(at)elisanet.fi, Kaskiselkä

Kati Kuisma, Ansiontie 93, 19600 Hartola, kati.kuisma98(at)gmail.com, Korpilahti

Armi Marklund, Lallukankuja 1 A 7, 00920 Helsinki, puh. 040 7764094, armi.marklund (at)gmail.com, Sintola

Irja Niilahti, Vuorenkyläntie 462, 19600 Hartola, puh. 044 5829123, irja.niilahti(at)phnet.fi, Korpilahti.

Eija Nurminen, Vanhansillantie 250, 19370 Nuoramoinen, puh. 040 3569655, nurmineneija(at)gmail.com, Oravankytö

Ossi Paappa, Kaurakedonmäki 15, 31520 Pitkäjärvi, puh. 050 5810099, paivi.paappa(at)somero.salonseutu.fi Korpilahti

Liisa Röksä, Teuvonkuja 2 B 10, 19650 Joutsa, puh. 041 4510729, liisaroksa(at)gmail.com, Härk'korpi

Olli Saarela, Pervikintie 4, 19600 Hartola, puh. 040 5219647, ollisaarela65(at)gmail.com, Korpilahti

Jouni Serjomaa, Leppäkertuntie 7, 53650 Lappeenranta, puh. 040 3126252, jouni.serjomaa(at)evl.fi, Sintola

Matti Vanhanen, Suonpäänkuja 6, 01830 Lepsämä, matti.vanhanen(at)eduskunta.fi, Sintola

Taloudenhoitaja **Antti Kuisma**, Rantaharju 4 D 53, 02230 Espoo, 0400 580840, antti.kuisma(at)iki.fi, Karkeala

Kunniapuheenjohtaja, Vuoksen Säätiön hallituksen puheenjohtaja **Martti Talja**, Keijutie 1 B, 15700 Lahti,

puh. 044 9775599, marttitapani1951(at)gmail.com, Kaskiselkä

Tuotemyynti **Tiina Hölttä**, Syrjälähdentie 53, 19430 Pertunmaa, puh. 040 5489000, tiinaholtta(at)gmail.com

Korpilahti

Hannu Virolainen ja Eero Hildén saivat ohjeita piirakoiden voitelemiseen.

Perinnepäivä ja karjalanpiirakkakurssi

Vuoksenrantalaiset kokoontuivat Perinnepäivään lauantaina 26.10. Päivä alkoi karjalanpiirakkakurssilla jo aivan varhain aamulla, jatkui maukaalla keittolounaalla ja päättyi Itä-Hämeen museonhoitaja Vesa Järvisen luentoön karjalanpiirakan historiasta ja päivä päättyi vuosikokoukseen.

Hartolan Yhtenäiskoululla järjestetty tilaisuus veti noin kuutisenkymmentä vierasta, joista osa osallistui jo aamun kotitalousluokassa pidetylle kurssille.

Kurssia oli vetämässä hartolalainen Raili Lehto, jolla on myös karjalaisia juuria. Piirakoita tehtiin kahdella täytteellä, tietenkin perunapiirakoita, mutta myös riisi-ohratäyteisiä piirakoita. Uunit kävivät kuumina ja tunnelma oli leppoisaa.

Sysmälinen majoitusalan yrittäjä Anneli Platzen on viettänyt lähes koko työikänsä Saksassa, mutta saapui Sysmään puolisonsa Wilfried Platzenin kanssa Majatalo Kivitatin yrittäjäksi. Piirakat eivät unohtuneet Saksan vuosinakaan, sillä hän halusi

tarjota perinteisiä suomalaisia herkkuja vieraille.

- Tarjoan asiakkailleni usein teke-miäni karjalanpiirakoita aamiaiselle. Vastaanotto on poikkeuksetta ilah-tunut, sillä asiakkaamme ovat usein Euroopasta, jotka haluavat makuelä-myksiä, Plätzen tarkoittaa.

Piirakkakurssi kansan-edustajille oli suunnitteilla

Mukana kurssilla oli myös Martti Talja, joka on konkari alalla. Hän on karjalaisen tietouden ja perinteen vaa-lilja ja toimi kansanedustaja-aikanaan eduskunnan Karjala-kerhon puheen-johtajana. Nyt tätä tehtävää jatkaa kansanedustaja Sanni Grahn-Laasonen.

Piirakkakurssi kansanedustajille oli suunnitteilla, mutta jäi monen yh-teensattuman vuoksi pitämättä.

- Karjalaistaustaisia kansanedus-tajia kerhossa oli paljon ja toiminta oli aktiivista. Piirakkakurssi jäi pitä-mättä, vaikka sitä suunniteltiin, nau-

rahtaa Talja.

Kaikki tekivät "oman-näköisiä" riisipiiraita

Seuran puheenjohtaja Päivi Virolai-nen kertoo, että Perinnepäivässä on ollut usein teemana perinteeseen liit-tyvä teema; muun muassa kalastus Vuoksella, metsästys Karjalassa ja kädentaidot.

Piirakkakurssilla oli lähes 20 osal-listujaa, jotka sopivat hyvin kotitalo-usluokkaan. Nuorin leipoja oli Aleks Uusitalo.

- Tunnelma oli mainio ja kaikki te-kivät "omannäköisiä" riisipiiraita ja perunapiiraita. Vaikeinta oli tehdä kuoritaikinaan sopiva sitko, että sen sai kaulittua kauniin pyöreäksi. Railin opastuksella kaikki onnistuivat, tar-kentaa Virolainen.

Päivi Virolainen jatkaa seuran johdossa

Perinnepäivän yhteydessä pidettiin

vuosikokous, joka valitsi seuran johtoon edelleen Päivi Virolaisen Sysmästä. Erovuorossa olleet Eija ja Virolainen-Nurminen ja Pekka Kemppe valittiin uudelleen. Muista erovuoroisista Esko Kiurun tilalle valittiin Taina Eskola ja Jouni Serjomaan tilalle Olli Saarela.

Hallituksessa jatkavat Irja Nii-lahti, Kati Kuisma, Armi Marklund, Ossi Paappa, Liisä Röksä, Matti Vanhanen ja Pirjo Virolainen-Kuisma.

Toiminnantarkastajiksi valittiin Eero Talja ja Seija Halme sekä varalle Antti Mustonen ja Erkki Kiuru.

Ensi vuonna järjestetään perinteinen talkoomatka toukokuussa. Kirkonkellojen löytymisestä innostuneena seura suunnittelee ensi vuoden syyskuussa matkaa Pietariin katsomaan sieltä löytyneitä Vuoksenrannan kirkon kelloja.

- Ensi vuonna vuosikokousta ja

Anneli Platzenille karjalanpiirakoiden teko on tuttua, mutta kurssilta tuli uusia vinkejä.

Perinnepäivää on suunniteltu pidettäväksi Asikkalassa 24.10.2020. Teema on vielä avoin. Vuonna 2021 on juhlavuosi, sillä seura juh-

lii 50-vuotista taivalta Pitäjäjuhlilla Sysmässä, Virolainen kertoo.

EIJA VIROLAINEN

Naurispiiraista karjalanpiirakkaan

Nykyisen karjalanpiirakan historia on reilut 100 vuotta. Sen juuret ovat kuitenkin jo esihistorialliselta ajalta yli parin tuhannen vuoden takaa.

Alkuaan piirakoissa oli ohra jauhoja ja kuorena ja täytteenä nauriista tehtyä survosta. Piirakoiden levinneisyys on ollut nykyisen Suomen itäosista aina Kiinan pohjoisiin länsiosiin eli havumetsävyöhykkeen alue.

Karjalanpiirakka on rekisteröity Euroopan unionin aidoksi perinteiseksi tuotteeksi vuonna 2003. Karjalanpiirakka-nimeä saa käyttää nostaattamattomasta ohuesta ruistaikinasta. Sen sisälle voi laittaa riisipuuroa, ohraryynipuuroa, perunasosetta tai kasviksia.

Ensimmäiset kirjalliset maininnat karjalanpiirakoista ovat vuodelta 1686.

Rukiin viljely Suomen alueella alkoi 2500 vuotta sitten. Ohraa alueella on kasvatettu jo ainakin 6000 vuotta. Nauris on vanhimpia juureksiamme oletettavasti 8000 vuoden takaa.

Perunan viljely Suomessa alkoi 1720-luvulla, ja yleistyi 1800-luvulla.

Ensimmäiset tiedot riisin tuonnista Suomeen ovat 1600-luvulta. Tuolloin riisi oli rikkaiden säätyläisten erikoisherkkua. 1800-luvulla riisipuuro oli

vielä harvinaista juhlaruokaa.

Vasta 1900-luvun alussa riisistä tuli tuontitavaraa, joka oli myös tavallisten ihmisten saatavilla, tosin kallista silloinkin.

Piirakat paistuivat reilun vartin

Piirakoiden mehevyys takaa lyhyt ja korkea paistolämpötila. Piirakat ovat kooltaan 10-20 senttiä ja täytettä noin sentin verran. Piirakan pitää olla keskeltä avoin.

Euroopan unionin nimisuojan mukaan kuoritaikinaan kuuluu vesi, suola, ruis- tai vehnäjauho. Täytteeksi kelpaavat ohra- tai riisisuurimoista keitetty puuro, perunasose tai keitetyt survotut kasvikset: lanttu, porkkana, nauris, kaali tai sienet.

Kuoritaikina tulee kaulia ohueksi lähes läpikuultavaksi, pyöreiksi tai soikeiksi piiraiksi. Kuoren reunat käännetään täytteen päälle ja rypytetään. Piirakat paistuivat uunissa 250-300 asteen lämmössä reilun vartin.

Valmiit piirakat voi kastaa voi- tai voi-maitosulaan heti paistamisen jälkeen. Aiemmin piiraita voideltiin myös sulalla sian ihralla.

Suojaus koskee ainoastaan nimeä karjalanpiirakka. Jos piirakka ei täytellä yllä mainittuja vaatimuksia, voidaan käyttää esimerkiksi nimeä riisipiirakka.

Suolalihaa tai suolakalaa on käytetty särpimenä

Karjalaisia muresanoja karjalanpiirakalle ovat piirakka, piiras, piiraa, kallita ja sipanniekkku. Karjalanpiirakka tunnetaan myös Venäjän pohjoisosissa, missä sen nimenä on kalitka eli kukkaropiirakka. Keskiajalla se on ollut suosittu koko Venäjällä.

Munavoi tai voi kuuluivat piirakoiden päälle kuten nykyäänkin. Samoin suolalihaa tai suolakalaa on käytetty särpimenä piirakoiden kera.

Nykyisin harvemmin saa hirssistä tai ohrasta valmistettuja piirakoita. Samoin marjatäytteiset piirakat ovat nykyisin harvinaisempia. Kainuussa näitä kutsutaan rönttösiksi.

Piirakoita voi myös valmistaa hapatetusta tai nostatetusta taikinasta, mutta tuolloin ne eivät täytä karjalanpiirakka-nimitystä komission asetuksen EY 317/2003 mukaan.

VESA JÄRVINEN

Leipäjuuresta jutunjuurta – ruisleivän historia

Ruis on 11 000 vuotta vanha. Ensin se esiintyi Turkissa ja Syyriassa rikkakasvina. Paljon myöhemmin Euroopassa ruista opittiin hyödyntämään leipäviljana.

Suomessa ruista on käytetty 500 vuotta ennen ajanlaskua. Ensimmäiset arkeologiset löydöt tehtiin Paimiossa.

Milloin itäsuomalaiset alkoivat ”rukii jauholoi” käyttämään ei ole tarkkaa tietoa.

Ohra oli yleisin viljalaji 1700-luvulle asti, kunnes rukiin viljely yleistyi.

Länsi Suomen ja Itä Suomen leipä kulttuuri eroaa toisistaan. Itä-Suomen leipä on saanut vaikutteita Venäjältä ja Länsi-Suomen leipä Euroopasta.

Itä-Suomen leipä on tummaa hapanta ja lännessä taas vaaleaa ja makeaa.

Monissa maissa leipävilja on vain vehnää, mutta suomessa rukiilla on vahva asema.

Tumma hapatettu ruisleipä Suomen lisäksi tunnetaan vain Venäjällä, Puolassa ja Baltiassa.

Rukiin kuitupitoinen täysjyväjauho lisää leivän terveellisyyttä.

Länsi-Suomessa leipää leivottiin vain kaksi kertaa vuodessa. Ne olivat reikäleipiä ja säilytettiin leipäorsilla.

Itä suomalaiset taas leipoivat lähes päivittäin ja ne olivat pyöreitä ruislimppuja.

Itä-Suomessa leivinuunia käytettiin asunnon lämmitykseen, niin se mahdollisti päivittäisen leipomisen. Kun Länsi-Suomessa lämmittämiseen käytettiin takkaa.

Leipä suussa ei saa puhua

Leipä ei ollut itsestään selvä asia. Sitä kunnioitettiin. Sanottiin, että leipä suussa ei saa puhua. Leipä kädessä ei saanut juosta. Leipää pidettiin siirrettäessä kädessä kaksin käsin kämmen päällä.

Siviä-mummo aina siunasi leivän laittamalla kädellä ristin leivotun leivän päälle ennen paistamista.

Tupaantuliaisiksi tuotiin leipää ja suolaa. Rotinoiksi tuotiin leipää, pul-

Vanha ruisleipäjuuri on ollut viime aikoina kiinnostuksen kohteena.

laa ym. Leipää pyydettiin myös kerjuureissuilla taloista. Appiukkokin joskus poikasena joutui menemään kerjuulle.

Sota-aikana vehnäjauhon puutteessa tehtiin ruispullia. Morsian sai aina leipäjuuren matkaansa, kun meni miehelään. Näin leipäjuuri kulki sukupolvelta toiselle ja perinteet säilyivät.

Leivän arvostusta ja kunnioitusta varmasti lisäsivät monet nälkävuodet, joita Suomi on saanut kokea. 1600-luvulla Ruotsin vallan alla oli suuria nälkähätä vuosia, jolloin suomalaisia kuoli kolmannes kansasta. Ruokapula oli niin suuri, että ihmiset söivät toisiaan.

1700-luvulla oli isonvihan aikana Venäjän vallan aikana, kärsittiin ruokapulasta. 1800-luvun puolivälissä oli monta katovuotta peräkkäin, jolloin luonto ja vuodenajat menivät sekaisin.

Katovuodet koskettivat kaikkia pohjoismaita ja Venäjää. Alkuun voitiin ostaa viljaa Venäjältä, mutta sieltäkin loppu vilja.

Sitten kun tullaa 1900-luvun alkuun ja aina 1930-luvulle, oli jatkuva ruokapula. Katovuosina jouduttiin leipäviljan joukkoon laittamaan pettua, lisäksi käytettiin olkia, jäkälää ja sammalta.

Muista lukeneeni vanhoja savo-

laisia sanomalehtiä 1900-luvun vaihteessa, jossa kehoitettiin keräämään jäkälää ja kaupunki osti sitä viljan jatkeeksi. Jäkälää oli kaksi lajia, toinen kelpasi leipää ja toinen lehmän rehuksi.

Pula-aikoina ruista käytettiin valuuttana

Ruis oli rahan arvoista tavaraa. Pula-aikoina sitä käytettiin myös valuuttana vaihtamalla viljaa rahaksi. Riihikuiva ruis oli kesiajalla yleinen tavararavon mitta. Sieltä tulee sanonta, kun puhutaan riihikuivasta, se tarkoittaa seteleitä. Ruis oli merkki vauraudesta.

Rukiin arvo näkyy myös käsitteessä, jos puhuttiin jyvistä, se tarkoitti nimenomaan ruista.

Erkki Virolainen antoi minulle tällaisen tiedon rukiin historiasta:

”Tuosta rukiin ja leivän tarinasta tuli mieleeni siihen yksi oikein vahvasti liittyvä seikka. Tosin se on osaluoketta, jonka julkituonnista läheskään kaikki eivät ole halukkaita puhumaan tai kuulijat kuulemaan, nimittäin tämä oluen teko ja viinan poltto.

Maanviljelijöillä eli rukiin kasvatustajilla oli pitkin 1700- ja 1800-lukua vapaa oikeus oluentekoon ja viinanpoltoon ja sitä kautta rahan hankintaan ja tuottoisaan liiketoimintaan.

man tiedon mukaan leipäjuuri olisi 1600-luvulta.

Soitin myös Hilkan siskolle Leilalle ja hän kertoi, että Simo Pietaripoika ja Simo Matinpoika Virolainen olivat 1700-luvulla saaneet Viipurin kuvernööriltä luvan raivata maata viljelysmaaksi 9000 hehtaaria. Ilmeisesti näihin alueisiin kuuluivat Erkki Virolaisen tiedon mukaan, ainakin osittain, Härkkorven, Kuivaniemen, Pöyryniemen ja Parsikanmaan kylät.

Ruis on vaatimaton maaperältään, mutta Vuoksenrannan maaperä oli ravinteikasta Vuoksen laskuntakia, pellot tehtiin vesijättömaille. Lehmätkin pitivät rantaheinistä.

Käytössäni on nyt arvokas, alkuperäinen ja todella vanha leipäjuuri, ehkä jopa 400 vuotta vanha. Mieheni Martin mummo oli Siviä Kuisma ja hänkin on leiponut samasta juuresta leipää.

Olisi ollut mukava olla leipäjuurena 1600-luvulla ja nähdä ne reitit

miten se on kulkenut tähän päivään asti.

Vanha ruisleipäjuuri on ollut viime aikoina kiinnostuksen kohteena. Eri tahot ovat keränneet tietoja leipäjuurista.

Lähetin Luonnonvarakeskus Lukeen tietoja ja usean yhteydenoton jälkeen he pyysivät juuresta näytteen. Nyt se on tutkinnan alla. Tuloksia en ole vielä saanut.

LEENA KUIKKA

In memoriam Maire Keltalan muistolle

Maire Keltalan s. Jantunen maallinen taival päättyi 30.9.2019 Ähtärissä 95 vuoden iässä. Hän, "Luosan Maire", oli lähtöisin Vuoksenrannasta ja syntyi kolmantena lapsena Elias ja Aino Jantusen perheeseen.

Perhe kunta osallistui ahkerasti Vuoksenlaakson metodistiseurakunnan toimintaan. Maire lauloi yksin Noinmäen kirkossa jo alle kouluikäisenä ja esiintyi sittemmin pastori Anton Hyvärisen ja Toivo Rajamaan pitämässä kotiseuroissa ympäri pitäjää.

Yksinlaulu on jatkunut Vuoksenrannan pitäjäjuhlissa lähes koko elämän ajan.

Sota-aikoina Maire toimi rintamalottana ilmavalvonnassa ja opiskeli Räisälän kansanopiston kurssit ja suoritti myös kirjeopiston keskikoulukurssin. Kaskiselän nuorisoseuran

**Maire Keltala
s. Jantunen**

3.9.1924-30.9.2019

puheenjohtajana hän toimi vuosina 1943-1944.

Toinen evakkomatka vei Maire Keltalan Ähtäriin Olavi Keltalan puolisoksi ja samalla maatalon emännäksi.

Kirkkotie ei ruohottunut Ähtärisäkään. Toimeliaana järjestöihmisenä hän toimi Eläkeliitossa monissa luottamustehtävissä, mistä on saanut tunnustusta. Hänelle on myönnetty Suomen Valkoisen Ruusun ritarikunnan 2 mitalia, lisäksi maatalouden kultainen ansiomerkki, Raittiuskasva-

Kesällä 1944

Taakseni katsomatta, mitään ottamatta
jätä kaikki,
kotisi, synnyinseutusi – nuoruutesi unelmat,
juuresi.

Lähde – sulje ovi viimeisen kerran,
ole rohkea.

Hyvästi iäksi – kaikki – kaikki.

Totta tämä, vai unta lie nee?

Totta, Totta!

Tien povehen polvilleni – ristissä käsin
varjele Luoja synnyinmaatani,
opeta minut unohtamaan.

Maire Keltala kirjoitti runon polvillaan
lähtöpäivänä kesällä 1944
oman kodin pihalla.

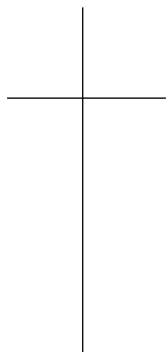
tusliiton hopeinen merkki ja Eläkeliiton kultainen ansiomerkki.

Maire on sanoittanut ja säveltänyt lukuisia lauluja sodassa menetetystä Vuoksenrannasta. Hänen säveltämänsä Vuoksenrannan laulua on usein juhlakansa laulanut pitäjäjuhlissa.

Siunaustilaisuus 19.10. Ähtärin kirkossa muodostui kiitolliseksi surujuhla. Muistamme rukouksin ja siunaavin ajatuksin lasten, Ritvan ja Pertin perheitä, jotka ovat menettäneet rakkaan äidin sekä mummon jo monessa sukupolvessa. Muistopuheiden joukossa oli myös allekirjoittaneen karjalaisaiheinen muistelu. Totta se on: Tämä maa on nyt köyhempi, mutta taivas rikkaampi!

Antti Mustonen

In memoriam

Vuoden aikana edesmenneitä antrealaisia ja vuoksen- rantalaisia

Lehdessä julkaistaan
vuoden aikana edes-
menneiden
antrealaisten ja vuoksen-
rantalaisten sekä heidän
lähiomaistensa nimiä.

Mukana ovat tiedot niistä
henkilöistä, joiden kuolemasta
toimitus on saanut tiedon joko
lehdistä tai omaisten tai
ystävien ilmoittamana.

Leila Helena Mustalampi	* 2.10.1927 † 9.5.2017	Vuoksenrannassa Sysmässä
Liisa Marjatta Lindroos s. Peltonen	* 26.9.1944 † 18.11.2017	evakkomatalla Turussa
Raija Ovaska	* 31.7.1945 † 6.1.2018	Mäntsälässä Vantaalla
Irene Mirjam Ruponen s. Lehtola	* 20.9.1926 † 10.1.2018	Riihimäellä
Julia Maria Ovaska s. Pekkanen	* 16.1.1926 † 4.3.2018	Antreassa, Asemanseutu Vantaalla
Antti Uolevi Pulli	* 27.7.1944 † 16.2.2018	Hartolassa Lohjalla
Aino Helena Kiuru s. Riikonen	* 3.9.1930 † 8.5.2018	Antreassa Riihimäellä
Lauri Antti Peltonen	* 10.8.1929 † 18.8.2018	Vuoksenrannassa Sysmässä
Leena Tuulikki Toivonen s. Ruponen	* 26.1.1937 † 2.10.2018	Antreassa Kuukaupilla Riihimäellä
Touko Into Ilmari Koivisto	* 13.5.1924 † 13.10.2018	Antreassa Helsingissä
Maire Kemppi	* 5.9.1926 † 19.10.2018	Antreassa Mansikkalassa Janakkalassa
Anna-Liisa Kekki s. Komsa	* 29.12.1935 † 19.10.2018	Lapuaalla Hämeenlinnassa
Eeva Marjatta Felt s. Kekki, ent. Sundström	* 21.5.1940 † 27.10.2018	
Raili Kärkäs	* 5.8.1934 † 4.11.2018	Vuoksenrannassa Helsingissä
Pentti Kalevi Kekki	* 20.10.1941 † 21.11.2018	Antreassa Janakkalassa
Marja Eli Maria Parkkinen s. Mansikka	* 18.6.1933 † 24.11.2018	Antreassa K-HKS, Hämeenlinna
Jussi Tomminen	* 2.6.1948 † 25.11.2018	Vanajassa, (Antrea) Hämeenlinnassa
Hanna Roininen s. Ruhala	* 12.8.1920 † 14.12.2018	Antreassa Helsingissä
Matti Kaarle Lahtinen	* 26.7.1934 † 10.12.2018	Vuoksenrannassa Helsingissä
Veikko Kari	* 19.12.1930 † 18.12.2018	Hämeenlinnassa

Antti Armas Hölttä	* 23.10.1928 † 30.12.2018	Antreassa Noskuassa Helsingissä
Martti Hanninen	* 2.9.1931 † 31.12.2018	Antreassa Lopella
Anna Hilja Leppänen s. Ikävalko	* 13.2.1937 † 16.1.2019	Antreassa Helsingissä
Rauha Maria Nuoritalo s. Kekki	* 16.8.1926 † 19.1.2019	Antreassa Kekinniessä Janakkalassa
Paavo Hatakka	* 28.8.1937 † 31.12.2019	Antreassa Liikolassa Lopella
Mirja Annikki Mallat	* 25.2.1932 † 4.2.2019	Antreassa Riihimäellä
Ilpo Matti Johannes Ora	* 8.6.1953 † 8.2.2019	Riihimäellä Riihimäellä
Maija Liisa Mäkinen s. Pelli	* 20.3.1930 † 13.2.2019	Antreassa Janakkalassa
Einari Kukkonen	* 17.10.1933 † 14.2.2019	Antreassa Hämeenlinnassa
Leena Tuulikki Virtanen s. Martikainen	* 17.5.1934 † 25.2.2019	Antreassa Helsingissä
Laina Ester Havukainen s. Pöysti	* 30.1.1926 † 26.2.2019	Antreassa Hämeenlinnassa
Anja Sinikka Nieminen s. Kesseli	* 1.10.1934 † 8.3.2019	Antreassa Hausjärvellä
Arvo Henttonen	* 16.2.1926 † 10.3.2019	Antreassa Henttolassa Janakkalassa
Yrjö Keinonen	* 8.1.1926 † 15.3.2019	Vuoksenrannassa Sysmässä
Salme Emilia Rahkonen s. Viskari	* 19.5.1924 † 1.4.2019	Antreassa Riihimäellä
Veikko Armas Kiuru	* 1.3.1927 † 6.4.2019	Vuoksenrannassa Pertunmaalla
Eeva Oili Kaarina Kokko	* 10.5.1941 † 9.4.2019	Forssassa (Antrea, Rupola) Hämeenlinnassa
Kari Matti Kekki	* 2.2.1957 † 22.4.2019	Riihimäellä (Antrea, Kuukauppi) Helsingissä
Eeva Kyllikki Aho s. Hutri	* 12.6.1939 † 26.4.2019	Antreassa Riihimäellä
Veijo Antero Lukkaroinen	* 5.4.1952 † 30.4.2019	juuret Vuoksenrannassa Joutsassa

Aune Eeva Vanhanen s. Ruponen	* 18.2.1933 † 3.5.2019	Antreassa Lopella
Eira Mirjam Rantakangas s. Talikka	* 7.4.1929 † 4.5.2019	Antreassa Hämeenlinnassa
Vilho Mikael Vanhanen	* 18.4.1933 † 5.5.2019	Antreassa Hämeenlinnassa
Rauno Johannes Lassila	* 30.10.1928 † 5.5.2019	
Kerttu Haavisto s. Talja	* 3.8.1923 † 6.5.2019	Antreassa Talikkalassa Hämeenlinnassa
Erkki Tiippana	* 15.3.1925 † 8.5.2019	Antreassa Sokkalassa Hyvinkäällä
Kaarina Marjatta Kanerva Salo s. Jantunen	* 20.5.1926 † 17.5.2019	Antreassa Hämeenlinnassa
Helka Maria Kukkonen s. Partanen	* 21.5.1936 † 24.5.2019	Antreassa Janakkalassa
Helga Eeva Anneli Lindholm s. Virolainen	* 11.12.1937 † 23.5.2019	Vuoksenrannassa Karkkilassa
Antti Pulli	* 23.3.1943 † 2.6.2019	Vuoksenrannassa Sysmässä
Sirkka Marjatta Arminen	* 8.6.1923 † 3.6.2019	Antreassa Helsingissä
Pauli Kärkäs	* 5.10.1933 † 1.7.2019	Helsingissä Helsingissä
Hilja Helena Ruponen s. Lahti	* 2.10.1923 † 12.7.2019	Alavudella Hausjärvellä
Eero Sakari Ruponen	* 12.6.1932 † 20.7.2019	Antreassa Kuukaupilla Riihimäellä
Helvi Evi Mirjam Arvola s. Kuparinen	* 2.7.1930 † 24.7.2019	Antreassa Riihimäellä
Hilkka Katrina Rahkonen s. Suni	* 4.8.1926 † 27.7.2019	Antreassa Kotkassa
Liisa Tuulikki Salo s. Riikonen	* 28.2.1939 † 2.8.2019	Antreassa Hikiällä
Antti Emil Pullinen	* 30.8.1928 † 17.8.2019	Antreassa Hausjärvellä
Sirkka Talja	* 3.4.1939 † 26.8.2019	Vuoksenrannassa Vääksyssä
Helvi Onerva Kartano s. Rahkonen	* 21.6.1928 † 31.8.2019	Antreassa Hausjärvellä

Maila Inkeri Koskinen	* 22.11.1930 † 14.9.2019	Antreassa Riihimäellä
Teuvo Ruponen	* 3.4.1934 † 18.9.2019	Vuoksenrannassa Helsingissä
Maire Keltala	* 3.9.1924 † 30.9.2019	Vuoksenrannassa Ähtäriässä
Terho Antero Pulli	* 10.10.1939 † 14.10.2019	Antreassa Hausjärvellä
Sakari Hämäläinen	* 15.11.1939 † 15.10.2019	Antreassa Hyvinkäällä
Kaija Marjatta Valtonen s. Raami	* 12.3.1936 † 17.10.2019	Antreassa Janakkalassa
Helka Maria Pullinen s. Kiuru	* 13.8.1933 † 25.10.2019	Antreassa Janakkalassa
Kauko Johannes Pöysti	* 16.06.1936 † 21.11.2019	Viipurissa Helsingissä

In memoriam

Kala ja sienet antoivat pitkän iän

Alma Roiha ehti elää yli 100-vuotiaaksi. Hän syntyi Antreassa Rahikkalan kylässä ja hänen taipaleensa päättyi Imatran sairaalassa viime kevään koittaessa. Hänen vanhempansa olivat Matti ja Anna-Katri Pöhö, jotka pitivät kauppaa Antreassa ja Viipurissa.

Alma avioitui Aaro Roihan kanssa ja heille syntyi neljä lasta, joista vanhin Aini on tänäkin jo 80-vuotias, Pertti, Vesa, ja nuorin Harri on 70:n ikäinen. Lasten myötä on kasvanut suuri joukko lapsenlapsia ja lapsenlapsenlapsia.

Rautjärvestä tuli Roihan perheen kotikunta ja Alma toimi kotiavustajana.

Hän lähti mukaan jo elokuussa 1990 tehdylle bussimatkalle, mikä suuntautui vanhalle kotikonnulle Rahikkalaan Peräpellon tilalle. Talo oli paikallaan, mutta muut rakennukset olivat hävinneet. Toinen kohde oli

Korven talo, missä sisarukset viimeksi asuivat lähellä Karjalan-rataa.

Paikalla oli yhä Pöhön asemarakennus, mutta enää se ei ollut asemakäytössä. Tuolloin liikenne radalla oli tosi vilkasta, sillä Pietarin patohanke oli rakenteilla.

Taukoamatta kulkevissa junavauvuletkoissa oli kymmenittäin vaunuja, joilla kuljetettiin Antreasta Saijan kivilouhokselta kiveä padolle. Rahikkalassa ei ollut virallista pysäkkiä, mutta silti junat pysähtyivät siellä ja matkustajia tuli ja lähti.

Pöhön sisarukset harjoittivat ikänsä terveellistä ruokavaliota, sillä

he pitivät kalasta ja sienistä. Niinpä he ovat kaikki eläneet hyvin pitkäikäisiksi. Lisäksi kaikki oppivat jo nuorena kovaan työntekoon.

Alma Roiha jäi varhain leskeksi, mutta myönteinen elämänasenne ja kiitollinen mieli ovat auttaneet elämässä eteenpäin. ”Asioilla on tapana järjestyä”, Almalla oli tapana sanoa.

Viimeisinä vuosina tyttärentytär Pirjo ja puolisonsa Veli-Matti Pellinen toimivat Alman omaishoitajina.

*Matti Pöhö
Alma Roihan veljenpoika*

Karjalan kävijän matkat ovat päättäneet

Uskollinen Karjalan kulkija, Arvo Henttonen, nukkui ikiuneen sunnuntaina 10. maaliskuuta 93 vuoden ikäisenä. Tänä keväänä hän ei enää kuule Karjalan käkiä, mutta siellä ne edelleen ovat, ja hänelle laulavat toisenlaiset linnut.

Arvo syntyi helmikuun helistessä Antreassa Henttolan kylässä, Anttilan talossa. Hän oli Anna ja Erkki Henttosen kuusilapsisen katraan toiseksi nuorin. Hän ehti tuskin 14 vuoden ikään, kun kotikylä oli jätettävä, mutta hän oli jo ehtinyt osallistua nuorten poikien IS-komppanian toimintaan.

Ensimmäinen evakkomatka vei Kanta-Hämeeseen Renkoon. Jatkosodan aikana Arvo 18-vuotiaana palveli pioneerikomppaniassa Utissa. Se johti hänet sodan loppuvaiheissa Saimaan kanavalle, missä hän osallistui Saimaan kanavan sulkujen panostamiseen siltä varalta, että vihollinen edetessään jäisi Saimaan aaltojen alle.

Toiselle evakkomatkalle Arvon kotiväki oli ohjattu Satakuntaan Jämsijärvelle, mutta lopullinen sijoitus- ja kotipaikka kehkeytyi Janakkalassa Leppäkoskelle. Usean evakkotalon yhteistuumiin oli Vanantaan kartanolta saatu ostettua Pohjaniityn mailta niin suuret alat, että arpomalla kukin osakas sai kunnollisen kokoiset maa-alueet, mistä edelleen saattoi ryhtyä rakentamaan elinkelpoisia tiloja.

Anttilan ikkunaluukut ja ovi ovat kiinni. Isäntä on lähtenyt.

Arvo Henttonen
16.2.1926-10.3.2019

Karjalaan jääneen kotitilan jatkotilaksi nousi Puirolan maatila, mutta ei sekään monta poikaa elättänyt.

Vanhimman veljensä Einon yllätyksestä Arvo lähti Lahteen opiskelemaan rakennusmestariksi. Sotien jälkeen rakentamista riitti ja Arvon aktiivinen työelämä keskittyi juuri rakentamiseen Hämeessä ja Uudellamaalla. Hän oli pitkään veljensä Einon perustamassa Talovalmiste Oy:ssä teknillisenä johtajana. Sittemmin hän perusti oman yrityksensä Turengin Arvotyö Oy:n, jonka puitteissa hän työskenteli aina eläkkeelle jäämiseensä asti. Hänhän asui Turengissa, ensin vanhempiensa kanssa, sitten yksin rivitalossa, minä Talovalmiste oli rakentanut kau- niille paikalle Suvihariun.

Jo rakennustöiden loppuvuosien lomassa oli alkanut täysin uusi elämänvaihe. Raja Karjalaa oli auennut, mutta vuotta ennen sitä Arvo lähti nuorimman veljensä Tapanin ja allekirjoittaneen serkkun-

*sa kanssa Pietarin kautta Antreaan
katsomaan mitä siellä olisi jäljellä.
Ja koti oli pystyssä!*

Siitä alkoivat matkat entiselle kotoiseudulle. Nyt oli jo tukikohta, missä käydä ja pian myös missä elää. Uk-rainalainen Valentin Mitrushin, joka hallitsi Anttilaa, antoi Arvolle entisen kodin avaimet, ja niin Arvo sai tulla ja mennä omien aikataulujensa mukaan. Silti Anttila säilyi myös Valentinille entisenä kotina, vaikka hän asuikin kerrostalossa Sokkalassa. Yhdessä miehet tekivät polttopuita ja puuhasivat vanhan talon hyväksi. Arvo myös käytti Valentinia ja hänen vaimoaaan omassa kodissaan Suomessa siksikin, että Valentinin vammautuneelle kädelle etsittiin hoitoa. Ystävien kanssa Arvo rakensi pihamaalle kalustuksen runsasta vierasjoukkoa varten sekä saunan, mikä toimi oli tarpeen kesäheleillä.

Vuonna 2008 Valentin myi Arvolle Anttilan todeten, että ”sinä olet tämän paikan ainoa oikea omistaja”. Mutta lähes 30 vuoden ajan Arvo kuljetti omalla autollaan ja bussilasteittain entistä kotiseutuaan ja kotiensä kivijalkoja etsiviä. Monet heistä eivät aluksi olisi edes osanneet eivätkä uskaltaneet lähteä ilman hänen ohjaustaan. Pian bussiretket ulottuivat yhä kauemmaksi aina Vienan Karjalaa myöten. Tärkeätä oli myös, että oma sukukunta tuli joka kesä yhteiselle retkelle vanhan sukunsa koitiin ja maille.

Eivätkä ystävät olleet ainoastaan suomalaisia. Vaikka venäjänkielen taito ei pahemmin mieheen tarttunut, ei se estänyt häntä luomasta pysyviä suhteita nykyisen Antrean (Kamenogorskin) asukkaisiin ja laajemminkin. Arvo ehti käydä Karjalassa lähes 700 kertaa. Välillä suviseen aikaan käynnit pitenevät lähes viikon mittaisiksi asumisrupeamiksi.

Vuosina, vaan ei päivinä, laskien Arvo sai asua vanhassa kodissaan kauemmin kuin ennen sotia. Se oli hänen onnensa tyvssiija.

Raakel Henttonen
serkku

Kuvasatoa Antrea-Seuran talvi-iltamista

Antrea-Seuran perinteisiä talvi-iltamia vietettiin Riihimäellä lauantaina 9.2.2019. Paikaksi vaihtuu viime hetkellä Ravintola Rukola. Väkeä löysi

paikalle kiitettävästi.

Koska yksi kuva kertoo enemmän kuin tuhat sanaa, palataan tuon iltapäivän tunnelmiin kuvakoosteen

muodossa. Kuvissa vilahtelevat kasvot ovat taatusti tuttuja kaikille.

MARKO KEKKI

Talvi-iltamissa oli väkeä Ravintola Rukolan ison salin täydeltä. Hartaimpien laulujen aikana noustiin seisomaan.

Raakel Henttonen jakoi arpajaispalkinnot, joita antreaalaisten karttuisat kädet olivatkin tuoneet iltamapaikalle runsain mitoin.

Musiikista vastasi keikkalavojen konkari Have Eskman.

Antti Partanen ja Pirjo Tiippa ahkerovat iltamapaikan eteisessä.

Markku Taljan (Ierikkala) laulu ei jättänyt ketään kylmäksi.

Talvi-iltamissa saatiin nauttia Elisa Göösin lausunnasta.

Pirjo Riitta Rintanen myi arpoja, joilla voitti – ainakin osalla. Hyvin tekivät kauppansa.

Soutujoukkue vaihtoi Vuoksen kulkupelin autoiksi.

Vuoksi päästä päähän autosaattueessa

Antrea, Vuoksenranta ja Kirvu ovat pitkään mitelleet voimiaan eri lajeissa, viime vuosina erityisesti Mommilanjärven souteluissa kirkkoveneiden evakkolähdöissä. Siitkö ajatus sou-
taa kirkkoveneillä Vuoksen virtaa pitkin kauneimman Karjalan maille oli syntynyt? Kuitenkin pitkään on tämä ajatus ollut vireillä.

Historioitsija, opettaja ja antrea-aktiivi Pentti Talja kertoi ensimmäisen suunnitelman syntyneen jo yli kymmenen vuotta sitten, mutta jo silloin olivat lupa-asiat hankalia asian toteuttamiseksi. Nyt päätti kuitenkin urhea joukko yrittää ja toi trailerillansa kaksi sulkavalaista kirkkovenettä Venäjän rajalle.

Vaan siihen jäivät veneet. Ei ennen tiedetty, että Venäjällä pitää myös rajan yli vietävillä soutuveneillä olla rekisteröintitodistus. Koska veneille ei moista todistusta ollut esittää, ne

oli siis vielä tällä kertaa pakko jättää Suomen puolelle.

Tästä huolimatta 16 henkinen ryhmä päätti jatkaa matkaa Vuoksen vartha pitkin, jos ei veneellä niin sitten autosaattueessa.

Vuoksen virta laskee 64 metriä murtumalaaksossa

Vuoksen virta on 156 kilometriä pitkä alkaen Imatralta ja päätyen Taipaleenjoen kautta Laatokkaan. Alkuosan Vuoksi virtaa murtumalaaksossa, jonka pituus on 23 kilometriä. Tällä matkalla Vuoksi menettää valtaosan eli 64 metriä 72 metrin pudotuskorkeudesta.

Murtumalaaksossa on neljä suurta koskea: Imatrankoski, Tainionkoski, Ensonkoski ja Rouhialankoski. Imatralle on alun perin tarkoitettu vain Imatran koskea, joka oli Suomen en-

simmäinen turistikohde.

Aholan kartanon patinaa

Viimeinen suuri murtumalaakson koski on Rouhialankoski Jääskessä, josta noin kilometri pohjoiseen kohoa rantamäkeen Aholan kartano.

Tullimuodollisuudet viimein läpäistyämme saavuimme tähän rapistuneeseen kivilinjaan, jossa vietimme ensimmäisen yön ihan asiallisissa, muttei kovin ruhtinaallisissa huoneissa ja kerättiin voimia tuleville seikkailuille.

Aholan kartano on ajan hampaan patinoima vaalea suurrakennus, jossa nykyään tarjotaan majoitus- ja ravintolapalveluita. Tarjolla oli ilta- ja aamupala venäläisittäin, jossa ainakin minä sekoitin paksun voipalan juustoon hapanleivän päällä.

Rouhialankosken jälkeen Vuoksi saapuu Antreaan.

Aamulla lähdimme taas matkaan ja suuntasimme Antrean kirkonmäelle, joka olikin yksi merkittävimmistä kohteista matkalla, koska monen seurueen jäsenen suvut ovat pitäjästä kotoisin ja heidän esi-isät ja -äidit tässä kirkkomaassa makaavat. Entisöity kirkonportti, kirkon rauniot ja maasta kaivettu kirkon risti muistuttavat syvistä suomalaisista juurista.

Antrean sankarihautausmaa sijaitsee toisella puolella tietä kuin kirkon rauniot, muutama sata metriä etelään. Venäläishautojen keskelle jäänyt vapaussodan sankaripatsas toimii kunnostettuna myös viimesotien kaatuneiden muistomerkkinä. Hautausmaassa on 77 vapaussodan sekä 125 talvi- ja jatkosodan kaatunutta.

Täällä Seppo Kuparinen lauloi juhlallisesti Veteraanin iltahuudon seurueemme hiljaa kuunnellessa:

*Hoivatkaa, kohta poissa on veljet
Muistakaa, heille kallis ol'maa
Kertokaa lasten lapsille lauluin
Himmetä ei muistot koskaan saa*

Antreasta siirryimme Kuukaupin sillan ja Noskuan kylän kautta Kuparsaareen. Antrean jälkeen Vuoksi levenee ja muodostaa 21 kilometriä pitkän suvantojärven, Kuparsaarenselän.

Kuparsaaren Heikanmäellä teimme nuotion makkaranpaistoa ja kohvinkeittoa varten.

Kiviniemenkosken virran suunta kääntyi 1857.

Täältä matkamme jatkui pikkuteitä pitkin aina Heinjoelle, jossa poikesimme myös kirkon raunioilla ja sankarimuistomerkillä.

Täältä suuntasimme edelleen Äyräpään, missä majoituimme kahdeksi yöksi vanhasta suomalaisesta kivinavetasta kunnostamalla ja korottamalla tehtyyn Kuusaan motelliin, joka olin erinomainen paikka seuraavaksi pariksi yöksi leirillemme.

Kiviniemenkoski virtaa nyt Suvantoon

Seuraavana päivänä kävimme

Kuusaasta käsin Äyräpään kirkon raunioilla sekä sankarimuistomerkillä, mistä siirryimme seuraavaksi Vuoksen varrelle paikkaan, jossa tarkoituksemme oli ollut alun perin nostaa veneemme maihin.

Vuosalmen jälkeen Vuoksi muodostaa uuden, 26 kilometriä pitkän suvantojärven, josta joki haarautuu kahdeksi uomaksi.

Vuonna 1857 suoritetun Sakkolan Kiviniemen kannaksen puhkaisun seurauksena päälasku-uomaksi on muodostunut Kiviniemenkoskesta Suvannonjärven ja Taipaleenjoen kautta kulkeva uusi reitti.

Aholan kartano tarjoaa majoitus- ja ravintolapalveluita.

Harri Hatakka puolustusasemissa kasematissa Taipaleen Terenttilässä.

Taipale kesti talvisodan loppuun asti

Matkasimmekin siis Kiviniemelle, jossa ihailimme hetken kosken kuohuja ja jatkoimme matkaa Sakkolan pitäjään, missä seisahduimme paikkaan, jossa aikanaan asui sotamies Viljam Pylkäs, joka tunnetaan Antti Rokan esikuvana.

Tästä vähän matkan päässä on Keljan taistelujen muistopaasi muistuttamassa hurjia taisteluja, joita käytiin seudulla 25.–27. joulukuuta 1939 osana talvisotaa, ja myös Pylkäs taisteli täällä kotipelloillaan.

Taistelujen seurauksena Neuvostoliiton 4. divisioona oli pitkään taistelukyvytön menetettyään yli 2 000 miestä ja runsaasti sotamateriaalia.

Siirryimmekin Keljan taistelupaikoilta Metsäpirtin pitäjän Taipaleenjoelle, jossa myös käytiin talvisodan ratkaisevia taisteluja joulukuusta 1939 helmikuuhun 1940, jossa kaatui yhteensä yli 10 000 miestä, joista suurin osa venäläisiä.

Suomen joukot kykenivätkin pitämään Talvisodassa Suomen pääpuo-

Veteraanin iltahuuto Antrean vanhalla hautausmaalla.

lustusaseman koko talvisodan loppuun asti osana Mannerheim-linjaa, joka seurasi Vuoksen lasku-uoman muodostavaa Suvannonjärveä ja siitä Laatokkaan laskevaa Taipaleenjokea.

Kun viimein näimmekin jo päämääränämme olleen Laatokan horisontissa, kävi osa ryhmästämme ui-

massa Vuoksen aalloissa. Kuinka virkistävää tuo virran vesi onkaan.

Tätä yhteyttä Karjalan luontoon eivät kansalliset rajat voi erottaa. Ei ainakaan Laatokannorppa eroa tunnista.

JANNE PULLINEN

Janne Pullinen, Seppo Kuparinen ja Antti Partanen päättivät pulahtaa Vuokseen.

Antrean Esan joukkueessa olivat Tatu Partanen, Sirkka Rautioaho ja Seppo Vepsä.

Kolmiottelussa tiukkaa loppuun saakka

Kun Antrea-seura täytti 60 vuotta vuonna 2013, niin kirvulaiset lahjoittivat kiertopalkinnon kolmen pitäjäseuran oteltavaksi. Lajin tai lajit saivat antrealaiset päättää.

Päätös oli, että otellaan kolmihenkisin voimin ja lajeja ei kerrota etukäteen. Tämä tarkoitti sitä, että joukkueeseen täytyi valita yksi taitava, yksi vikkela ja yksi tietävä henkilö. Tai siten jotenkin muuten pätevä.

Meillä on ollut mielenkiintoisia lajeja; on kiivetty puuhun, on heitetty tarkkuutta eri tavoin, kirvulaisten kisoissa tietysti huopatossua. On ampumahiihdetty (ampuminen tehtiin lumipalloilla), on tanssittu ja yleensä on ollut myös kirjallinen tehtävä.

Lajikirjo oli mielenkiintoinen

Tänä vuonna kisa käytiin Villa Salmelassa, Helsingin Jollaksessa elokuun 20. päivä. Lajeja oli neljä ja koska oltiin aivan meren rannalla, niin

yhdeksi lajiksi toimikunta oli valinnut kalastuksen mato-ongella.

Antrean joukkue oli ylivoimainen neljällä kalallaan, kun toiset eivät saaneet mitään. Eivät osanneet sylkeä oikein matoon.

Toinen laji oli yhden kirjaimen kokoaminen epämääräisistä palasista. Tehtävä oli sen verran vaikea, että tarvittiin pari vihjetä työn onnistumiseksi. Kirvulaiset voittivat.

Kolmantena lajina oli tornin rakentaminen tyhjästä Karjalan kaljatölkeistä. Toimikunnalla oli ollut iso urakka kesällä tyhjien tölkkien aikaansaamiseksi. No, onneksi hellepäivät auttoivat.

Tehtävää vaikeutti huomattavasti se, että meren rannalla kävi ihan kohdalainen tuuli, joka pyrki kaatamaan aikaansaadut tornit. Tässäkin kirvulaiset osoittivat neuvokkuutensa rakentamalla tuuliesteen takista.

Neljäs tehtävä oli kirjallinen. Kaikki kysymykset koskivat Karjalaa. Antrea ja Kirvu jakoivat ensi ti-

lan.

Antrea ja Kirvu päätyivät tasapisteisiin

Lopullisissa tuloksissa Antrean Esa ja Kirvun Vilkas olivat tasapisteissä, mutta koska kirvulaisilla oli enemmän erävoittoja, niin heidät julistettiin voittajiksi.

Vuoksenranta pääsi pronssille, mutta asia selittynee sillä, että heidän valmistautumisensa jäi noin kymmeen minuuttiin. Nimittäin joukkue koottiin läsnä olevista, joilla oli juuria Vuoksenrantaan, mutta reippaasti he Säteen mainetta puolustivat.

Kirvun Vilkasta edustivat Seija Sulonen, Antti Ikävalko ja Heikki Hämläinen. Vuoksenrannan Säde mitteli kokoonpanossa: Päivi Kemppi, Teuvo Sintonen ja Kari Sintonen. Antrean Esan joukkueessa olivat Sirkka Rautioaho, Tatu Partanen ja Seppo Vepsä.

PENTTI TALJA

Lärkipuuryhmä Solovetskin puolustusmuureilla (kuva 5).

Lärkipuuryhmä Vienen vieraana

Mikä ihmeen Lärkipuu? Se on lehtikuusi kivennapalaisittain. Pietari Suurihan määräsi istutettavaksi ison lehtikuusimetsän Raivolon kylään 1700-luvun alussa purjelaivojen tuleviksi mastopuiksi. Karjalainen nimitys tulee puun ruotsinkielisestä nimestä lärkträd, joka pohjautuu latinankieliseen lehtikuusien sukunimeen Larix.

Pieni, Venäjälle suuntautuvaa oma-toimimatkailua toteuttamaan syntynyt ryhmämme omaksui tuon vanhan nimen käyttöönsä, Lärkipuuryhmä.

Nimen taustalla on yhden jäsenemme Marja Halmeen äidin suvun juuret Kivennavalta. Ryhmään kuuluvat lisäksi Marjan puoliso Matti ja hänen veljensä Mikko Halme, molemmat paljasjalkaisia hämäläisiä Asikkalasta. Mikon puoliso Seija on pikuserkkuni, ”Siskoni”, minulla ei ole yhtään sisarta. Hänellä ei ole yhtään veljeä, joten itse olen ”Veikko” tuossa ryhmässä.

Minun vanhempani ja Seijan isä

ovat syntyneet Vuoksenrannassa. Puolisoni Hannele täydentää hämäläistaustaista osaa ryhmästä ja kesän 2019 matkalla ”noviisina” oli mukana serkkuni Markku Talja, myös vuoksenrantalaisjuurinen.

Vienen matka heinäkuun kylmimmällä viikolla 7.-13.7.2019 oli ryhmämme viides yhteismatka. Kahdella maastokelpoisella autolla liikkuminen tuo turvallisuutta selviytymiseen. Tosin koskaan rajan takana ei meillä ole ollut teknisiä ongelmia, eikä myöskään turvallisuushukkaa.

Onnistunut matka alkaa hyvällä etukäteissuunnittelulla. Tutustumiskohteet ja sen mukainen reitti suunnitellaan huolella. Kohteista koostetaan matkalaisille mukaan niitä esittelevä tietopaketti - karttoja ja kohteiden esittelytekstejä. Vienen matkallamme kohteita oli yhteensä 44, monistesivu-ja lähes 170.

On itse toimittava omana oppaana, kun ulkopuolista opasta ei ole. Tutustumiskohteiden löytämistä hel-

pottaa nykyaikainen GPS-tekniikka. MAPS.ME -kännykkäsovellus toimii myös Venäjällä ja siihen voi ladata etukäteen tutustumisalueen tarkemat kartat, joilla pääsee kaupunkialueilla kadun ja korttelin tarkkuuteen.

Itselläni oli käytössä tämän lisäksi vanhoihin karttoihin pohjautuva paikantava GPS -tiedosto. Eksymisen vaaraa ei näin ollut ja kohteet löytyivät helposti.

Majoitukset oli varattu etukäteen, ensimmäistä kertaa nettipalvelua käyttäen. Varaukset pitivät ja majapaikat olivat tasokkaita ja löytyivät vaivatta - yhtä lukuun ottamatta. Havaitsimme näet, että netin tiedot voivat olla siloteltuja. Netin lupaukset todellisuuteen verrattuna saivat hymyn nousemaan huulille, selvittiin tuostakin, kun muita vaihtoehtoja ei ollut varausta tehtäessä.

Ja aika kultaa muistot: ei ihminen välttämättä joka päivä kaipaa juoksevaa vettä, iltapesun voi hoitaa vauvojen pylypyyhkeilläkin!

Miksi Vianaan?

Ryhmämme oli vieraillut varhemmin Kannaksella ja Aunuksen Karjalassa Karhumäkeen ja Poventsaan saakka. Uudet alueet kiinnostavat ja erityisenä kohteena tänä kesänä oli Solovetskin luostarisaalet (Vankileirien saaristo) Vianan Kemin edustalla.

Vianahan oli Kajaanin piirilääkäri Elias Lönnroten 1830-luvun useiden runonkeruumatkojen aarreaitta, jonka pohjalta kansalliseepos Kalevala muotoutui. Monet kansatieteilijät ovat ennen ja jälkeen Lönnroten matkojen kirjanneet talteen alueen karjalaista perinnettä.

Länsi-Viena on suomalaissukuisten asuttama ja venäläinen vaikutus kasvaa itään mentäessä. 1960-luvulta alkaen harjoitettu politiikka on hävittänyt etenkin pienet karjalaiskylät rajan tuntumasta ja asutus keskittyy isoihin keskuksiin ja itään Muurmanskin valtatie ja radan vaikutuspiiriin.

Mielenkiintomme kohdistui kulttuuri- ja sotahistoriaan. Lieksan Bomban talon jälkeen kävimme Kuhmossa talven 1940 mottitaistelujen taistelupaikoilla Saunajärven kannaksen maastossa. Raatteen tien taistelujen tapaan vihollisen divisioonat pilkottiin motteihin, jotka osin ehdittiin tuhota.

Ylitimme rajan Vartiuksessa, josta suuntasimme Kostamukseen. Kostamus on mielenkiintoinen yhdistelmä suomalaista ja venäläistä, ja Kosta-

muksessa kaikki on suurta. Kekkosen ja Kosyginin patsas löytyi hyvin karttatietojen pohjalta (Kuva 1).

Kostamuksesta matka Vianan Kemiin on 300 km ja perillä Kemissä olimme illalla klo 20 aikoihin. Matka hyvin säilyneen Jyskyjärven karjalaiskylän kautta pitkin kuoppaisia ja kivisiä hiekkatietä sekä reikäisiä asfalttiteitä koetteli autoja ja matkustajia.

Jyskyjärvi on yksi parhaiten säilyneistä karjalaiskylästä Tsirkkakemijoen ja Kemijoen yhtymäkohdassa. Kylä oli itäisen runonlaulualueen suurin kylä. Rakennukset sijaitsevat nauhana pitkin joentörmää päädyt rantaan katsoen. Kylää leimaavat myös joen yli rakennetut riippusillat (Kuva 2).

Talojen pihoissa on paljon koristeputia ja puutarhat ovat hyvin hoidettuja. Tälle poikkeavalle tavalle loi perinteen puutarhanhoidosta innostunut Aleksandra Dobrinina muuttaessaan kylään 1930-luvulla sairaalan johtajaksi. Jäänteitä hänen hehtaarien kokoisesta puutarhastaan on edelleen jäljellä.

Lähellä Jyskyjärveä sijaitsi Kintismään siviilisotavankileiri, jonne siirrettiin talvisodassa Suomussalmella venäläisten hyökkäyskiilojen väliin jäänyttä siviiliväestöä.

Parhaiten säilyneen Kemijoen varren karjalaiskylän Paanajärven ohitimme ja suunniteltua paluuta seuraava päivänä emme toteuttaneet huonojen teiden vuoksi. Kemijoen Valkeakosken patohanke uhkaa Paanajärveä.

Kylä on ollut useita kertoja World Monuments Watchin Maailman sadan uhanalaisimman kylän listalla yhdes-
sä Pompeijin raunioiden ja Taj Mahalin kanssa.

Kemi osoittautui vastakohtien kaupungiksi, asukkaita on noin 15 000. Yleisleiman kaupungille antaa ikääntyneisyys ja asemakaavan sekavuus vaihtelevine katuosuuksineen.

Tulotien varrella oli nähtävissä käytöstä poistettu sotilaslentokenttä kookkaine hangaareineen. Satamaan joen varren kaupungista on matkaa 10 kilometriä.

Paanajärveen tutustumisen sijaan kävimme Pohjolan Venetsiassa, Sorokassa, josta Vianan kanava alkaa. Kaupunki on rakennettu Uikujoen suun useille saarille, jotka antavat kanavamaisen leiman hyvinvoivalle kaupungille.

Varhaisimmat merkit alueen asutuksesta ovat 5000 - 6000 vuotta vanhat kalliopiirokset Uikujoen suiston saarilla. Helpoimmin tavoitettavat piirokset löytyvät silokallioilta kaupunkiin johtavan tulotien varrelta suurten voimalaitosten välistä (Kuva 3).

Solovetsin luostari

Laivaliput Solovetskiin ja opastuksen varasimme hyvissä ajoin suomalaisen matkatoimiston kautta. Saarella yöpymisen varauslista on vuoden mittainen. Jännitimme etukäteen millainen sää tulisi olemaan matkapäivänä, kos-

Kekkonen ja Kosygin Kostamuksessa (kuva 1).

Jyskyjärven riippusillat (kuva 2).

ka huonon sään takia laivamatka voi peruuntua.

Tuuli oli kohtalainen ja pohjoisesta Vianmeren ulapalta, joten matka 30 kilometriä itään oli keinuva pienellä aluksella. Kapteeni joutui tuulen takia hakemaan osan matkaa suoja saaristoväylältä ja paluu myöhästyi usealla tunnilla.

Opastus on välttämätön laajan kokonaisuuden hahmottamiseksi. Solovetskin luostarisaaristo on Unescon maailmanperintökohde vuodesta 1992. Saarilla sijaitsevat luostarit perustivat 1400 -luvulla munkit Savvati Solovetskilainen ja Herman Solovetskilainen.

Pääkirkoista vanhin on vuodelta 1557. Pääluostarikokonaisuus on kolmiosainen. Keskellä on kirkkojen ja muiden luostarirakennusten reunustama pääaukio ja sen sivuilla käsityöpajojen ja talousrakennusten rajaamat pohjoinen ja eteläinen sivupiha (Kuva 4 ja 4a). Kokonaisuutta kiertää kivenjärkeistä muurattu vankka kivilinnoitus. Solovetskia ei ole koskaan valloitettu.

Pääluostarikokonaisuus on läpikäynyt laajan entistämisen ja sivurakennusten osalta työ oli edelleen kesken (Kuva 5).

Luostari tunnetaan parhaiten Suomessa sen ikävistä vaiheista mm. vankileirijärjestelmästä, joista laajemmin Aleksandr Solzenitsyn kertoo Vankileirien saaristo -kirjassaan.

Luostarin toiminta lakkautettiin neuvostoaikana 1920. Vuosina 1923-1933 luostari toimi ojennus- ja pakotyöleirinä. Sitten leiri muutettiin vankilaksi, joka toimi talvisodan alkamiseen vuoteen 1939 asti.

Sota-aikana ja sen jälkeen luostarialue oli sotilaallisessa käytössä. Vuodesta 1992 luostari on toiminut museona ja lisääntyvässä määrin matkailukohteena.

Pääluostari muureineen on taiten kunnostettu. Useista kohteista puuttuu sisustus. Kirkoissa on ikonien jäljennökset, oppaan kertoman mukaan alkuperäiset ovat kunnostuksessa (Kuva 6).

Ympäristössä on kuitenkin paljon tekemistä. Uusia matkailu- ja ruokailuyrittäjiä on tulossa saarelle. Merenkulkumuseo on jo avannut ovensa. Satamassa ei ole minkäänlaisia odo-

Sorokan kalliopiirroksia (kuva 3).

Solovetskin pääluostari puolustusmuureineen (kuva 4 ja 4a).

tustiloja tai kahvilaa kuten Kizhin tai Valamon saarella.

Matkailija tarvitsee vierailuunsa sään edellyttämän vaatetuksen myös kesällä - 6 astetta lämmintä, pohjoistuuli ja sade.

Sotahistoriaa ja karjalaiskyliä

Matkamme jatkui Muurmanskin valtatietä pohjoiseen Louheen, josta käännyimme länteen kohden Tuoppajärven pohjoisrannalla sijaitsevaa Kiestinkiä. Ohitimme Kiestingin rautatien ja maantien risteymän, jonne, 30 km päähän Muurmanneradasta suomalais-saksalaiset joukot etenivät

elokuussa 1941.

Kävimme Kapusnajoen maatie-sillalla. Kelirikkotaistelut huhti-toukokuussa 1942 päättyivät puolustajien voittoon ja saksalaiset vetäytyivät kaupungista vasta 1944. Kiestingissä toimi kaksi kenttäsairaalaa, joista toinen oli Tuoppajärven niemessä vastapäätä kaupunkia ja toinen kaupungin länsilaidalla.

Jälkimmäisen rakennukset ovat edelleen pystyssä (Kuva 7). Haavoituneiden evakointikuljetukset olivat mahdollisia lentoteitse.

Ennen Uhtuaa ohitimme merkittävät taistelupaikat Sohjanan, Mottikukkulan ja Kokkosalmen. Vierailimme myös Röhön kylässä. Kylän aueka

on aivan avointa riistanruokintapaikkaa, kivijalatkin on viety pois.

Perspektiivittömien, ilman tulevaisuutta olevien kylien kohtalo on totaalinen. Pienten karjalaiskylien kaatoa on vauhdittanut myös neuvostoliittolainen pienten kansojen sulauttamispolitiikka.

Maisema hiekkarantaisen Röhöjärven rannalla on hieno. Järvessä on nähtävillä edelleen laulussakin mainitun Sinisillan jäänteet. Kyseessä oli järven kapeikon yli johtava silta, jonka pioneerit rakensivat lyhentääkseen yhteyttä järven takana sijainneeseen kenttävartion.

Keski-Kuittijärven pohjoisrannalla sijaitseva Uhtua, nykyisin Kalevalan kaupunki, oli seuraava yöpymispaikkamme. Asukkaita hyvinvoivassa kaupungissa on vajaa 5000. Katuilmä on siisti ja kaupungissa on useita hyvätasoisia majoitusliikkeitä, myös kotimajoitus on mahdollinen.

Lönnrotin mänty muistomerkin paikalla kerrotaan hänen laulattaneen runontaitajia. Suomalaiset joukot eivät koskaan vallanneet Uhtuaa.

Viimeinen matkapäivä alkoi sotahistorialla. Uhtuaan suuntautuva hyökkäys pysähtyi Kis-Kis -kukkuille – muna- ja makkarakukkoloilla on entistettyjä taisteluhautoja, tyyppillinen venäläinen muistomerkki ja vaatimaton Suomusalmien veteraanien pystyttämä muistomerkki Kuva 8).

Laulujen Eldankajärven ohitimme ja saavuimme järven länsipuolella oletetulle Lotta Lunkreenin kanttiinille. Erkki Tiesmaa teki saksalaiseen sävelmään uudet sanat vuonna 1941 ja puoliksi maan sisällä olleessa kanttiinissa työskennellyt lotta Elsa Lammin tärkeä työ oli näin ikuistettu.

Lahonneet kanttiinirakenteet ja säilykepurkkikasat ovat muistona paikasta (Kuva 9). Venäläisten tietyö on poistanut kanttiinille menneen vanhan tieliittymän, mutta GPS:n avulla paikka kuitenkin löytyi.

Vuokkiniemen kylä Ylä-Kuittijärven rannalla oli vuonna 2017 suomalais-ugrilainen kulttuuripääkaupunki. Asukkaita kylässä on noin 500. Valtiosa asukkaista on karjalaisia kylän kanta-asukkaita tai 1960-luvulla autioituneiden läheisten runokylien väestöä.

Karjalan kieli on laajalti käytössä

Luostarikirkon sisustusta (kuva 6).

Raateen tien kaatuneiden muistomerkki (kuva 11).

Kiestingissä vanha sotasairaala (kuva 7).

ja kylää voidaan pitää tämän päivän tärkeimpänä karjalaiskylänä. Kylässä on jäljellä perinnerakennuksia ja kulttuurihistoriallisena monumenttina on Alpo Sailon muovaama Arhippa Perttusen runonlaulajapatsas (Kuva 10). Tie Raateeseen alkaa täältä.

Ennen Vuokkiniemeä etsimme toisesta ikivanhasta, mutta edelleen aktiivisesta karjalaiskylästä Vuonninsesta vanhojen Lönnrotin laulattamien perinteentaitajien Ontrei Malisen ja Vaassila Kieleväisen muistomerkkejä tuloksetta.

Vuonninen sijaitsee Ylä-Kuittijärven pohjoiskulmassa. Järven eteläpäähän laskevien jokien rannalta löysimme vanhan kalmiston, jossa

vanhimmat hautojen päälle rakennetut katokset olivat yli 120 vuotta vanhoja.

Paluu Suomeen sujui ongelmitta Kostamuksen ja Vartiuksen raja-aseman kautta. Yövyimme vielä Suomussalmella ja tutustuimme viimeisenä matkapäivänä Suomussalmen ja Raateen tien taisteluihin. Erityisesti Raateen tien alun ”kivipelto” muistomerkki ja museo tekivät vaikutuksen (Kuva 11).

Autossa 7 päivää ja 2500 kilometriä

Matka oli haastava, mutta antava ja sujui kommelluksitta. Erityisesti siir-

Arhippa Perttusen runonlaulajapatsas (kuva 10).

tymätaipaleet pitkin kuoppaisia soraiteita olivat puuduttavia ja matka-ajat olivat kaksin-kolminkertaisia googlen ilmoittamiin ihanneaikoihin. Ihmiset olivat avuliaita, kysyvää neuvottiin.

Matka antoi yleiskatsauksen Vietnan Karjalasta, sen historiasta ja nykypäivästä. Matkan kokemusten muistelemisen antaa aihetta paikat mahdollisesti seuraavalla matkalla nyt näkemättä jääneitä kohteita.

MARTTI TALJA

Suomussalmen veteraanien muistomerkki (kuva 8).

Lotta Lukreenin kantiini (kuva 9).

Valmistunut nuori, hae apurahaa Vuoksen Säätiöltä

Vuoksen Säätiö jakaa opintoapurahoja yliopistoissa, korkeakouluissa ja ammatteihin valmistavissa oppilaitoksissa tutkinnon suorittaneille henkilöille, joiden isovanhemmat tai edeltävä sukupolvi on talvisodan syttyessä 1939 asunut Antrean tai Vuoksenrannan kunnassa. Tutkinnon tulee olla suoritettuna korkeintaan kahden apurahan myöntämistä edeltävän vuoden aikana, viimeistään hakuvuoden helmikuun loppuun mennessä.

Hakemukseen tulee liittää valmistumisesta saadun todistuksen kopio sekä vapaamuotoinen selvitys sukujuurista, joihin vedotaan. Kuka

tai keitä ko. henkilöt olivat, milloin syntyneet, missä talossa ja missä kylässä asuneet.

Hakemuksessa tulee näkyä hakijan osoite ja pankkitilin numero.

Stipendin hakijalta pyydetään suostumus pitäjaseuraan eli Antrea- tai Vuoksenranta-seuran jäseneksi liittämiseksi. Säätiö ja seurat vastaavat kahden vuoden jäsenmaksusta.

Säätiö jakaa hakemuksesta myös kannustusapurahoja mm. tohtoreiksi väitelleille, vähintään EM-tasolla mitalisijoille yltäneille tai muun merkittävän saavutuksen johdosta.

Lisäksi säätiö jakaa tukea suku-

ja kyläkirjoille sekä muille tuotteille, äänitteille, filmeille tms., jotka liittyvät edellä mainittuihin kuntiin.

Hakuaikaa helmikuun loppuun saakka

Kirjalliset hakemukset tulee lähettää 28.2.2020 mennessä säätiön asiamiehelle. Koska säätiön asiamies vaihtuu, uuden henkilöllisyydestä tässä vaiheessa ei ole tietoa. Se on myöhemmin löydettävissä Vuoksen Säätiön nettisivuilta, jotka ovat Karjalan Liiton sivujen alla sekä Karjala-lehdessä olevasta ilmoituksesta.

Vuoksen Säätiö jakoi tukea opiskelijoille ja muihinkin kohteisiin

Vuoksen Säätiö on yli 70-vuotisen toimintansa ajan lähes joka vuosi tukenut antrealais- ja vuoksenrantalaisjuurista jälkipolvea. Yksi merkittävä tuen muoto on ollut opiskelija-apurahojen myöntäminen. Nykyisin apurahaa voi hakea vastavalmistunut, joka ei aiemmin ole säätiöltä apurahaa saanut.

Opiskelija-apuraha on ollut 250,00 euroa ja suurempi kannustusapuraha 700,00 euroa. Kannustusapurahaa myönnetään tohtoriksi väitelleille, ensikonsertin tai -näyttelyn pitäneille taiteilijoille ja kansainvälisellä tasolla menestyneille urheilijoille. Muita tukimuotoja ovat Antrean ja Vuoksenrannan alueista ja elämänpiristä kertovan kirjallisuuden, filmien yms. avustaminen.

Opiskelija-apurahan saivat tänä vuonna antrealaisjuuriset Heinonen Iina, suku Noskuasta, Hursti Aleksi, suku Kavantsaarelta, Hutri Kati ja Hutri Pauliina, suvut Liikolasta, Juhola Anette, suku Pullilasta, Kemppi Tero, suku Salohatulasta, Kurki Hanna, suku Seit-solasta, Lampinen Laura, suku Savinie-

men kylästä, Linnanmäki Aleksi, suku Henttolasta, Martikainen Anna, suku Sallin kylästä Räikkölästä, Mykrä Aino, suku Hannilasta, Ojanen Vili, suku Noskuasta, Pyhäntö Antti, suku Syvälahden kylästä, Rautioaho Anton, suku Pullilasta, Rekola Juho ja Perttu, suku Sokkalasta, Saarinen Jarno, suku Liikolasta, Selänne Jenni, suku Noskuasta, Silvén Vesa, suku Sallin kylästä Räikkölästä, Urtamo Lotta ja Vaitoja Susanna, suvut Noskuasta, Vesala Essi, suku Ristolasta, Viskari Mikko, suku Hannilasta ja Ylitähti Iiro, suku Kavantsaareltä.

Vuoksenrannassa ovat sukujuuret seuraavilla apurahan saaneilla: Biström Sofia, suku Sintolasta, Halme Eliisa, suku Karkealan kylästä, Korhonen Henri ja Janne, suku Sintolasta, Kuisma Juho, Lapinkallion talosta, Mähönen Outi, suku Karkealasta, Ruponen Topi ja Vanamo, suvut Kuivaniemen kylästä, Sipi Hanna, suku Taljalasta ja Tupala Pinja, suku Korpilahdesta. Apurahan saaneita oli kaikkiaan 34.

Kannustusapuraha on myönnetty

tekniikan tohtori Panu Hiekkataipaleelle. Hänen tutkimusalaansa on teknillinen fysiikka. Väitöksen nimi on Structural Investigations of Self-Assembled Nanomaterials eli Itsejärjestäytyneiden nanomateriaalien rakennetutkimus. Väitös on hyväksytty Aalto-yliopistossa.

Panu Hiekkataipaleen äidin suku on Oravankydöstä.

Toinen kannustusapuraha myönnettiin laulaja Jani Forsmanille. Hänellä on oma yhtye ja hän on julkaissut levyjä, joista tuorein viime maaliskuussa. Forsmanin äidin suku vie Liikolaan.

Tukea on annettu Eräperinne-kirjalle, joka valmistunee ensi keväänä. Alun perin aiottiin kuvata eräperinnettä nimenomaan Antrean osalta, mutta Karjalan Liiton ja Karjala-lehden tultua hankkeeseen mukaan, eräperinnettä on koottu koko Kannaksen alueelta.

Toinen tukikohde on Antrea-huoneen uusiminen Riihimäen kaupungin-museossa.

RAAKEL HENTTONEN

Piirtänyt: Terho Arrenius

Toivo Uuskallion jalanjäljillä Antreassa

Edessä näkyy miliisin tarkistuspiste ja punainen puomi, joka sulkee tien. Bussi jarruttaa ja

venäläiset miliisit astuvat verkkaaisesti täpötäyteen bussiin. Istun bussin viimeisellä penkkirivillä. Penkillä istuu lisäksi keski-ikäinen pariskunta ja pari nuorta miestä. Miliisi tulee suoraan meidän luoksemme ja pyytää meitä esittämään henkilöpaperimme. Vain meidän takapenkkiläisten paperit tarkistetaan. Ilmeisesti kaikkien dokumentit ovat kunnossa, puomi nostetaan ja matka kohti Kamennogorskia jatkuu.

Kamennogorsk on Leningradin Oblastissa sijaitseva pitäjä. Se sijaitsee noin 25 kilometriä Viipurista pohjoiseen, Vuoksen rannalla. Kamennogorskin tarkoittaa ”Kiven kylää”. Tämän nimen pitäjä sai vuonna 1946. Sitä ennen nimi oli Antrea ja ruotsiksi St. André. Olen siis luovutetussa Karjalassa, Viipurista n. 30 kilometriä pohjoiseen. Imatralle on tästä matkaa vain 35 kilometriä.

Ympäriällä näkyy vain muutamia suurempia asuintaloja ja epäröin hieman, kun astun linja-autosta. Venäjänkielentaitoni on sen verran heikko, että en oikein tohdi kysellä tietä tai neuvoja paikallisilta. Lähden jatkamaan pitkin kyläraittia ja havaitsen että asutus tihenee. Taidan sittenkin olla oikeassa paikassa.

Olen tullut Antreaan osallistukseni swimrun- eli uintijuoksukilpailuun. Uintijuoksussa juostaan ja uidaan ennalta merkityllä radalla maastossa ja vesistöissä. Juoksua kertyy yleensä noin 25 kilometriä ja uintia viisi kilometriä. Tällaisia kisoja järjestetään kesäisin muutama Pietarin ympäristössä.

Samalla haluan tutustua tähän paikkakuntaan, josta olen kuullut jo aiemmin. Kuulin Antreasta ensimmäisen kerran matkustaessani Brasiliassa vuosina 2002-2003. Vierailin tuolloin ensimmäistä kertaa Penedo-nimisellä paikkakunnalla. Penedoon perustettiin vuonna 1929 suomalainen siirtokunta, ja sen johtohahmo oli Antreasta kotoisin ollut Toivo Uuskallio.

Toivo Uuskallio syntyi Toimela-nimisellä maatilalla

Toivo Uuskallio syntyi Antreassa vuonna 1891, Toimela-nimisellä maatilalla. Tila sijaitsi Saimaasta Laatokkaan virtaavan Vuoksen rannalla. Toivo Uuskallio oli koulutukseltaan puutarha-arkkitehti ja hän kehitti suvun maatilaa ennakkoluulottomasti ja uusien virtausten mukaan.

Varsinaisen ammattinsa ohella Toivo Uuskallio oli uusiin aatesuuntauksiin vihkiytynyt aktivisti ja puhuja. Hän kirjoitti kirjoja ja lehtiartikkeleita ja esitelmöi ympäri Suomea. Hänen oma ajattelunsa ammensi vuosisadan alulle tyypillisistä suuntauksista; teosofia, luonnonparantaminen ja vegetarisuus. Näistä aineksista Toivo Uuskallio loi oman utooppisen visionsa luonnonmukaisesta elämäntavasta.

Mutta Suomen luonto ei ollut ihan teellinen sille elämäntavalle, josta Uuskallio haaveili. Ihanneyhteiskunta tuli hänen mielestään pikemminkin perustaa tropiikkiin, jossa olosuhteet olisivat suotuisimmat.

Uuskallio ja hänen vaimonsa Liisa lähtivät Antreasta Brasiliaan vuonna 1927. Retkikuntaan kuuluivat heidän lisäksi samanlaisen ”tropiikkikuumeen” saaneet Eino Kajander, Frans Fagerlund ja Enok Nyberg. Tämä nelikko muodosti etujoukon, jonka tehtävä oli etsiä maatila, joka soveltuisi suomalaisen siirtokunnan tarpeisiin.

Sellainen löytyi lopulta Rio de Janeiroin osavaltioista, Itatiaia-nimisen vuoristomassiivin juurelta. Tila oli alun ollut kahviplantaasi. Toivo Uuskallio kirjoitti Brasiliasta seuraajilleen, että tämä suuri maatila, Fazenda Penedo, vastasi täydellisesti hänelle kotona Antreassa tullutta näkyä paikasta, jonne hänen piti johdatella seu-

Toivo Uuskallio syntyi Antreassa vuonna 1891. Kuva: Siirtolaisuusinstituutti raajansa.

Nyt olisi järjestettävä suuri rahankeruu ja ostettava tämä São Benton luostariveljeskunnan omistama maatila!

Suomalainen siirtokunta Brasiliassa

Vuonna 1929 noin sataviisikymmentä suomalaista muutti Brasiliaan Uuskallion nimissä ostetulle Fazenda Penedo-maatilalle. Tulevina vuosina ja vuosikymmeninä Penedoon saapui vielä pari sataa suomalaista.

Siirtolaisilla oli vaikeuksia trooppisen viljelyn kanssa. Uudet viljelyolosuhteet aiheuttivat ongelmia, mutta työtä tehtiin suuren innostuksen vallassa. Kahvinviljelyn köyhdyttämää maata uudistettiin ja raivattiin. Suurin viljelyshanke liittyi appelsiininpuun taimiin.

Pääosa siirtolaisista oli Etelä-Suomen kaupunkiväestöä, ja maanviljelyn

Olin saanut kutsun jättää kotimaan ja siirtyä kauas Etelään. Kutsu oli siinä suhteessa merkillinen, että se saapui yöllä ja ilman silminnähtävää sanansaattajaa. Sanoma saapui sieluun ja herätti tietoisesti minäni. Olin saanut sieluni silmin nähdä jotakin, mikä kutsui uuteen palveluspaikkaan ihmiselämän vainioilla.

Toivo Uuskallio, Matkalla kohti tropiikin taikaa, 1929

raskas arki yllätti monet. Siirtokunnan suuret ihanteet kasvissyönnistä, luonnonmukaisuudesta ja raittiudesta jou-
tuivat syrjään.

Moni pettyi ja palasi takaisin Suomeen tai jatkoi muualle Etelä-Amerikassa. Jotkut kuitenkin juurtuivat Penedoon ja paikkakunnalle syntyi pysyvä suomalainen asutus. Tänä päivänä Penedon seudulla on edelleen noin kolmekymmentä perhettä, joilla on si-
teitä Suomeen. Suomalaisella seurain-
talolla, Clube Finlandialla on edelleen aktiivista toimintaa ja suomenkieltäkin voi aika ajoin Penedossa kuulla.

Penedosta on vuosikymmenten saatossa tullut kukoistava turistikohde. Penedossa käy tätä nykyä kymmeniä tuhansia vierailijoita Rio de Janei-
rosta ja São Paulosta joka viikko. Majatalo-
ja ja hotelleja on paikkakunnalla noin sata kappaletta. Penedo ei siis enää ole syrjäinen maatila vaan itse asiassa pie-
ni ja hyvinvoiva kaupunki.

Olen itse asunut useita vuosia Penedossa ja omistan Penedosta ko-
toisin olevan vaimoni kanssa maatilan pää-
raken-
nuksen, saman talon, johon Toivo Uuskallio johdatti ensimmäi-
set siirtolaiset 1920- ja 1930-luvuilla. Ostimme tämän raunioituneen talon vuonna 2009 ja korjasimme sen asuin-
kelpoiseksi noin viiden vuoden aikana.

Huone Svetlana- rouvan kodista

Antreassa ei ole hotellia, mutta olen onnistunut varaamaan itselleni huoneen Svetlana-nimisen rouvan kodista. Svetlana asuu viisikerroksisessa nk. Khrushchyovka-talossa pää-
tien varrella. Venäjä on täynnä näitä kolmi- tai viisikerroksisia, nopeasti betonielementeistä koottuja taloja. Puutteidenkin nämä talot edustivat taannoin suurta edistystä. Niiden ansiosta monet perheet saivat ensimmäisen oman kodin ja hieman yksityisyyttä. Ero aiempiin kommunalkayhteisasuntoloihin oli valtava.

Svetlana avaa oven ja tervehtii lämpimästi. Hänen mukavasti sisustettu ja vieraanvarainen kotinsa toimii majapaikkanani seuraavat kaksi vuorokautta. Svetlana taitaa olla ukrainalais-
ta alkuperää, kuten niin moni muukin täällä uudelleen asutetussa Karjalassa.

On jo myöhäinen iltapäivä ja pää-
tän lähteä tutustumaan Antreaan. Ehkä iltapalan löytäminen myös onnistuisi?

Maantie, joka kulkee Viipurista Svetogorskiin (aiemmin Enso) on Antrean pääkatu. Tieltä lähtee pienempiä hiekkateitä länteen Vuoksen suuntaan. Vuoksen suunnalla näkyy moderneja vapaa-ajan kiinteistöjä, venäläisiä datshoja. Maantieltä itään päin kulkevat tiet kulkevat kohti Antreaa ympäröiviä järviä. Luonto on täällä kaunista; mätymetsää ja kauniita vesistöjä joka ilmansuunnassa.

En löydä ravintolaa tai edes kioskia, josta saisi ruokaa. Päätien varrella olevan ruokakaupan eteen on pysähtynyt pari suomalaista pyöräretkeilijää. He kertovat myös etsineensä ravintolaa, mutta turhaan. On tyytyminen kaupan tarjoamiin eineksiin. Kauppa yllättää kuitenkin siisteydellään ja monipuolisella valikoimallaan.

Takaisin majapaikalla saan Svetlana-emännältä kutsun iltapalalle. Maukkaalle aterialle ilmestyy myös Svetlanan poika, jota en ole aiemmin päivällä nähnyt.

Toimelaa etsimässä

Toivo Uuskallio tuli maanviljelijäperheestä ja Toimela-nimiseltä maatilalta, joka sijaitsi lähellä Vuoksen rantaa. Itselläni on ainoastaan yksi valokuva Toimelasta. Kuvassa Uuskallion suku on asettunut pää-
raken-
nuksen lasikuist-
in eteen. Arvelen että taloa ei enää ole jäljellä, mutta ehkäpä kivijalan ja jonkin ulkoraken-
nuksen voisi vielä löytää.

Antrea-Seura on ystävällisesti lähettänyt minulle kartan, josta näkyy Uuskallion suvun Toimela-maatilan sijainti. Toimela on sijainnut Paajalan kylällä noin kolme kilometriä kirkon-
kylältä luoteeseen. Tulostettu kartta kädessäni lähdän seuraavana aamuna etsimään paikkaa.

Päätiestä kulkiessa huomaan, että tietä pitkin ajaa jatkuvasti raskaita perävaunullisia kuorma-autoja. Huomaan autojen tulevan siltaa pitkin puolisaarelta, joka sijaitsee keskellä Vuoksea. Saarella sijaitsee ilmeisesti louhos, josta kiveä louhitaan. Tämä avolouhos lienee paikkakunnan pääelinkeino ja

selittää myös Kamennogorsk-nimen (Kivien kylä).

Lähdän kulkemaan kohti Vuoksen rantaa. Kartan mukaan tällä alueella on sijainnut useita suomalaisia maatiloja. Nyt alueelle on kaavoitettu ja rakennettu loma-asuntoja. Tiet risteilevät eri tavoin kuin vanhassa kartassani. Paikkakunnan paremmin tunteva voisi hel-
posti löytää Toimelan tilan sijainnin, mutta itse eksyn valmiiden ja puolivalmiiden datshojen välissä risteilevillä teillä ja poluilla.

Monilla datshoilla näkyy elämän merkkejä; lasten leikkikaluja, grillejä ja pyykkiä narulla. Melkein kaikki talot ovat selvästi edelleen rakenteilla. Näky on minulle tuttu kaikkialta Brasiliasta; taloja rakennetaan hiljalleen ja parannellaan perheen rahatilanteen mukaan. Kuten Brasiliassa, Venäjällä pääoma on keskittynyt hyvin harvojen käsiin.

Näen vain yhden vanhan talon ja toisen hieman uudemman talon, jossa on vanha kivijalka. Tämä talo näyttää olevan suunnilleen Toimelan tilan kohdalla, mutta varma en voi asiasta olla. Toivon, että minulla olisi tarkempi kartta mukanani. Joissakin taloissa näkyy elämän merkkejä mutta tiellä en törmää ihmisiin.

Tulen Vuoksen rantaan ja havaitsen metsäisen kallion, joka nousee jyrkästi joen rannasta Mahtaako tämä olla "kotikallio" josta Uuskallio kirjoittaa? Muita kallioita tässä maisemassa ei näy.

Päivä on polttavan kuuma, kuten useimmat päivät kesänä 2018. Vuoksi välkehtii upeasti auringonpaisteessa. Tämä mahtava joki näyttää pikemmin-
kin järkevältä.

Nyt rannalta näkyy myös louhos-
saari, josta kuorma-autot ajavat kiveä. Saarta on louhittu niin paljon että sen ääriverrat ovat muuttuneet. Louhos-
jäte on siirretty saaren laiduille ja saaren profiili on nyt alkuperäistä korkeampi. Mietin, mitä Toivo Uuskallio olisi ajatellut tästä.

Katson uudestaan kallion suuntaan. Kallion edustalla oleva alue on aidattu mutta alueella ei näy ketään. Hetken harkinnan jälkeen päätän lähteä kiipeämään mäen päälle, aitauksesta piittaamatta.

On virvoittavaa saapua auringon paahteesta varjoisaan metsään. Havait-

sen pian, että en ole yksin; metsässä liikkuu lammasslauma. Hieman etäämmällä isokokoisen pässi mulkoilee minua ja päätän luopua kallion valtauksesta.

Palaan datsha-alueelle ja kuljen siellä vielä ristiin rastiin. Kuvaan talon, jossa on vanha kivijalka ja sen lähellä olevan ulkorakennuksen. Ne sijaitsevat alueella, jossa Toimela on sijainnut. En voi kuitenkaan väittää löytäneeni Toimelaa. On joka tapauksessa hienoa oppia tuntemaan tätä kaunista seutua. On helppo ymmärtää, kuinka rakkaita nämä maisemat olivat heille, jotka täältä lähtivät joko vapaaehtoisesti, kuten Toivo Uuskallio, tai myöhemmin vasten tahtoaan hävityn sodan jälkeen.

Patikoin polkuja pitkin eteenpäin luoteeseen ja päädyn lopulta kauas Antrean kirkonkylältä. Aurinko helottaa edelleen kuumana, kun vihdoinkin palaan päätietä pitkin takaisin. Ystävällinen nuori mies ottaa minut vanhan maastoautonsa kyytiin ja paluu kirkonkylään sujuu joutuisasti.

Majapaikassani katselen päivän aikana ottamiani valokuvia ja pohdin ristiriitaista elämää, jonka Toivo Uuskallio eli. Hän kulki aikamoisen matkan täältä Antreasta kohti tropiikin taikaa, kuten hän vuonna 1928 ilmestyneessä kirjassaan kuvaa.

Hänen matkaansa siivittivät mystiset näyt ja usko omaan korkeampaan tietoisuuteen. Hänen omista kirjoituksistaan ja aikalaiskuvauksista piirretty kuva älykkäästä mutta narsistisesta persoonasta.

Moni pettyi Toivo Uuskallioon, kun hänen lupaama maanpäällinen paratiisi Brasiliassa ei toteutunutkaan. Siirtokuntahankkeen epäonneksi Uuskallio piti tiukasti kiinni maatilataloudenpidosta. Tässä hän teki useita kohtalokkaita virheitä. Heti alkajaisiksi Uuskallio päätti lahjoittaa pois maatilatalon suuren lihakarjan. Ankaralle vegetaristille lihakarjan myyminen oli liian vastenmielistä, joten se oli yksinkertaisesti annettava pois. Lihakarjasta saaduilla myyntituloilla olisi ainakin osan tilan kiinnelainoista voinut kuitata.

Penedon siirtokunnan ensimmäisinä vuosina Uuskallio vietti vain vähän aikaa siirtokunnassa. Hän asui pääosin Rio de Janeirossa, hänelle kodiksi

muodostuneessa saksalaisessa pensioaatissa.

Uskon että hän näin vältteli aiheuttamia ongelmia. Penedossa moni siirtolainen arvosteli häntä avoimesti, mutta tilan virallisena omistajana hänen valta-asemansa kuitenkin säilyi pitkään, ainakin 40-luvulle saakka. Kun hän harvakseltaan vieraili siirtokunnassa, otettiin hänet kuitenkin nöyrästi vastaan kuorolaululla.

Uuskallio myi puolet maatilasta vuonna 1941 sveitsiläiselle lääkeyhtiölle. Näiden maakauppojen epäselvyys oli jälleen suuren tyytymättömyyden aihe. Tapahtui virheitä ja epäselvyyksiä maamittauksessa. Uuskallio luvannut kaikille suomalaisille omat palstat. Mutta palstoittamisessa ilmeni myös monia ongelmia. Monet saivat palstan vain vaivoin ja jotkut jäivät kokonaan ilman omaa maata.

Toivo Uuskallion vaimo Liisa oli aviomiästään käytännönläheisempi. Brasiliaan muutettuaan hän asui ja ahkeroi Penedossa, siitä huolimatta, että aviomies asui Rio de Janeirossa. Liisa Uuskallion ahkeruutta ja selviytymiskykyä ihailtiin.

Vaimoni Soile muistaa Liisa Uuskallion herttaisena ja lapsirakkaana vanhempana rouvana. Soile vieraili lapsuudessaan usein Liisa Uuskallion luona. Liisa-rouva avasi mielellään valokuva-albuminsa ja kertoi Soilelle entisaikojen Penedosta.

Jo kolmekymmentäluvulla Liisa Uuskallio ryhtyi pitämään pienimuotoista majataloa Penedossa. Asiakkaat olivat lähinnä Rio de Janeirosta tulevia perheitä. Suomalaisten majatalon ruokaa, puhtautta ja vieraanvaraisuutta arvostettiin ja toiminta laajeni.

Penedon tarmokkaiden suomalaisnaisten ansiosta kylä ryhdyttiin kutsumaan ”naisten laaksoksi”. Naisten johdolla ryhdyttiin valmistamaan erilaisia käsitöitä ja matkamuistoja;

Olivatpahan ne rakkaita paikkoja, nuo pellot tuossa, joita niin moni hikipisara oli kostuttanut ja joista niin monta tulosta oli niitetty! Oli rakas tuo ihana näköala Vuokselle, jonka tyyntä pintaa katsellessa niin monta väsymystä oli unohtunut, niin monta mielenmyrskyä tyyntynyt. Oli rakas tuo kotikallio talon takana hiljaisuuden majoineen ja avoimine aurinkorinteineen, tuo kotikontu kaikkineen, johon miehuuden parasta mahlaa oli vuodatettu, nuo omaiset, joiden kanssa koti oli pystytetty, työn taistelut taisteltu, yhdessä iloittu, laulettu ja soitettu - rakkaitahan ne olivat.

kudottiin, valettiin kynttilöitä ja valmistettiin päähineitä buxa-nimisestä kurkkupesusenestä. Turismista syntyi oikea elinkeino, ja suomalaiset alkoivat vaurastua. Toivo Uuskallion suunnittelema kasvisruokaan perustuva siirtolaisparatiisi oli enää kaukainen muisto.

Uuskallio muutti Rio de Janeirosta Penedoon pysyvästi vasta 50-luvulla. Appiukkonni Armas Viitaniemi muutti Suomesta Penedoon samoihin aikoihin ja tutustui naapurissa asuneeseen Toivo Uuskallioon.

Uuskallio oli miellyttävä juttukumppani ja hyvin taitava puhuja yleisön edessä, Armas kertoi. Armaksen mukaan Uuskallio oli kuitenkin hyvin huono sietämään arvostelua ja hän jäi lopulta arvoitukseksi ympäristölleen.

Vanhemmiten Toivo Uuskallio ryhtyi noudattamaan yhä ankarampaa ruokavaliota. Kertoman mukaan hän söi jossain vaiheessa pelkästään banaaneja ja hänen terveydentilansa heikkeni. Juhlatilaisuuksissa otetuissa valokuvissa Uuskallio on laiha mutta edelleen komea herrasmies valkoisessa pellavapuvussaan.

Uintijuoksutapahtuma oli hyvin järjestetty

Seuraavana aamuna Svetlanan valmistamalle aamupalalle ilmestyy lisäkseni nuori nainen. Hän on tullut Pietarista osallistumaan samaan uintijuoksu-tapahtumaan. Venäläiseen tapaan emäntämme Svetlana puhuttelee häntä sanalla ”devushka” eli ”neitokainen”. Aamupalan jälkeen siirrymme tämän devushkan autolla tapahtuman lähtöalueelle.

Uintijuoksutapahtuma on hyvin järjestetty. On huikeaa juosta Antrean poluilla ja uida sen kauniissa järvissä. Pisin uintimatka on hieman yli kilometrin mittainen.

Toivo Uuskallio, Matkalla kohti tropiikin taikaa, 1929

Metsät ovat heinittyneitä, mikä aiheuttaa vaikeuksia meille juoksijoille. Monet kilpailijat kaatuvat maastossa, jossa on mahdotonta nähdä heinien alla olevia kiviä ja juurakoita. Autamme toisiamme matkan varrella ja kaiken kaikkiaan tunnelma on erinomainen. Vaikka kilpailu on raskas, ehdin kuitenkin rupertella niitä näitä muiden osallistujien kanssa.

Pitkän kilpailun aikana ajattelen tietysti myös Liisa ja Toivo Uuskalliota ja heidän vaiherikasta elämäänsä. Toivo Uuskallion utopia ei toteutunut ja hänen viimeiset vuotensa olivat varmasti raskaita. Ankan paastoamisen heikentämänä hän kuoli 60-vuotiaana vuonna 1969.

Ruumisautoa ei paikkakunnalla ollut tuohon aikaan. Brasiliassa hautausmaalla järjestetään heti kuolemaa seuraavana päivänä ja Armas Viitaniemi kuljetti Toivo Uuskallion ruumiin hau-

Mahdollinen Toimelan tilan ulkorakennus Antreassa.

tausmaalle omalla Volkswagen-pakettiautolla.

Vaiherikas elämäntarina Vuoksen rannalta aina Rio de Janeiron kahviplantaasien laaksoon oli nyt päätty-

nyt. Sekä Toivo että Liisa Uuskallion viimeiset leposijat ovat Brasiliassa, Resenden suomalaisella hautausmaalla.

MIKA PELTOLA

Pyhänpäivä oli vuonna 2019 poikkeuksellisen merkityksellinen. 30.11. tuli kuluneeksi 80 vuotta Talvisodan syttymisestä. Tästä syystä monet siirtokarjalaisjärjestöt ja yksittäiset ihmiset ovat muistaneet sodan uhreja ja esivanhempiaan heidän synnyinsijoilleen toimittamallaan kynttilä-tervehdyksillä. Traaginen sota muutti karjalaisen heimon kohtalon kerralla. Kuvissaa tervehdykset Antrean kirkonmäellä, Kaskiselän kylässä sijaitsevan Vuoksenlaakson metodistiseurakunnan hautausmaalla ja Vuoksenrannan sankarivainajamuistomerkillä.

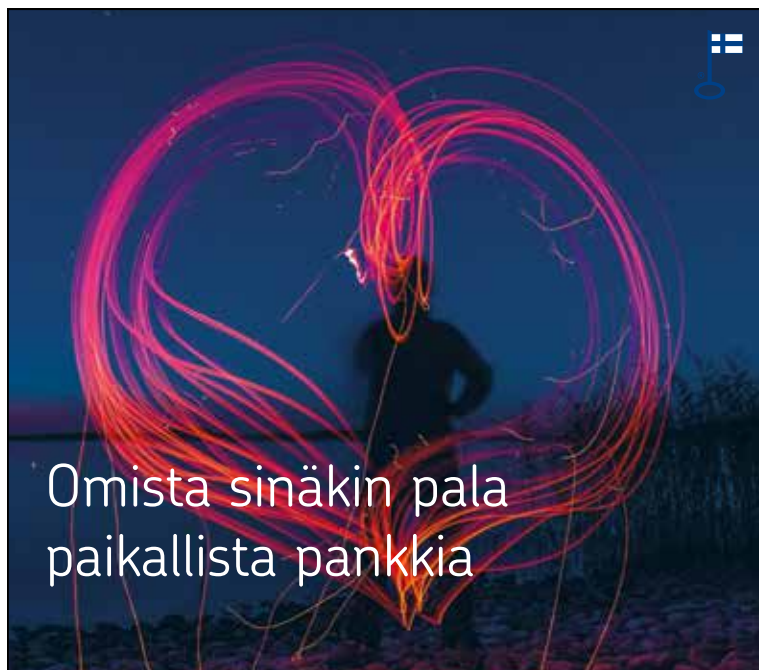
OP Janakkala

 plusterveys

Sirkka-Liisa Rautioaho
Hammaslääkäri

PlusTerveys - Terveyspuisto
Tenholantie 10 D, 00280 Helsinki
puh. 09 23143400

www.plusterveys.fi

Omista sinäkin pala paikallista pankkia

Tule OP Etelä-Hämeen omistaja-asiakkaaksi. Voit varata ajan osoitteessa op.fi/etela-hame tai soita meille 0100 0500.

Lämpimästi tervetuloa!

OP Etelä-Häme

Tasavallan Presidentti, Suomen Valkoisen Ruusun ja Suomen Leijonan ritarikuntien suurmestari antoi 27.4.2019 Kerttu Pyyhtiälle Suomen Valkoisen Ruusun I luokan mitalin. Hakijana toimi Suomen sotaveteraaniliitto.

KUKKATALO JA HAUTAUSTOIMISTO
PETRI KOUHIA Ky, Koljalantie 1 b, Turenki
Avoimna ma-pe 9-19, la 8-18, su 9-18
puh. (03)677 1011, 0400-484566
www.kukkatalokouhia.fi

JUHLAT JA KOKOUKSET

Metsän siimeksessä

Willa Göös sijaitsee entisen Klemolan kartanon mailla lähellä Tervakoskea. Elisa Göös toteutti unelmansa rakennuttamalla sukunsa maille Majatalo Willa Göösin ja oman kappelin vuonna 2002. Niistä huokuu kunnioitus ja kiitollisuus menneitä sukupolvia kohtaan. Täällä voi eri tilaisuuksissa jakaa ainutkertaisia ihmisten välisiä tunnekokemuksia.

- 54-paikkainen juhlatila
- kappeli,
- keittiö- ja saunatilat
- majoitus 37 henk.
- piha, uimaranta, grillikatos

Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto:
 Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Pauninkulmantie 310
 12400 TERVAKOSKI
 puh. 040 503 1023

elisa.goos@willagoos.fi
www.willagoos.fi

TALKOOMATKA

perjantaista sunnuntaihin 15.-17.5.2020

Kevään 2020 Antrean talkoomatka tehdään poikkeuksellisesti eri aikaan kuin Vuoksenrannan, huomioi tämä siis.

Vastuullinen matkanjärjestäjämme on tälläkin kertaa JaPi-Matkat Oy Haminaasta. matkaa varten on varattuna yksi 49-paikkainen linja-auto, jonka reitti on Riihimäki-Helsinki-Vaalimaa-Viipuri.

Majoitus hotelli Druzbassa, kunnostetut huoneet. Matkan hinta on 360 €/ hlö, josta vähennetään Säätiön ja seuran talkoo tuki. Perinteisesti Vuoksen Säätiö ja seura tukee tuntuvasti matkaa ja alle 30 vuotiaille myönnetään alennusta vielä muita enemmän.

Hinta sisältää bussimatkat, ryhmäviisumin, hoitokuluvakuutuksen, hotellimajoituksen aamiaisella 2 hh:ssa, (1 hh lisämaksu 50 €), yhteisen ruokailun perjantai-iltana. Omasta viisumista hyvitystä -80 €. E-viisumiasiaa, selvittelen vielä ja laitan ilmoittautuneille siitä ohjeistusta.

Matkustamme ensimmäisenä päivänä suoraan Viipuriin, jossa rajamuodollisuuksista riippuen olemme hyvissä ajoin iltapäivällä. Matkapäivänä ehtii vielä tutustua Viipuriin ja sen nähtävyyksiin.

Perjantai-iltana nautitaan matkan hintaan kuuluva illallinen

Lauantaina talkoillaan Antreassa. Talkootöiden lomassa pidetään kahvi- ja evästauko.

Lauantain talkoiden jälkeen on mahdollisuus kotikyläretkiin.

Sunnuntaina aamupäivä aikaa Viipurissa. Kotimatalle viimeistään klo 12:00

Ilmoittautumiset 29.2.2020 mennessä: Matka täyttyy ilmoittautumisjärjestyksessä.

Satu Stirkkinen, puh. 040 8261 075, satu.stirkkinen@gmail.com, Näyttelijäntie 5-7 B 16, 00400 Helsinki

Ilmoittautumisen yhteydessä ilmoitetaan matkustajan nimi, osoite, puhelinnumero, sähköpostiosoite ja kuljetukseen mukaantulopaikkakunta, sekä maininta tarvitseeko ryhmäviisumin. Matkaan ilmoittautuneille lähetetään ryhmäviisumiin tarvittavien tietojen keruulomake tai e-viisumiohjeet ja lasku sekä lähempänä matkaa tarkempi matkaohjelma. Tervetuloa mukaan!

Antrea Seura r.y.

Syksyn talkoopäivämäärä osui nappiin

Entisen Antrean pitäjän alueella oli kaksi hautausmaata, joita entiset antrealaiset ja heidän jälkeläisensä käyvät vuosittain hoitamassa.

Vanhan hautausmaan olivat venäläiset ottaneet samaan tarkoitukseen ja siellä on säilynyt vain Vapaussodan jälkeen pystytetty sankaripatsas ja ruustinna Strandmanin hauta.

Uusi hautausmaa sijaitsi kirkon vieressä ja siellä on useita hautoja jäljellä, mutta hautakiviä on kadonnut. Hautausmaa on huomattavan laaja, noin 5 hehtaaria.

Kasvavaa metsikköä Antrea-Seura pyrkii pitämään kurissa kaksi kertaa vuodessa järjestetyillä matkoilla ja palaneen kirkon rauniot pidetään siistissä kunnossa.

Muistotilaisuus päivälleen 100 vuotta myöhemmin

Kun tänä syksynä olimme taas lähdössä pienellä joukolla paikkoja siivoamaan ja laittamaan talvikuntoon, niin vanhasta Karjala-lehden lehtileikkeestä löytyi tieto, että patsas oli juhlavasti paljastettu 5.10.1919.

Meidän siivouspäivämme oli täsmälleen sama, vain 100 vuotta myöhemmin. Päätimme järjestää pienen muistotilaisuuden työpäivän päätteeksi.

Karjala-lehden kirjoituksessa kerrottiin, että juhla alkoi puoli kahdelta Jumalanpalveluksella kirkossa. Sen

jälkeen väki siirtyi sankarihaudalle, jonka äärellä piispa Colliander piti puheen jättäen patsaan Antrean seurakunnan suojelukseen.

Patsas paljastettiin ja tilaisuutta jatkettiin Juho Kurjen runolla ja agronomi Kekin puheella isänmaalle. Haudalla toimitettujen juhllisuuksien ohjelmaan kuului vielä Antrean laulunystävien kuoron ja Äyräpään suojeluskunnan torvisoittokunnan esitykset.

Kaikkia kunnioittaen

Me olimme laskeneet, että juhla patsaan luona on alkanut noin kello 15 ja samaan aikaan eli lähes tunnilleen sata vuotta myöhemmin Antrea-Seuran nykyinen puheenjohtaja Reijo Martikainen ja Satu Stirkkinen laskivat seppeleen patsaan juurelle. Tämän jälkeen allekirjoittanut luki alkuperäisen juhlan ohjelman, pastori Irma Kalke puhui ja lopuksi lauloimme yhdessä Isänmaan virren.

Seppeleen nauhoihin oli kirjoitettu lyhyesti: ”sankarivainajien muistoa kunnioittaen” Antrea-Seura 6.10.2019.

Halusimme tällä tuoda esille sen, että se koskee kaikkia vakaumuksensa puolesta kaatuneita.

PENTTI TALJA

Seppeleen nauhoihin oli kirjoitettu lyhyesti: ”sankarivainajien muistoa kunnioittaen” Antrea-Seura 6.10.2019.

VALTUUTETTU

TOYOTA
KORJAAMO

- huollot
- varaosat
- korikorjaus
- maalaukset
- **Toyota-RENT**

VALTUUTETTU

SUBARU
KORJAAMO

- huollot
- varaosat
- korikorjaus
- maalaukset

• Oikaisutyöt mittatarkasti • Autorobot oikaisupenkeillä • Nelipyöräsuuntaukset
• Nykyaikainen MIXIT tietokone-sävytysjärjestelmä

Auto Sorsa Oy

www.autosorsa.fi

Tehtaankatu 6, 11710 Riihimäki Puh. (019) 716 620

Työteliäitä jälleenrakennuksen vuosia

Piha on täynnä poikia ja joka puussa lammas, oli naapurista todettu, kun Toiviaisen opettajapariskunta viiden poikansa ja elikoitten kera muutti Nojanmaan koululle Sääminkiin vuonna 1948. Kaksi evakkolähtöä Antrean Noskuasta olivat tuoneet perheen monien vaiheiden jälkeen Pohjanmaalle, viimeisimmäksi Alavudelle. Poikien tulevan koulutien turvaaminen hokutteli kuitenkin lähelle Savonlinnaa, jossa olisi oppikoulu lukioineen.

Veljessarjan keskimäinen Veli-Pekka Toiviainen on kuvannut näitä uusille sijoille asettumisen vuosia 1948-1955 ja ottanut muistelmien nimeksi juuri tuon naapurin toteamuksen ”Piha täynnä poikia”. Kirja on samalla viimeinen osa kirjoittajan Karjala-trilogiaa ja jatkaa siitä, mihin edellinen osa ”Selvittiihä myö sittekii” päättyi.

Arjen tapahtumat – pyykinpesut, porsaanteurastukset, hyötypuutarhanhoito, koulunkäynti, urheilu- ja partioharrastukset, kesätyöt, lomareisut, uusi pyörä, satunnaiset haaverit tai sairaudet – näyttäytyvät sivuilla pieninä tuokiokuvina tai tapahtumakuvauksina. Fragmenttien lomaan sijoittuvat faktatiedot mm. koululaitoksesta, partioliikkeestä, Savonlinnasta, sodanjälkeisistä tukijärjestelmistä tai sotakorvauksista. Omanlaisensa on kuvaus karjalaisten ja savolaisien eroista. Karjalasta tulleista joskus tuntui, ”kuin täläläinen kielikin muljahtelisi käsistä kuin liukas saippua”.

Isompina tapahtumina nousevat esiin vuoden 1948 yhteiskunnallinen epävarmuus ja vuoden 1952 olympialaiset. Niitä seurattiin tiivistä, mikä näkyi myös omalla paikkakunnalla monenlaisina aktiivisina urheilusuorituksina. Isä-Eero oli innokas liikunnan harrastaja ja oli perustamassa urheiluseura Nojanmaan Nopsaa.

Kirjasta välittyy kirjoittajan suuri arvostus vanhempiensa työteliäisyyttä ja yhteiskunnallista aktiivisuutta kohtaan. Vanhemmat itse arvostivat samaansa koulutusta ja totesivat oikeastaan olevansa ensimmäinen kokonainen sukupolvi, jolla on ollut mahdollisuus kouluttautua ammattiin. Tämän he halusivat myös pojilleen

varmistaa samalla kun olivat muiden tavoin vahvistamassa sodanjälkeistä yhteiskuntaa mm. voimakkaan järjestö- ja harrastustoiminnan avulla. Kun äiti-Kerttu joskus kantoi huolta siitä, että isä-Eero hänen mielestään poltti kynttilää molemmista päistä, tämä vastasi sen ehkä johtuvan siitä, kun sodissa meni niin pitkä aika. ”Tekee mieli ottaa nyt takaisin.”

Kirjasta välittyy myös työn merkitys. Seitsenhenkisen perheen elannon kannalta oma puutarha ja perunamaa olivat olennaisen tärkeitä. Sadon saaminen talteen oli koko perheen ponnistus. Jo varhain ryhdyttiin erilaisiin kesätöihin. Kanootin hankkiminen olisi tuskin ollut mahdollista, jos ei olisi siihen itse tienannut rahojä. Kesätöistä mieluisimpia oli toimia Olavinlinnan soutajana, jolloin 16-18 hengen vene vietiin sik-sak-kuviolla linnaan ja takaisin.

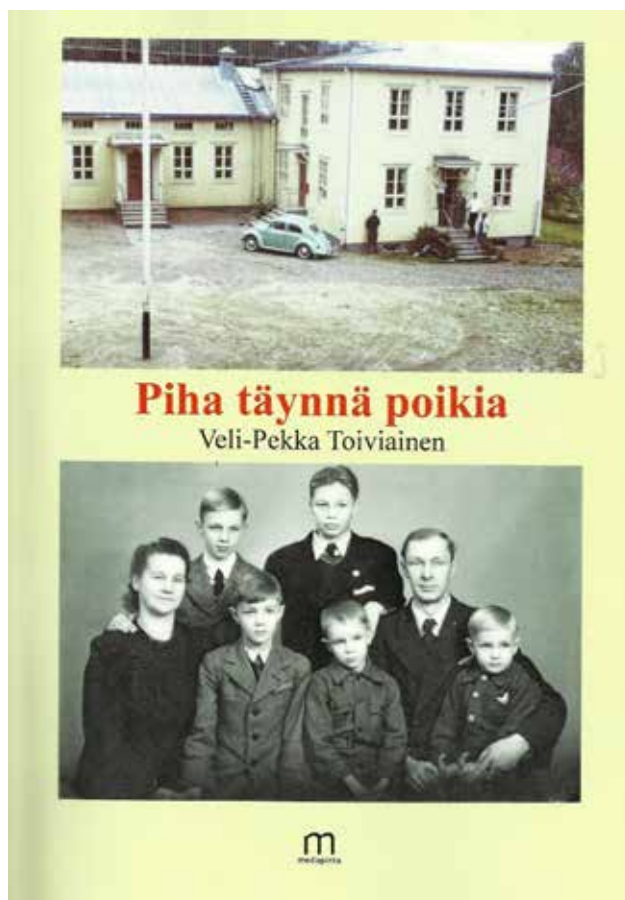
Kirjan sivuilta vilahtavista ”julkiksista” habitukseltaan suurin lie Martti Talvela, joka oli isovelji Sakaran seminaarikaveri. Talvela oli lähtöisin Hiitolankylästä Tausjärven ran-

nalta. Elämän sattumuksia on, että siellä hänet oli auttanut maailmaan Hiitolan kättilö Hilda Toiviainen, joka oli Toiviaisen poikien mummo. Toinen muualta tuttu on Ere Kokkonen. Hän soitti rumpuja lukiovuosina syntyneessä yhtyeessä The Flying Rolls, jossa Veli-Pekka soitti pianoa.

Vanhempien toive poikien tulevaisuuden turvaamisesta tarjoamalla hyvät kouluttautumismahdollisuudet toteutui. Veli-Pekasta tuli pappi, kahdesta veljestä insinööriä, yhdestä kansakoulunopettaja ja yhdestä rakennusmestari. Kukin myös kansoitti jälkikasvullaan uusia pihvoja, jotka nekin kallistuivat poikavoittoisiksi.

Kirjoittaja päättää kirjan tasa-arvokehitykseen. Hän toteaa, että ”aikaisemmin poikia arvostettiin talon ja tilan jatkajina sekä isän sukunimen kantajana, jolloin talokin pysyi samanimisen suvun hallinnassa. Myöhempien vuosikymmenten kehityssuunta on ollut tasa-arvo kaiken kehityksen lähtökohtana ja tavoitteena.”

PIRJO TIIPANA

Oopperatähdestä Hanna Granfeltista musiikkinäytelmä

Hanna Granfelt oli maamme ensimmäisiä suuria oopperalaulajia, jotka saavuttivat kansainvälistä kuuluisuutta. Hän oli syntynyt Sakkolassa vuonna 1884, mutta hänellä oli vahvat siteet Antreaan, sillä hänellä oli kesäpaikka Antrean Kuukaupilla.

Puolisensa, oopperalaulaja Heikki Tuomisen kanssa he yhdessä Kuukaupin nuorison kanssa järjestivät ohjelmallisia tilaisuuksia ja harjoittivat jopa laulunäytelmän.

Hyvinkääläinen kirjailija Terho Arrenius, joka on aiemmin kirjoittanut useista taiteilijoista, on nyt laatinut käsikirjoituksen Hanna Granfeltin elämästä kertovaan näytelmään.

Se pohjaa historioitsija, oopperalaulaja Salla Leponiemen viime vuonna ilmestyneeseen kirjaan ”Jumalainen kipuna”. Lisäksi lähteinä on käytetty Kannaksesta ja erityisesti Antreasta kertovaa kirjallisuutta.

Liian temperamenttinen ihailijoilleen

Kipunaa Hanna on iskenytkin, sillä

Hanna Granfelt oli liian temperamenttinen joillekin ihailijoilleen, jopa kenraali Mannerheimille. Kuva: Suomen kansallisoopperan ja -baletin arkisto

hän tiedetään olleen liian temperamenttinen joillekin ihailijoilleen, jopa kenraali Mannerheimille. Ihailijoihin kuuluivat muun muassa Sibelius, Leino, Merikanto ja Melartin. Kuvista kyllä näkee, miten kaunis Hanna oli!

Kuukaupilla syntyivät monet ystävyysuhteet ja ”Ollan Anna” eli Keikin perheen Anna-tytär oli jopa Hannan sydänystävä.

Musiikin ja laulut näytelmään on säveltänyt vantaalainen Pär Colérus, pianosäestyksestä vastaa kuoronjohtaja Vesa Lintula. Näytelmän ohjaa Riitta Wulff-Mäkelä.

Musiikkinäytelmä ”Sakkolan ja Antrean jumalainen Hanna Granfelt” esitetään Musiikkiteatteri Onnikassa. Näytelmän ensi-ilta on lauantaina 25.4.2020 Jokelan koulukeskuksen salissa, osoite Jyväkuja 13, Jokela.

Näytelmä alkaa klo 15.00 ja kestää 2,5 tuntia väliaikoinen. Seuraava esitys on seuraavana päivänä samassa paikassa samaan kellonaikaan. Tätä näytelmää voi myös tilata esiintymään eri paikkoihin ottamalla yhteyttä ohjaajaan, puh. 0408348823.

Antrea-Seuran johtokunta ja toimihenkilöt 2020

Puheenjohtaja Reijo Martikainen, Koivikkotie 3 I 80, 00630 Helsinki; puh. 040 5452541, reijo.martikainen(at)tuta.io

Sihteeri: Maria Hatakka, Paloasemantie 1 B 16, 12240 Hikiä, 050 3571748, maria.t.hatakka(at)gmail.com

Rahastonhoitaja Satu Stirkkinen, Näyttelijäntie 5-7 B 16, 00400 H:ki; 040 8261075; satu.stirkkinen(at)gmail.com

Hallituksen muut jäsenet:

Marko Kekki, Perjalantie 5 as. 29, 11120 Riihimäki; puh. 0500 770463, m.kekki(at)gmail.com

Antti Partanen, Vapaalantie 90 C, 01650 Vantaa; puh. 050 3599456, a.partanen(at)outlook.com

Pirjo Riitta Rintanen, Kivelänkatu 1 C 13, 00260 Helsinki; puh. 0400 825453, pirjo.riitta.rintanen(at)kolumbus.fi

Pentti Talja, Eprantie 119, 11710 Riihimäki, puh. 050 5758316; pentti.talja(at)elisanet.fi

Kaija Viskari, Kaukolankatu 6, 11120 Riihimäki, puh. 050 3237976, kaija.viskari(at)riihimaki.fi

Raakel Henttonen, Hyvikkäläntie 540, 14240 Janakkala; puh. 0400 847023, raakel.henttonen(at)pp.inet.fi

Jäsensihiteeri, myynti Pirjo Tiippana, Hakaniemenranta 26 A 39, 00530 H:ki, 050 5253891, pirjo.tiippana(at)saunalahti.fi

Nettisivusto Pirjo Tiippana, www.karjalanliitto.fi/karjalan-liitto/jasenyhteisot/pitajaseurat/antrea-seura-ry

Teatterivastaava Raili Kekki puh (09)724 2579, 050 4913734

Sanaristikko, jossa on vähän Antreaa, hiukan Karjalaa ja
jonkin verran muutakin. Laatinut ANTERO

AVATA VÄRÖVÄSTI ENT. JÄRSKÄS SOTILAS-URAN ALUSSA ELINA TAI KAUPUNKI

KARE-NINA TUPLA-MIITY

EI KYPSE

HIRVI-NIEMI KODI-KAS

MANSIKKALAN KYLÄN ALKUROTI

KARTANO LÄ-HELLÄ VIIPU-RIA

ANTREAN AS. PARILL POJAT KYLÄ JOSSA

KOE ASE-MA

"JUMALAN RIVOSKA"

LI-VE-TR

ENT. KAMP-TORI

HAUSJÄRV.

SIDEAINE

IMMA-NUEL

MONEN SOTAINVALIDIN PAIKKA RISTO

ISOTELLA

MAA-PALLO

ENT. RIIHIMÄEN KAUP. JOHT. SYNT. VIIPURISSA YÖASIAT *DIKKU MARLEENIT KAVAN SIT-TEN

VEVURI

TIKKADELI UNOH-TALO KUNRAH-USEIN PILLA

LÄHTI KARJA-LASTA POLJÄN POLKU

BRITTEN VIEROKSUMA

TOIM. HANNA

VIET-NÄMIN POIKA

RUNDI-LIDA

GEL-LER

SYLVIN TYTTÖ-NIMI

MIKON KERA

SUKO-LAI-NEN

AAT-TEET GOLD

URKKI-LI SAARI

USEAT-M LÄRKKE-FIRMA

USEAT VMD. SIS. RUKKA

AUTO ARKA KANTA-PÄÄ

JONNAN KERA TAIDEMAALARI URHO

KARJAL. PYYHE-LIINA

RAUHATON PAIKKA

KANNAT-TAJAT P. A-H

VIIPUR- LAISIA

KISSAN-HIERÄ

HÖLYN DOLYH

SOI KAVAN AUTO

VIRTA KOTHO-NEN

RAAMATUN NAISIA

EI ISO VAAVAVOLIS TYTÖ MYI MULTA

SUUNAA PUUTA

PAUSS

Antrea 100 vuotta sitten

Lehdistä poiminut
Pentti Talja

Karjala 7.10.1919 ”Walkoisten sankarien muisto”

Antrean hautausmaalla paljastettiin sunnuntaina 5.10. mieleenpainuvin juhlallisuuksin sinne haudattujen 72 valkoisen sankarin muistokivi.

Kun kaksi komppaniaa paikallisesta suojeluskunnasta ja juhlijain sankka parvi oli sijoittunut paikoilleen seurakunnan avaraan kirkkoon klo puoli 2 toimitettiin Jumalanpalvelus, jossa juhlasaarnan piti pastori Korvenheimo. Täältä siirryttiin sitten juhlaulkueessa sankarihaudalle, missä 72 vapaussodassa kaatunutta valkoista sotilasta nukkuu iästä untaan, niistä 27 tuntemattomana. Vielä peitossa olevan muistopatsaan ääreen asettui Savonlinnan hiippakunnan piispa Colliander pitäen voimakkaan puheen, jättäen lopuksi patsaan, miltä verho nyt poistettiin, seurakunnan suojelukseen. Maanviljelijä J. Kurki lausui sepittämänsä kauniin juhlarunon ja agr. M Kekki piti puheen isänmaalle. Haudalla toimitettujen juhlallisuuksien ohjelmaan kuului vielä Antrean laulunystävien, kuoron ja Äyräpään suojeluskunnan torvisoittokunnan esitykset. Vielä puhui haudalla paikallispäällikkö vänrikki Hynninen, minkä jälkeen suojeluskunta kulki juhlar-marssissa patsaan ohi. Haudalta siirryttiin nuorisoseuran talolle sinne järjestettyyn juhlailltamaan.

Karjala 29.7.1919 ”Wiinanpolttimo hävitetty Antreassa”

Tämänkuun 24. p:nä hävittivät konstaapelit Jantunen ja Ilmonen Antrean pitäjän Huhtniemen salolta lähellä Räisälän rajaa parhaillaan käynnissä olevan wiinapolttimon. Poliisien saapuessa paikalle olivat tehtailijat parhaillaan nostamassa pataa tulelta, mutta nyt muuttuikin suunnitelma niin, että miehet saivat poliisin avulla kantaa vehkeensä lähimpään taloon, missä ne särettiin. Keittäjät olivat Räisälän pitäjältä ja siirtyneet rajan Antrean puolelle suurien soitin keskeiden saadakseen paremmassa rauhassa harjoittaa ammatiaan. Erikoisena syynä tehtaansa sijoittamiseen sinne selittivät miehet sen, että sinne ei tule karja heidän rankkitiinujaan

ahdistamaan. Ja kuitenkin menivät nyt humalat hukkaan.

Karjala 18.2.1919 ”Antrean nuorisoseurakurssien lopettajaiset”

Antrean kirkonkylän nuorisoseuran talolle järjestetyt nuorisoseurakurssit, joihin osanotto on ollut tavattoman vilkas – osanottajiksi oli ilmoittautunut 146 nuorisoseuralaista ympäri Etelä-Karjalaa – ja jotka monipuolisen ohjelmansa kautta ovat varmaan jättäneet osanottajiin pysyvän muiston ja saattaneet uusia harrasteita, lopetettiin Marianpäivänä onnistuneella iltamalla.

Iltaman ohjelmasta mainittakoon rehtori Yrjö Rosendalin avajaispuhe, hra Mansikan lausuntonumerot, tohtorinna Vilenin soololaulu, hra Eriksonin viulusoolo, johtaja Niskalan esitelmä voimistelun ja urheilun merkityksestä, kurssilaisten esittämä näytelmä ”Iestan tytär”, kuorolaulu, torvisoitto y.m. Samoin kuin koko kurssit, oli lopettajaisiltamakin arvokas ja onnistunut.

Karjala 1.7.1919 ”Toivo Kuisma”

Niinkuin jo oli mainittu, kuoli t.k. 27 p. Sortavalassa, Vitelen pommituksissa saamistaan haavoista jääkärikapteeni Toivo Kuisma.

Toivo Kuisma oli syntynyt Karjalassa, Antreassa v. 1885, tuli ylioppilaaksi Viipurin realilyseosta 1903, jonka jälkeen opiskeli jonkun ajan yliopistossa koodistaen opintonsa kemiaan, fysiikkaan ja matematiikkaan. Lopetti yliopistolliset lukunsa ja siirtyi sanomalehtialalle, työskenteli vähän aikaa Helsingin sanomissa, josta siirtyi Turun Sanomain toimitukseen, sekä sittemmin henkivakuutusyhtiö Fennian kirjeenvaihtajaksi.

Sotilasuransa hän aloitti Mikaelin tykistökoulussa Pietarissa, mutta hänellä oli epäilyksistä, että Venäjän joukot eivät olleet ne, joista oli itsenäistä Suomea ajattelevan kasvatuksensa saatava. Hän lähti Unkariin päästäkseen siellä upseerikouluun. Hänet olisikin hyväksytty, mutta ehtona oli, että hänen olisi ollut siirryttävä Unkarin alamaiseksi.

Kun hänen isänmaallinen mielensä ei voinut antaa tähän myöten, raukesi se suunnitelma. Sen jälkeen teki hän yrityksen Ranskan muukalaislegioonaan, mutta sekään ei onnistunut. Kun sitten maailmansota syttyi ja jääkäriiliike alkoi, oli Toivo Kuisma niistä, jotka ensimmäisinä lähtivät mukaan. Helmikuun 27 p:nä 1915 hän saapui Lockstedtin leirille. Jääkäriaikanaan käytettiin Kuismaa monissa tehtävissä. Hän oli m.m. eri kertoja komennettuna Suomessa. Hänet korotettiin yliluutnantiksi helmik. 11 p:nä 1918 Libaussa. Jääkäripataljoonan mukana hän joutui n.s. Malmin retkikunnan mukaan Vienan Karjalaan. Oli jonkun aikaa retkikunnan päällikkönä kapteeni Malmin ollessa Suomessa, sekä tuli kesällä 1918 muodostetun Vienan Karjalan retkikunnan johtajaksi.

Kapteeni Kuisma palveli jonkun aikaa sotaministeriössä ja tuli sitten Kuopioon suojeluskunnan päälliköksi, josta sitten siirtyi Sortavalan suojeluskuntapiiriin päälliköksi. Ei liene oikeastaan mikään sattuma, että Kuisma sai kuolinhaavansa Aunuksessa, vaan että kohtalo lienee niin määrännyt. Hän jos kuka oli innokas Karjalan ystävä ja hänen harrastuksenaan oli työskennellä Aunuksen ja Vienan liittämiseksi Suomeen.

Karjala 14.12.1919 ”Kunnallisvaalit maaseudulla”

Antreassa t.k. 4. p:nä toimitetussa kunnanvaltuuston vaalissa tulivat valituiksi seuraavat: maanviljelijä Pekka Haukka Paakkarilasta, kansakoulunopett. Armas Peltonen Sokkalasta, työmies Erkki Ovaska Hatulasta, maanviljelijä Timo Kiuru Kaskisesta, työmies Matti Litja Noskuasta, maanviljelijä Juho Kurki Seitsolasta, maanviljelijä Juho Jantunen Kaskisesta, työmies Matti Lapveteläinen Hännikkäläniemestä, metsänhoidonneuvoja Erkki Portimo Mälkiälästä ja maanviljelijä Juho Viskari Hännikkäläniemestä.

Näistä ovat kaikki muut porvareita paitsi työmiehet Ovaska ja Lapveteläinen, jotka ovat sosialisteja. Porvareista on 5 maalaisliittolaista ja 3 kokoomuksen tai edistyksen miestä.

Antrea-Seuran myyntiartikkelit

KIRJOJA

Kari Häkkinen: Sydänääniä Karjalasta (2017)	20,00 €
Annele Kekki: Uneksi muuttuva ranta, runoja (2016)	15,00
Antti Henttonen - Matti Kekki: Lastuja elämän laineilta (2015)	20,00
Kotiseutumme Antrea	55,00
Kirjan 2. painoksen korjausarkit erillisenä	3,00
Enne vanhaa koton -perinnekirja (1999)	40,00
Evakos ja uuves kois, kirja evakkovuosista ja sen jälkeis. ajasta	40,00
Antrean kirkonkylä – unohtumaton kotiseutumme (2004)	35,00
Elämä o lustii, kaskukirja, Antti Henttonen - Irma-Riitta Järvinen	10,00

ADRESSIT, KORTIT JA POSTIMERKIT

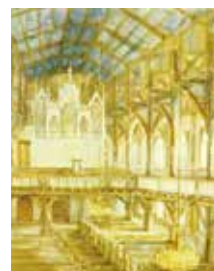
Muistoadressi (Kansi Antrean kirkon alttaritaulu)	15,00
kortit (aiheet Antreasta, kaksi kirkon sisäkuva, kirkon portti, kaksi Vuokselta, lehtomaitikka, Sokaanlinna, yömaisema, kylätie)	1,00
postimerkit (Antrean vaakuna, Antrean Esan vaakuna)	2,50

VIIRIT JA PINSSIT

UUTUUS: Isännänviiri, 4 m pitkä, yläpäästä 40 cm, mustapunainen, yläpäässä Antrean vaakuna	75,00
Pöytästandaari	35,00
Pöytästandaari Antrean kiven kera	50,00
Viirinjalka erikseen Antrean kivistä	25,00
Pinssi (Antrean vaakuna)	5,00

Adressi. Aiheena entisen Antrean kirkon alttaritaulu. Maalannut Alexandra Sältin. 15 €

KARTAT

Antrean ja Vuoksenrannan kartta (TARJOUS) (1991, mittakaava 1:50 000) v. 1938 mittaus. Talvi- ja jatkosodan rintamalinjat merkitty karttaan)	5,00
--	------

MUSIIKKI

Kaipuun Karjala, CD	20,00
Laulu Vuokselle, levy ja kasetti	5,00

DVD:t

Itsenäisyssodat kotiseudullamme Antreassa ja Vuoksenrannassa (DVD ja kirja)	20,00
Itsenäisyssodat kotiseudullamme Antreassa ja Vuoksenrannassa, haastattelut	15,00

TILAUKSET: Pirjo Tiippana,
pirjo.tiippana@saunalahti.fi (puh. 0505253891)
 yhteydenotto mieluiten sähköpostilla

Kaikkiin tilauksiin hintoihin lisätään postituskulut.

VUOKSEN RANTA-SEURAN TUOTEMYYN TI UUTUUSTUOTE

UHVATTA-korusarja (hopeaa)

*Riipus hopeaketjulla 70 €

*Korvakorut 70 €

*Rintaneula 70 €

**Sana siirtyi Vuoksenrannasta
Vesivehmaalle
Vuoksenlaakson metodisti-
seurakunta 1921-2017-
30,00 €**

KIRJAT

Kauraketo: Vuoksenrantalainen kyläyhteisö Somerolla (2006)	15,00
Karjala, sua ikävöin. Vuoksenrantalaisten muistojen kirja (1996)	5,00
Kemppi Erkki, Jäähyväiset ystäville	10,00
Kemppi Risto, Ukonharjun talon vaihteita (2002)	5,00
Korkeamäki Oili ja Patrakka Marjukka: Evakos ja uuves kois (2003)	40,00
Ennen vanhaa koton -perinnekirja (1999)	40,00
Saloranta Iris, Aika särkyi ja soi (2013)	12,00
Sokka Aarne, Muistikuvia lapsuuden Karjalasta (2007)	10,00
Virolaiset. Antrea-Vuoksenranta (2005)	50,00
Vuoksenrannan mennyt maailma (1993)	25,00
Vuoksenranta – 1981 kirjan näköispainos (2000)	40,00
Vanhanen Tatu, Muistojen sirpaleita (2011)	40,00
Korkeamäki Oili, Ravioskorpi – raivaajien kylä	20,00
Itsenäisyysodot kotiseudullamme, kirja (2009) ja DVD, yhteensä	20,00

MUUT TUOTTEET

Vuoksenranta-isännänviiri	75,00
Vuoksenranta pikeepaita	25,00
Vuoksenranta urheiluseura Säteen t-paita	15,00
Vuoksenranta lippis	18,00
Vuoksenranta 65 vuotta muistoissamme -filmi (2010)	10,00
Kaipuun Karjala CD (2001)	20,00
Vuoksenranta – pitäjä Kannaksella DVD (2006)	20,00
Pinssi, Vuoksenrannan vaakuna	2,00

Tilaukset

Tiina Hölttä,
Syrjälahdentie 53,
19430 Pertunmaa
sähköposti
tiinaholtta(at)gmail.com
puh. 040 5489000.
Hintoihin lisätään postitse
toimitettuna posti- ja toimi-
tuskulut.

TILAUSLOMAKE ON NETTISIVUILLAMME
www.vuoksenranta.fi